

כז אצל אס אכל בשר עוף וכו'. וא"כ כיון דספק כר' עקיבא דבשר היה מדברין מאי טעם עוף מחיה. וי"ל דלאחי אגרא סמך וטעמא דבשר העוף אינו נדבק בידים ולא בתוכים ולפיכך נאכל באפיסקורין בלא גט"י ובלא קינוח הפה וכן דעת ר"ח. ועוד י"ל דבשר היה מהלפא בבשר בהמה אכל בשר עוף מידע ידיע ולא אחי לאחלוסי. ויש ג' טעמים אסרום וא"ל לא בחאי אלא לבשר שיבט רבינו :

כח מי שחלל בשר בחמה וכו'. (שם) אמר מר עוקבא אנה להא מילתא הלא בר חמרא לגבי הא דאילו אבה כי אכיל בשרא הוינא לא הוה אכיל גביה עד למחר עד השתא ולא הוה כהא כעודתא הוא דלא אכילנא לסעודתא אחריתי אכילנא. וכחבו הסוס' אפי' לאלגר אס סילק השלחן וצריך מותר דלא פלוג רבנן. ומה שכתב רבינו הוא הנכון דלפי' הסוס' הוא מקיל מר עוקבא עמי מאזי וחו דמשמע דח"ל קינוח וחי אפי' לאלגר מותר א"כ גביה אחר בשר קיל ספי מוכר אחר גביה והא ודאי ליתא :

פ"י א כל איסורין שאמרנו הן במיני נפש חיה. ויש איסורין אחרים של תורה בזרע הארץ והן החדש וכלאי הכרם והטבל והערלה: ב' החדש כיצד כל אחד מחמשה מיני תבואה בלבד אסור לאכול מהחדש שלו קודם שיקרב העומר במ"ו בניסן שנאמר ולחם וקלי וברמל לא תאכלו. וכל האוכל בזית חדש קודם הקרבת העומר לוקה מן התורה בכל מקום ובכל זמן בין בארץ בין בחוצה לארץ בין בפני הבית בין שלא בפני הבית. אלא שבזמן שיש מקדש משיקרב העומר הותר החדש בירושלים. והמקומות הרחוקין מותרין אחר חצות שאין בית דין מתעצלין בו עד אחר חצות. ובזמן שאין בית המקדש כל היום [ג] כולו אסור מן התורה. ובזמן הזה במקומות שעושין [ג] שני ימים מובים החדש אסור כל יום י"ו בניסן עד לערב מדברי סופרים: ג' האוכל לחם וקלי וברמל בזית מכל אחד ואחד לוקה שלש מלקיות שנאמר ולחם וקלי וברמל לא תאכלו. מפי השמועה למדו

בשר וגבינה לא ח"ל ה"מ בליילא אכל ביממא הא חזינא. והעולם והגו כדברי כלם להדיא הפה וגם הידים: ומ"ט דר"ל בבשר בהמה וכו' אכל בשר עוף וכו'. שם חמי אגרא חמוס דר' אבא עוף וגבינה נאכלין באפיסקורין הוא חמי לה והוא אמר לה בלא גט"י ובלא קינוח פה. וכחב הר"ן דמשמע ליה דה"ל לחיה וגבינה דק"ל חיה גמי חזינא מן הסודר ורבינו כתב דחיה כבהמה לענין זה ח"ל שיהא עמו עמו פסק דחיה גמי חזינא מן הסודר ואפשר שטעמו לומר לפי שבשר החיה דומה לבהמה ע"כ. ודעת רבינו דהא דחמי אגרא עוף וגבינה היינו דוקא גבינה וח"ל עוף אכל עוף וח"ל גבינה דיו כבהמה וגבינה וכן דעת הרשב"א וגם הר"ן כתב דחיי מוכח עובדא דרב יצחק בריה דרב משכיל. ואיני יודע למה השמיט רבינו הא דלמחר רב יצחק בריה דרב משכיל דביממא חין נריך להדיא ידיו בין בינה חפילו לבשר בהמה :

בכ מהי מקנחין יפה: כז יבמה דברים אמורים בבשר בהמה או חיה. אבל אם אכל בשר עוף אחר שאכל הגבינה או החלב אינו צריך לא קנוח הפה ולא נטילת ידים: דכתב ימי שאכל בשר בתחלה בין בשר בהמה בין בשר עוף לא יאכל אחריו חלב עד שיהיה ביניהן כדי שיעור [ג] סעודה אחרת והוא כמו שש שעות מפני הבשר של בין השניים שאינו סר בקינוח: ל

פרק עשירי

א כל איסורין שאמרנו הן במיני נפש חיה. ויש איסורין אחרים של תורה בזרע הארץ והן החדש וכלאי הכרם והטבל והערלה: ב' החדש כיצד כל אחד מחמשה מיני תבואה בלבד אסור לאכול מהחדש שלו קודם שיקרב העומר במ"ו בניסן שנאמר ולחם וקלי וברמל לא תאכלו. וכל האוכל בזית חדש קודם הקרבת העומר לוקה מן התורה בכל מקום ובכל זמן בין בארץ בין בחוצה לארץ בין בפני הבית בין שלא בפני הבית. אלא שבזמן שיש מקדש משיקרב העומר הותר החדש בירושלים. והמקומות הרחוקין מותרין אחר חצות שאין בית דין מתעצלין בו עד אחר חצות. ובזמן שאין בית המקדש כל היום [ג] כולו אסור מן התורה. ובזמן הזה במקומות שעושין [ג] שני ימים מובים החדש אסור כל יום י"ו בניסן עד לערב מדברי סופרים: ג' האוכל לחם וקלי וברמל בזית מכל אחד ואחד לוקה שלש מלקיות שנאמר ולחם וקלי וברמל לא תאכלו. מפי השמועה למדו

א עיין געור סס: ב עיין געור סס דין זה: ג עור יוד' ס' רג סמ"ג לאוין קמב קמב קמב:

גבי ערלה וכלאי הכרם, ועל כתיב ביה דנגך ולא דיגון נכרי: ובזמן שאין ביהמ"ק קיים וכו'. כפי' לולב הגזול (דף מ"ח): מפרש דבזמן דליכא עומר עומר מתיר דכתיב עד הביאכס את קרבן חלהיכס בזמן דליכא עומר יום הגף כולו אסור וריב"ז בשיטת ר' יהודה אמר דלמחר מן החמרה אסור דכתיב עד עמס היום הוא וריב"ז דרש והתקין: וברו"ה במקום שעושין וכו'. ואע"ג דהאידנא ידעין בקיבועא דירחא הא שלחו ממש הזכור במנהג אבוהיכס. וחוה שלא כתב רבינו מפני הספק אלא מדברי סופרים:

ג האוכל לחם וקלי וברמל וכו'. עיין במה שכתב רבינו בספר המנוח בשורש טשיעי נלאו אחד מפי השמועה למדו ששלתן בלאוין חלוקין כדליתא בפרק קמח דכריתות דף

המורה ורבינו כתב דחיה כבהמה לענין זה ח"ל שיהא עמו עמו פסק דחיה גמי חזינא מן הסודר ואפשר שטעמו לומר לפי שבשר החיה דומה לבהמה ע"כ. ודעת רבינו דהא דחמי אגרא עוף וגבינה היינו דוקא גבינה וח"ל עוף אכל עוף וח"ל גבינה דיו כבהמה וגבינה וכן דעת הרשב"א וגם הר"ן כתב דחיי מוכח עובדא דרב יצחק בריה דרב משכיל. ואיני יודע למה השמיט רבינו הא דלמחר רב יצחק בריה דרב משכיל דביממא חין נריך להדיא ידיו בין בינה חפילו לבשר בהמה :

בכ מהי שחלל בשר בחמה וכו'. (שם) אמר מר עוקבא אנה אכל בהא מילתא הלא בר חמרא (לגבי אבה) דאילו אכל כד הוה אכיל בשרא הוינא לא הוה אכיל גביה עד למחר עד השתא ולא הוה כהא כעודתא לא אכילנא כסעודתא אחריתי אכילנא. וכחב הר"ן ושמעין מהא דהא דלמחר רב הסדל אכל בשר אסור לאלול גביה דלא שרי למיכל גביה כמר בשרא כפחות מהאי שיעורא דהא מר עוקבא ח"ל דשחי ליה כי האי שיעורא קרי אגפזיה חלא בר חמרא. ודעת רבינו ששיעור זה נריך להמחין חפילו למחר בשר עוף וכן דעת הרשב"א: ומ"ט רבינו מפני הבשר שבין השניים וכו', כתב טור י"ד סימן פ"ט דלפי טעם זה למחר ששהא שיעור זה מותר חפילו נפטר בשר בין השניים וחפילו לא אכל הבשר אלא שלעסו ולתיקו נריך להמחין. וי"ל שטעם שהיית שיעור זה מפני שהבשר חוליא זמן ומשך טעם עד זמן ארוך ולפי זה אי טעם אס לא אכלו אלא לעסו ולתיקו חין נריך להמחין ואפי' שהה כשיעור אס יש בשר בין השניים נריך להסירו ובזמן הזמן חפילו חין בשר בין השניים אסור ועוב לאחור בתומרי שני העמים עכ"ל:

פ"י א כל איסורין שאמרנו הם במיני נפש חיה ויש איסורין אחרים של תורה בזרע הארץ וכו'. פ"ק דקידושין (דף ל"ז): ב' החדש כיצד כל אחד מהמשה מיני תבואה בלבד אסור לאכול מהחדש שלו קודם שיקרב העומר. בריש חלה (פ"ח מ"ח) ובמנחות פ"ק ר' ישמעאל (דף ע') ההיטין והשפורים והכוסמין והשיבולת שועל והשיפון הרי חלו חייבים בהלא ומנטרפים זה עם זה מן המורה בכל מקום ואע"ג דבספ"ק דקידושין (דף ל"ט) אמרין דפלוגתא דהנאי היא פסק כסחא משנה. ובמנחות פ"ק ר' ישמעאל (דף ס"ה): אמרין דרבנן דבי רב אשי סברי חדש בח"ל דאורייתא. ומ"ט בין בפני הבית בין שלא בפני הבית אלא שבזמן שיש מקדש משיקרב העומר הותר החדש בירושלים וכו'. עד שאין ב"ד מהעצלין זו עד למחר חלות. משנה סס (דף ס"ח). ומ"ט ובזמן שאין ב"ה כל היום כולו אסור. משנה וגמרא שם פלוגתא ופסק כרבינא דבהר"ה טיבה הוא. ומ"ט ובזמן הזה במקומות שעושין שני ימים טובים וכו'. גם זה שם פלוגתא ופסק כרבינא דבתרא עובדא הוא וכך הם דברי הר"ף בסוף פסחים:

לוקין על לאו שבכללות ומשני שאני הכא דמייחר קרילי ומפרש בגמרא היכי מייחר קרילי: כל

לחם משנה

המפרשים הדיחה פה וקיימה הפה ורבינו לא כתב הדיחה פה וגרסא שהא מפרש הדיחה ידים דהיינו גט"י וכו' מלשוננו שכתב שידית ידיו ויקח פיו: ובבב"ל מקנחין. שם והלכתא ככל מילי וכו':

כז בד"א בבשר בהמה או חיה וכו'. וא"כ מאי טעם חיה מעוף דהא חיה גמי מדברנן ככהב רבינו למעלה. ככר חירן הר"ן ז"ל משום דבשרה דמי לבשר בהמה:

כח כרי שיעור סעודה אחרת וכו'. (דף ק"ה) וחילו אנה בהא סעודתא הוא דלא אכילנא וכו' ומפרש רבינו שבין סעודה לסעודה ו' שעות שכן סעודת ח"ח בשעה ששית ומר עוקבא ח"ח הוא וח"כ משם עד שש שעות היא סעודה אחרת: ותבואה

בגדל עור

פ"י כל איסורין שאמרנו עד ובעלה והטבל. פ"ק דקידושין ופ' הליץ מקדש (דף ל"ז לח'): החדש כיצד כו' עד עמס היום הוא. נמס' מנחות פ' ר' ישמעאל (דף ע'): וכל האוכל בזית חדש כו' עד המקדש קיים. פ' ר' ישמעאל (דף ס"ח) ודף עגלה: משיקרב העומר עד כל היום כולו אסור מה"ט. פ' ר' ישמעאל: ובזמן הזה עד מ"ט. פ' י"ע של ר"ס (דף ל'): האוכל לחם וקלי וכו' עד בלאוין חלוקין זה מזה. פ"ק דכריתות (דף ה')

שיחא יום הגף כולו אסור ע"כ: [ג] כרבי חנינא דאמר הכי וע"ש וכן ס"ה:

חגהות מיימוניות

ייסו היא אמרה דאכל חוביין פ' גבינה ובעא למיכל קופר פ'י בשר צריך לבער פתיתין פ' צריך לבער מן השלחן שיורא דפת שנאכל עם הגבינה ע"כ: [ג] ר"י פ' שאינו מדבר בסעודה שרגילין לעשות אחת שחרית ואחת ערבית אלא אפילו מיד אם סילק תבא ויביר מותר שלא חלקו חכמים ובס"ה כתב דבריו ורבינו רבינו הסתבר שבטעמו ור"י אמר הא דאמר עד סעודה אחרת היינו אם לא קינח והר"ח אכל אם קינח והר"ח אפילו בהא סעודה שרי ע"ש בתום' ובחרושי מחר"ם ע"כ: [ה] משהרב ביהמ"ק התקין ריב"ו

זיכה. אמר רבא דרף
 יחמנא לאסור אכילה
 י בחלב אבו לומר לא
 להעלותו על השולחן.
 ש"מ בשר עוף בחלב
 אכילה גופה גורה ואנן
 יקנא דלאו דאורייתא
 אכילה דבהמה כיון
 תקיף ליה רב ששת
 ובני הא לאו דאורייתא
 ו רותח. ואקשינן מר
 זל אלא אמר אביי גורה
 אור מדרבנן ואפי' צונן
 ול גבינה כמו שיתבאר
 במשפחת אחת ובלבד
 ז בגמרא זני נוגעין זה
 יי נהי דקליפה לא בעי
 זור בו ואי זה דבר מותר
 שר אסור לבשר בחלב
 יעלותו עם הגבינה על
 זל השלחן ואינו נאכל
 ולא נאכל א"ר יוסי ז
 ז אמרו בשולחן שאוכל
 זתבשיל נותן זה בצד
 י אכמנאין אוכלין על
 הוששין. ואמרין עלה
 שאין מכירין זה את זה
 זן שמכירין זה את זה
 עמא יעלו באלפס רותח
 זנ"ה רשב"ג אומר שנים
 מדרום זה בא בחתכו
 אחד זה בשר וזה גבינה
 ה אחת תפיסה אחת
 כעין תפיסה אחת כלו'
 ש היכר מותר. א"ל רב
 זקפידין זה על זה מהו
 ז אסורין וסריקי ביתוס
 די א"ר יוחנן מי שאין
 ז"ג יאמרו כל הסריקין
 תמר עלה בגמרא אמר
 ז אלמא שני אכמנאין
 פי' מקפידין זה על זה
 זן אחד ואם עשו היכר
 זפי' אחין מותר שהיכר
 זפה וזה במפה אחת
 ה אחת אם שמו ביניהן
 זל בשר וגבינה בכריכה
 ז לא הקלו ב"ש אלא
 זינה על השלחן ואינו
 זלוא נאכל ואוקימנא
 זלה בשר בהמה באלפס
 ז שעלו בקערה רב אמר
 זותר רב אמר אסור נותן
 מעם

ולענין לאכול בשר ואח"כ גבינה או גבינה ואח"כ בשר אמרין
 נפק כל הכשר ח"כ ב"ש אומר מקנח וכו' אומר
 הדין והסיקנא ב"ש אומר מקנח והוא הדין למדיח וכו' אומר
 דהוה והוא הדין למקנח ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא סליגי
 מעם הוא ושמואל אמר מותר נותן מעם בר
 נ"ט הוא. כלומר שהבשר נותן מעם בקערה
 והקערה בדנים ועדיין היתר בהיתר הוא.
 והילכך נקלש המעם הרבה ונתמעט עד שאינו
 ראוי לחול עליו עכשיו אסור בשר בחלב
 משא"כ בשאר האיסורין שאיסורן מצד עצמן
 שאעפ"י שאין בו אלא נ"ט בר נ"ט או אפילו
 פחות מיכן מ"מ אסור שבו לא פרה. ולפיכך
 לא אמרו כן אלא בבשר בחלב וכמו שאמרנו.
 וכן בקדשים שאמרו בשילהי פ' בתרא דע"א
 כל יום ויום נעשה גיעול לחברו ואעפ"י שאינו
 נגוע לגמרי וכנגדו לגבי איסורין דעלמא אסור
 אלא לאחר שנגעלה בליעתו בבישול זה
 נקלש ונתמעט הבלע כל כך שאינו ראוי לחול
 בו לכתחלה שם איסור נותר. ולפיכך דנים
 שעלו בקערה שנתמעט המעם כל כך קודם
 שיערב בכותח הרי זה מותר ופרש"י ז"ל שעלו
 שנתבשלו. וכן פירש הרמב"ם ז"ל וכן עיקר.
 ויש מי שפ"י שלא נתבשלו אלא שהעלים
 מרותחין לחוך הקערה אבל נתבשלו בקערה
 אסורין דמעם גמור קולטין ממנה שכח האש
 מפליט הכלי הרבה וראייתם מדאמרין

עוד שם לענין לאכול בשר אחר גבינה וכו'. אמר הכותב ח"ו
 לא אמרו לפירוש זה שום מעשה בעולם והוא הוא האומר
 הנלשון דכלל שמעון דהסם לא אמרו לדידי הדחה אלא כשילה או
 נוספין וכדאמרין עוף וגבינה נאכלין בלפיקורן הוא חזי לה והוא אמר
 לה בלא קנח הסם ובלא כ"ו ואמרין
 נמי חיימי ליה בשלל ואפילו כי לא
 משי ידו ומדע לך מדקאמר וכו' וה"ה
 למקנח וכו' וה"ה למדיח וכו' וה"ה
 שמקנח וכו' וה"ה שמדיח ועוד היכי
 קאמר בהא דכ"ה מדיח והוא הדין
 למקנח אדרבה הל"ל וכו' שמקנח
 דהשחא אפי' ידים דחזי ליה קנח
 אפי' בלייל צריך דהסם פ"ו דלא חזי
 כלל לא כ"ש :
 עוד שם נענין בשר ואח"כ
 גבינה כתב שמואל
 ללמך צקנות הסם ובלא נס'
 וסמך על זה במשנת קנס לזון
 מלמדומי לאזמוי יגדה לנו לומר
 עסס דכריס ממוחין בלי פסקוס.
 והסם דכינו מנחל והרוב אלפסי
 והרמב"ם ז"ל אמרו לגמרי עד
 שיהיה שש שעות דהיינו שיטוב ענין
 סעודה לסעודה כמו שכתב המחבר
 והמחבר הביא כמה ראיות להעמיד
 דכריס אפי' שהגוף והרוב בעל
 ההלכות המיוז בקיום סס ובכפ"י
 ומוסס זה הביא ח"י מראיות המחבר
 והסם השאר וז"ל שסביב דמה על
 נקלה נאזינו לך להביא כלן דברי
 הראשונים ז"ל שכתב נכתבו בחיבור
 בלחובה דברי המתירים ודלויסוסס
 ודכרי האוסרין ודלויסוסס אלא כדי
 לשבור דכרי עשפה אומס כדוריס
 כנגד גדולי ישראל לכתוב עוד כלן
 דברי

נפחים פרק כל שעה אין משין את התנור באליה ואם מש כל הפת כולה אסורה עד שיוסק את התנור אלמא אע"פ
 שמריח את התנור הפת אסורה ואע"פ שלא קבלה מן הממש אלא ממה שבלע התנור. ואין ראייתם ראייה דהתם היינו
 מעמא משום קרמופני דאית ביה בתנור שאי אפשר לקנחם ולהדיחם כל הצורך דההיא לאו דוקא בששט אותו
 כשהוא חם אלא אפילו שט בצונן דהא סתמא קאמר ומהאי מעמא ראמרן. וצונן שחתכו בסכין שאסרו בפרק כל
 הבשר לאכול בכותח התם לאו משום בלע שבסכין קאמר אלא משום שומן הקרש על פני הסכין לפי שאין דרך
 לקנחו יפה וכמו שפ"י שם רש"י ז"ל ועיקר. אבל קערה דרכן של בריות לקנחן יפה יפה קודם שישתמשו בה ובהכין
 אירינן הא בשלא הדיחה דנים שעלו בה אסורין שהרי מן הממש קבלו וכן דעת רבינו יצחק ב"ר שמואל ז"ל הידוע
 בעל התוספות וכל שכן אם עלו בקערה בבישול עם רוטב שהרי אין כאן אלא נותן מעם בר נותן מעם שהרי נתנה
 הקערה מעם ברוטב והרוטב בדנים. והרב בעל התרומות ז"ל כתב דקערה חולבת וקערה שאכל בה בשר שהדיחין
 גיחד בתוך מים רותחין שאוסרות הן זו את זו שפליטת הבשר ופליטת החלב פוגעות זו בזו ואוסרות זו את זו קודם
 שילעו בקערות ונמצא שאין כאן אלא נותן מעם אחד קודם שיתערב מעם הבשר עם מעם החלב. ואין דברים אלו
 מחורין כלל שהרי אין הקערות פולטות אלא בסבת המים שהפליטן והילכך כל שזו או זו פולטת כבר חזרה אותה
 מליטה בתוך המים לנותן מעם בר נותן מעם. ולא עוד אלא שאין כאן בשר בחלב כלל שהרי אין כאן אלא
 נותן מעם בר נותן מעם מעורבין זה בזה וכן דעת הרמב"ן ז"ל ועיקר. ולאכול גבינה ואחר כך בשר בהמה. גרסינן
 נפק כל הבשר רב יצחק בר משרשיא איקלע לבי רב אשי איתיו ליה גבינה ואכיל ליה בשרא ואכיל כדלא
 משא ידיה אמרו ליה והא תני אנרא אבוה דר' אבא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן עוף וגבינה אין בשר וגבינה לא. אמר
 ליה ה"מ בליליא אבל ביממא הא קא חזינא. יש מי שפירש דרב יצחק קינח הפה לא עבר דלכולי עלמא גבינה ואחר
 כך בשר אין צריך קנח הפה דגבינה רכה היא ומתעכלת היא מיד בתוך הפה בלחות הפה אבל שעל הידים נרבתת
 הוא כיריס ולפיכך בלילא דלא חזי ליה צריך נטילת ידים אבל ביממא דהא חזי ליה לא צריך. והא דאמר רב
 ומרא אכל גבינה מותר לאכול בשר בלא קנח הפה קאמר ובלא נטילת ידים ביממא. ולדבריהם כל מקום שנזכר
 קנח הפה אינו אלא [בין] בשר לגבינה וכמו שאני עתיד לכתוב בסמוך. ויש אומר כי רב יצחק בוראי קנח פיו אלא
 שלא נטל ידיו משום דביממ' חזי ליה אבל בפיו דלא חזי ליה והוה ליה יממא כלילא וגבינה הנשארת בין
 השנים גבינה היא וכראמרין לגבי בשרא בשר שבין השנים בשר הוא דכתיב הבשר עורנו בין שיניהם. ודבר
 זה יתבאר עוד בסמוך. *ולאכול בשר בהמה ואח"כ גבינה. גרסינן התם בעא מיניה ר' אמי מר' יוחנן כמה ישהה
 כן בשר לגבינה אמר ליה ולא כלום. יש מפרשים דבשקנח פיו ונטל ידיו קא מבעיא ליה ואמר ליה ולא כלום.
 ואקשינן



קמו שערי דין איסור אכילת בשר אחר גבינה וגבינה אחר בשר דורא

הגהות

ש"ג וח"ג

(א) אכל בשר ל"ש בהמה חיה ועוף לא יאכל גבינה אחריו עד שישהה כשיעור שזמן סעודת הבוקר עד סעודת הערב שהוא שש שעות ואפי' אם שהה השיעור אם יש בשר בין השינים צריך להסירו ובתוך הזמן אפי' אין בשר בין שינים אסור לפי שהבשר מוציא שומן ומושך טעם עד זמן ארוך. ולפי"ז הטעם אם לא אכלו אלא שלועסו לתינוק א"צ להמתין. דכיון דלא אכלו אין מוציא טעם. והרמב"ם נתן טעם

(א) שני ד"ו וד"ג ס"א גרסי כ"ן. אבל אסור לאכול עד סעודה אחרת. * ומימי הספר. כן דרכם של מחזיקים לקרוא להספר שמפליגין עליו "הספר" וכ"ן קאי על הגמרא ולקמן פי' ד"ל בדבר שראוי לקנות ז"ל והספר פי' הגמרא עכ"ל. * ד"ק כ"פ כ"ב. * רש"י והר"ם מוס' ד"ה מקנה.

א עד סעודה אחרת לקמן בזה ההלכות יתבאר שיעור זה:

ב שנאמר הבשר עודנו בין שיניהם פרש"י אלמא הבשר בין השינים מקרי בשר:

ג ומפרש רש"י ור"ח שצריך תרווייהו קינוח הפה והדחה. הוצרך פירוש רש"י ור"ח וגבינה אחר בשר.

אמר רב חסדא (פכה"ג דף ק"ה) (א) אכל בשר אסור * לאכול גבינה אח"כ פירש אפי' בקינוח הפה והדחה (ב) א עד סעודה אחרת. ומייתי * הספר (פי' הגמרא) ראיה שכן היה נוהג מר עוקבא. ובשר שבין השיניים נידון כבשר גמור שנאמר בהבשר עודנו בין שיניהם. אכל גבינה מותר לאכול בשר פירוש מיד רק שיעשה קינוח והדחה * שניהן בפה דתניא ושויין ב"ש וב"ה שמדיח (וכ"ש) ס"א (והוא הדין) שמקנה גומפרשים רש"י * והר"ח דצריך תרווייהו קינוח הפה

לשהייה [א] משום בשר שבין השינים. ולפי"ד לאחר ששהה כשיעור מותר אפי' אם נשאר בשר בין השינים והלועס לתינוק צריך להמתין וטוב לאחוז כחומרא שני הטעמים י"ד סי' פ"ט: וכן נוהגים העולם אפי' כשאוכלין בשר עוף שאין חילוק בין בשר עוף לבשר בהמה ועיין לקמן בהגה ד"ה עד סעודה אחרת כו' ותמצא האיך נוהגים גם בבשר בהמה מהרא"י ז"ל:

וששאלת על תבשיל של ירק שנתבשל בקדירה של בשר שהודח יפה יפה שאין לחוש בה לממשות של בשר מהו לאכול גבינה אחר אותה תבשיל בלא קינוח הפה ונט"י נראה דלא מבעיא שאב"י אלא אפי' ב"י מותרת משום נ"ט בר נ"ט כמו דגים שעלו בקערה שמותר לאוכלן בכותח דאיכא תרי נ"ט דהיתר קודם שיבא לידי איסור. הבשר בקערה והקערה בדגים ואכתי היתר הוא ואפי' לריב"ן שפי' בשם רש"י עלו אין נתבשלו לא וראיתו מאין טשין את התנור כאלה ואם טש כל הפת כולו אסורה אע"ג דאיכא נ"ט בר נ"ט דהיתירא אלא משום דהו"ל נתבשלו ואסור ומתוך כך אוסר רש"י ביצים שנתבשלו תוך מחבת חולבת ב"י להשים אותה תוך פשטיד"א ור"י חולק דטעמא הוי התם משום דהוי שמנונית וממשות השומן בעין בתנור אבל מחבת שנתקנחה יפה ונתבשלו בה כך הוא נתבשלו כמו עלו בה מרותחין ואין להאריך. ומיהו נראה דבהא כל אפיא שוין דמותר לאכול חלב וגבינה אחריהן דאמרינן בפכ"ש האי תנורא דטחו ב"י טחיא אסרה רבא בר אהילאי למיכל לריפתא אפי' במלחא דלמא אתי למיכל בכותח ולא קאמר דלמא אתי למיכל בתרה חלבא. ואין להקשות לפירש"י דביצים שנתבשלו במחבת חולבת שאסור לתתם בתבשיל של בשר אפי' בעיניהו נמי לתסרי דדלמא אתי למיכלינהו בהדי בשר דאמר בפ' כ"ש גבי מכאן ואילך לישי לי בחלבא כעניא דתורא שרי. דגבי פת דאיכא מניה טובא שנאפה בתנור חיישינן לתקלה לזמן מרובה קודם שתכלה דלמא משתלי ואכיל ליה בחלבא ועוד האריך בראיות ועתה עת לקצר. מהר"ם.

(ב) עד סעודה אחרת. * רבים נוהגים להקל ועושיין להם פשרה מדעתן (ג) להמתין שעה א' אחר

מבוא שערים על הגהות

מכונות ועטרת שלמה

(ג) להמתין שעה אחת אחר סעודת בשר וסליקו וברכו כו'. דע לך שוש"ב המהרא"י ז"ל וסליקו וברכו סובל ב' פירושים. האחד. דאיכ"ל שכוונתו היא דהמתנת שעה אחת שנוהגין בה רבים היינו שנוהגין להמתין שעה אחת אחר ברכת המזון, וכמוש"כ בהדיא הר"ר יונה באו"ה שער מ' ס' ד' ולפי"ז מלת אחר שהזכיר הוא ז"ל בדבריו קאי אתרווייהו על סעודת בשר ועל סליקו וברכו, וכאלו אמר דנוהגין להמתין שעה א'

[א] משום בשר בין השינים כו'. מ"מ נראה שאין מועיל ניקור השינים כלל דאל"כ אמאי הצריכו חכמים שהייה מסעודה לסעודה ינקר השיניים ודיו א"ו לדבריו נ"ל שאין לסמוך אניקור שיניים שא"א שיוכל לנקרם כראוי ודו"ק נ"ל.

שערי דין איסור אכילת בשר אחר גבינה וגבינה אחר בשר דורא קמו

מבוא שערים

הגהות

ש"נ וח"נ

לכתוב כן כדי שלא תאמר דה"ק ושויין ב"ש וב"ה דבהדחה לחודיה סגי וה"ה בקינוח הפה לחוד כדכתב שם התוס' אצל מקצת שאר המפרשים ז"ל.

סעודת בשר א' וסלוקו ובירכו ואז אוכלין גבינה (ג) ואע"ג דלא אשכחנא טעמא ורמז לשיעור זה ממנ"פ. מ"מ מי ימחה בידם הואיל ותוס' וראבי"ה מתירין. אכן

* ר"י הנמור בכל הדפוסים קראו כן רק ד"ל כי ר"י סתם.
* ד"ל לימא מ"י בלגז ונשאר דפוס"י אימא.

ד לבר מקמחא ותמרי וירקי פרש"י דרכין הן ונדבקים בחיך ובחניכים ואין מקנחין יפה:

והדחה ור' יצחק [א] * [הבחור] הי' נוהג לאחר שאכל גבינה היה עושה הדחה לידו ולפיו ומשים אצבעו לתוך פיו כדי להדיחו יפה ואח"כ הי' עושה קינוח בפת * [בלבד] והספר (ד"ל פי הגמ') פסק בפכה"ב שכל דבר ראוי לקינוח דפה (ג) ד לבר מקמחא ותמרי וירקי

מ' ס' ד' דנהגו העולם להמחין שעה א' אחר צרכי המזון כו' ואגור כתב צ"ח רמ"ג וס' אלק רמ"ג דמנהג העולם כמ"ש רבינו משה שנירך להמחין שש שעות כו' וכן כ' צ"י צטור י"ד קע"ג דהעולם נהגו כדברי הרמב"ם:

* כתב בסמ"ק ס' ר"ג ודוקא כשמאכל בשר בעין. אבל תבשיל של בשר כגון ביצים מטוגנים בשומן או שלקיי"ק בלע"ז מותר לאכול גבינה אח"כ לכל הפירושים ע"י קינוח והדחה ע"כ. הכי נוהג. [הגה קטנה הכי נהוג כ' האו"ה שער מ' ס' צ' דנהגו להממיר אפי' לא אכל בשר עגמו, אלא תבשיל מנשר או משמן של בשר אפי' בקנח והדחה כו' וצ"י ט"ח ס' קע"ג דנהגו העולם שלא לאכול גבינה אחר תבשיל של בשר כלל כו'. ועיין דרשות מהר"ל דיני צנ"ח] לפי שרוב הגאונים שרו כה"ג לכה"פ מסעודה לסעודה ואעפ"י שהן סמוכות זו אצל זו רק שסילק ובירך בנתיים יש לסמוך על דברי רבותינו המתירים. ומ"מ האי לכל הפירושים דקאמר. ר"ל דפירשו ההוא דרב חסדא אבל הנהו דמפרשים ההוא דר' נחמן כה"ג אסור כדכתב אשר"י בהדיא. ומ"מ דברי הסמ"ק עיקר דלכאורה פי' רשב"ם דחוק הוא בין תבשיל לתבשיל שניהן של בשר או שניהן של גבינה. מ"מ נהגו להצריך קינוח והדחה. אפי' בין תבשיל של בשר לשל גבינה וכן איפכא ואין זו כסותרין וק"ל מהרא"י ז"ל. וצ"ע כי אינו מכוון כ"כ ע"כ.

(ג) מקמחא פרש"י משום דרכין הן ונדבקים בחיך ובחניכים ואינו מקנח יפה:

מבוא שערים על הגהות

מבנות ועטרת שלמה

אחר סעודת בשר ואחר סליקו וברכו. ואיכ"ל נמי דמלת אחר לא קאי אלא על סעודת בשר לחוד לומר דנהגין להמתין שעה אחת אחר סעודת בשר וצריך ג"כ שיברך בהמ"ז והסרת השלחן וחש"כ סילקו וברכו. אבל אין חילוק אם ממתין שעה אחת קודם ברהמ"ז או אחר ברהמ"ז ודלא כדעת רבינו יונה דלעיל. וכבר ראיתי מי

[ג] מסעודת שחרית פי' באמצע היום. לסעודת ערבית. גם נוהגים העולם אפילו כשאוכלין בשר עוף שלא לאכול גבינה אחריו שא"ח בין בשר עוף לבשר בהמה מהרא"י (כ"ה כגז הועמק לעיל הגהות א' ושם רמז לכאן וש"ל כאן העמיק למהרא"י

שפירש (כ"ה כגז"מ ס' פ"ע ס"ק ה') כונת מהרא"י ז"ל בפשימות בדרך השני הוה שכתבתי. ואני איני רואה הכרע בדבריו אלא יש לפרש כוונתו ג"כ בדרך הראשון שכתבתי ושניהם כאחד טובים.

(ג) ואעפ"י דלא אשכחנא טעמא ורמז לשיעור זה ממנ"פ כוונתו הוא דאי לדעת ר"י בעל תוס' והנמשכים אחריו אפי' מיד בלי המתנת שעה א' אם סילק ובירך מותר שלא חלקו חכמים כמשנ"ת בדברי רבינו לקמן בזה ההלכות. ואי לרמב"ם והנמשכים אחריו צריך שש שעות כשיעור שמסעודת שחרית לסעודת ערבית:

ביאור ר"י קרעמניץ

שערי בינה

(א) ואו"ה שער מ' ס' ד' כ' דנהגו העולם להמתין שעה א' אחר בהמ"ז עכ"ל.

[א] ד"ע בס' כנפי יונה כתב על הלבוש ס"ב שב' י"א שלא להחליף להקדים ההדחה קודם הקינוח כי ההדחה אינו מועלת כלום בעוד שמנונית הגבינה בפיו כו' וכ' הכנפי

ובאמת לא ראיתי מי שמביא סברא זאת ומסיק שם דאין נפק"מ בזה כלל כי הבי' פה ובא"ח וגם מהרש"ל לא הזכירו ד"ע שהבי' א"ח קע"ג הביא זה בשם הגה"מ פ"ט ממ"א בשם מהר"ם שא"צ לדקדק בקינוח פה והדחה וכ' עוד בשם ריב"א רבינו יצחק בר אברהם (מונח נסמ"ג קמ"א) הוא ר"י הבחור המוכר כאן עשה ההדחה קודם ורבינו יהודה רבו של הסמ"ג כ' בשם ר' יצחק הוקן בר שמואל הכל כמ"ש כאן בשערים ורש"ל ציין או שאכל דבר שמקנח בו ושותה מים או יין אח"כ פי' דלא תימא אין מועיל קינוח אא"כ עשה כבר הדחה ולפי"ז כשהי' שורה פת ביין כו' הי' מועיל יותר ודו"ק

[ז] משום שהמאכל נדבק בבלי כו'. לפי זה אף שהם אכסנאים וצנני שולחנות אסירי, וזכור הוא וכן כתבו האחרונים ז"ל:

פט [א] אפילו ש' חיה ועוף כו'. (הרמב"ם) [הרמב"ן] מהדורות רייכמן מולין קד, ב ד"ה עוף וגבינה [והרא"ה] [בדק הבית בית ג שער ד פו, א] מחירין לאכול

חיה ועוף ואח"כ גבינה בלא קינוח ובלא נטילה. והעיקר כפסק המחבר להחמיר. והכי משמע מהא דלמירין בספר הזוהר בסוף פרשת משפטים רבי יסא שרי למיכל לתרגולא וגבינה וחלבא, אמר רבי שמעון אסיר לך ולא יהיב איניש פתחא לויני ציטין. ומיהו אפשר לדמות דרבי יסא שרף למליכהו כחדא וכסברת רבי יוסי הגלילי [מולין קיג, א], אי נמי אפשר דרבי יסא המזכיר זוהר איהו גופיה הו רבי יוסי הגלילי ואמר לו רבי שמעון אסיר ואין הכי נמי דכל חד וחד לחודיה שרי אפילו עוף מחילה. ומיהו ממתין דייקא דלא כוותיהו דקמי [מולין קד, ב] העוף עולה עם הגבינה על השולחן דמשמע שאוכל גבינה מחילה ואח"כ עוף, ואע"ג דמתמיהין לא נחית אלא לעיני העלמה מכל מקום הוה מני למתני חדא דאית ציה תרמי ולימני הכי הגבינה עולה עם העוף על השולחן, אלא משמע כדאמרן: **[ב] עד שישהה כו'.** כתב הטור (עמוד קפח) וז"ל ובחוק השש שעות אפילו אין בשר בין השיני אסור לפי שהבשר מוציא שומן ומושך טעם עד זמן ארוך, ולפי זה הטעם אם לא אכלו אלא לחיותין אין צריך להמתין דכיון שלא אכלו אינו מוציא טעם. והרמב"ם [מאכלות אסורות ט, טז] נתן טעם לשהיה משום בשר שבשיניים, ולפי דבריו לאחר ששהה כשיעור

אם מוצא בשר בין השיניים, אף לאחר שש שעות משמע ודאי דבשר הוא וצריך להסירו אף לדעת הרמב"ם. וכבר פסק המחבר להחמיר בכל זה ועיקר:

[ג] צריך להסירו כו'. כתב הר"ן [מולין לו, ב סוף ד"ה אמר רב חסדא] דאין צריך שהייה שש שעות מאותו זמן שמסירו אלא מאכילה. וכתב בחומת טעמא כלל

אחד [ז] משום שהמאכל נדבק בבלי וכל שכן שלא יאכלו מפט אחד וכן נוהגין ליחד כלי של מלח לכל אחד בפני עצמו כי לפעמים טובלים במלח ומשחרו שזירי מאכל במלח:

סימן פט

שלא לאכול גבינה אחרי בשר. וכו' ר' עיפיים:

א אכל בשר [א] אפילו של חיה ועוף לא יאכל גבינה אחריו [ב] עד שישהה שש (א) שעות ואפילו אם שהה כשיעור אם יש בשר בין השיניים [ג] צריך להסירו והלועם לתנוק צריך להמתין: הגה ואם מוצא אחר כך בשר שבין השיניים

(ב) ומסירו [ד] צריך להדיח (ג) פיו קודם שיאכל גבינה ויש אומרים דאין צריכין להמתין שש שעות רק מיד אם סלק [ה] וצריך צרכת (ו) המזון מותר על ידי קנות והדחה והמנהג הפשוט במדינות אלו [ו] להמתין אחר אכילת הבשר שעה אחת ואוכלין אחר כך גבינה מיהו צריכין לצרף גם כן צרכת המזון אחר הבשר דלא הוה כסעודה אחרת דמותר לאכול לדברי המקילין אבל בלא צרכת המזון לא מהני המתנת (ז) שעה ואין חילוק אם המתין השעה קודם צרכת המזון או אחר כך ואם מוצא בשר בין שיניו אחר השעה [ז] צריך לנקרו ולהסירו ויש אומרים דאין לצרף צרכת המזון על מנת לאכול גבינה אבל אין מהרין (ח) בזה ויש מדקדקים להמתין שש שעות אחר אכילת בשר לגבינה וכן נכון (ט) לעשות:

ב אכל גבינה [ח] מותר לאכול אחריו בשר מיד ובבלבד (ט) שיעיין ידיו שלא יהא שום דבר מהגבינה נדבק בהם

מותר אפילו נשאר בשר בין השיניים והלועם לתנוק צריך להמתין. עד כאן. ולדעמי מה שכתב שלדעת הרב ז"ל אף אם נשאר בשר בין השיניים לאחר שש שעות מותר ליחא, דלא מסתבר דבשר שבין השיניים מתעכלת בשש שעות, ועוד דלמירין בגמרא [מולין קה, א] אמר ליה רב חסדא לרב חסדא בשר שבין השיניים מותר קרי עליה [בגמרא יא, ג] הבשר עודנו בין שיניהם כלומר דאלמא מיקרי בשר, ואי בחוק שש שעות מאי קא מציעא ליה הא סתמא קאמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה ולא קמפליג בין איכא בשר לבין השיניים או ליכא, אלא משמע דלאחר שש שעות מיציעא ליה ופשיט ליה דמיקרי בשר, וכן כתב הרא"ש בפסקיו [שם פ"ח סימן ה]. ולכן נראה שהרב כתב שצריך שש שעות מפני הבשר שבין השיניים שאינו סר בקינות כלומר שלא החירו חכמים אלא אחר גבינה מפני שקצת טעם שנשאר צפה סגי ליה בקינות מה שאין כן בצבר שנכנס בשיניים, ולא החירו חכמים בחטיפה בשיניים משום דילמא לא יחטט יפה יפה ולפיכך נתנו חכמים שיעור שש שעות דמסתמא מה שנשאר בין השיניים יוצא לחוך מעט מעט ומסירו ואחר שיעור זה לא חיישין שנשאר בשר בשיניים, ואם ממלא לומר שנשאר לא חיישין שיצא חוצה לפיו בעוד שאוכל גבינה, אבל

ע"י [ז] אין א] דהוא הדין לענין המנהג בהמתנת שעה: [ד] צריך להדיח פיו. הר"ן [טז] כתב שצריך קינוח פה ולא הזכיר הדחת פה משום דלדידיה לא הזכירה הדחת פה בש"ס אבל לדין דצנני הדחת פה וכדלקמן הוא הדין הכל. ומיהו ההג"ה קיצר דמשמע דצנני נמי קינוח וכן כתב הש"ך [ס"ק ז]:

[ה] ובירך ברכת המזון כו'. כתב שצ"ך [ס"ק ח] דהוא הדין שאם אכל בשר בלא סעודה שצריך לצרף צרכת אחרונה מקודם:

[ו] להמתין אחר אכילת הבשר שעה אחת כו'. מנהג זה נמשך להם מספר הזוהר דאיתא התם בסוף פרשת משפטים אשכחן דכל מאן דאכיל האי מיכלא דאיתא חסדא או בשעתא חדא או כסעודתא חדא כו', כלומר דבשעה אחת אף שאוכלו צ"י סעודות או כסעודה אחת אף ששהה כל היום ואכל דברים אחרים בינתיים ויש מהאכילת בשר לגבינה שש שעות אפילו הכי אסיר. שמעיין מהכא חומרא וקולא, חומרא דמשמע דאף בשר אחר גבינה אסירא בשעתא חדא או כסעודתא חדא, וקולא דגבינה אחר בשר שריא לאחר שעה ואינו כסעודה אחת. ולענין דינא נקטינן כדברי המחבר שלא לאכול גבינה אחר בשר עד שישהה שש שעות. ומיהו לאו דווקא שש שעות כגון בחורף שהימים קצרים כל שאכל בשר בשחר

מותר לאכול גבינה כסעודת הנהריס, וכן אם אכל בשר בצהרי היום מותר לאכול בערבית אע"ג דליכא בין אכילה לאכילה אלא כמו ד' שעות בקיטוב. וזה דבר מוסכם לכולי עלמא, דהא לשון הגמרא [שם] הוה צהא סעודתא הוה דלא אכילנא לסעודתא אחרתא אכילנא לסעודתא לטעמיה שפיר דמי ולא קמפליג בין ימים קצרים לימים ארוכים אלא משמע כדכתיבנא. ולאכול בשר אחר גבינה יש להחמיר כספר הזוהר ואין לאכול אלא בשמי סעודות ואחר ששהה שעה אחת. ומיהו כסעודה אחת מעיקר הדין לא מני למיכל גבינה אחר הבשר אף שעברו שש שעות מאכילת הבשר, וכן כתבו מהרש"ל [יש על שלמה שם פ"ח סימן טז] ושאר אחרונים. וכן מדקדק בשלן ספר הזוהר ועיקר: [ז] צריך להסירו כו'. וכבר כתבתי בס"ק ד' דצריך הדחה וקינות הפה. ומיהו אם לא מוצא בשר בין שיניו אף לנוהגים להמתין שעה אחת סגי בלא קינוח והדחה. ומה שכתב ההג"ה לעיל שאם סילק וצריך מותר ע"י קינוח והדחה דמשמע דקינות והדחה מיהא צני היינו אם בא לאכול מיד אחר שילק וצריך, וכן כתב שצ"ך [ס"ק ז]:

[ח] מותר לאכול אחריו בשר מיד כו'. כבר כתבתי בס"ק ו' שאין ראוי לעשות כן ע"ש:

באר היטב להמהרי"י בייקטין

אם לא בירך אפילו כל היום אסור, [ש"ך ס"ק ה]: (ו) בזה. וכו' [ס"ק ג] כתב שאין להם על מה שיסמכו, ועושים נגד התלמוד, והירא דבר ה' יחדול את עצמו מלישב עם שאינן נוהגין בזה במסיבה אחת, ע"ש: (ז) לעשות. לכל מי שיש בו ריח תורה, רש"ל, [ש"ך ס"ק ח]. וכתב כנסת הגדולה [נהגות הטור שם] נשאלתי באיזה שעות, אם זמניות או לא, ונראה לי שבכאן אינם שעות זמניות אלא חצי יום מיום שהוא י"ב שעות, לפי זה בימות הגשמים אם אכל בשר בבוקר אינו יוכל לאכול גבינה עד שתי שעות קודם הלילה, ובימות החמה יוכל לאכול שתי שעות קודם חצי היום. ולפי זה החשבון יתנהג בכל יום, עכ"ל. ופרי חדש [ס"ק ח] כתב, לאו דווקא שש שעות, כגון בחורף שהימים קצרים כל שאכל בשר בשחר מותר לאכול גבינה בצהריים, וכן אם אכל בשר בחצי היום מותר לאכול לכולי עלמא, עכ"ל. והאר"י ז"ל [שער המצות סוף פרשת משפטים] כתב, ביום שאוכל גבינה לא יאכל בשר, ואין צריך לומר בהיפך: (ח) שיעיין. ובלילה צריך נר יפה, היינו אבוקה, רש"ל. ומיהו כתב הטור, אפילו ביום יש לרחצם, לפי שפעמים הגבינה שמינה נדבקת בלחוחית הידים ולא אדעתיה, אחרונים, [ש"ך ס"ק ט]. וכתב פרי חדש [ס"ק ט] והאכל במגריפה בין ביום בין בלילה אין צריך נטילה:

(ז) נדבק. הלכך אפילו הם בשתי שלחנות ואפילו שני (אכסניות) [אכסנאים] אסור, איסור והיתור הארוך ואחרונים, [ש"ך ס"ק ח]:

פט (א) שעות. יש בזה שני טעמים. האחד, שהבשר מוציא שומן ומושך טעם עד זמן ארוך, לפי זה מי שלא אכל אלא לועס לתנוק אינו צריך להמתין. וטעם שני הוא טעם הרמב"ם, משום בשר שבין השיניים, דמיקרי בשר עד ששה שעות, ואח"כ הוה כמעוכל, לפי זה גם הלועס חייב להמתין, רק יש קולא בבשר בין השיניים שאחר שש שעות. וקיימא לן להחמיר כשני טעמים, [ש"ך ס"ק א]:

(ב) ומסירו. כתב הר"ן דאין צריך שהייה שש שעות מאותו זמן שמסירו, אלא מאכילה. והוא הדין לענין מנהג בהמתנת שעה, ש"ך [ס"ק ג]: (ג) פיו. ופשיטא דבעי נמי קינוח, ש"ך [ס"ק ד]: (ד) המזון. וכתב רש"ל דלכולי עלמא אם לא סילק וצריך, אפילו כל היום כולו אסור, דהא בעינן סעודה אחרת, [ש"ך ס"ק ה]. ואם אכל בשר בלא סעודה צריך לברך ברכה אחרונה מקודם, ובלאו הכי לא הוה סילוק, ש"ך [ס"ק ח]. והוא הדין ג"כ למי שנוהג שלא לאכול בשר אחר גבינה אם לא בסילוק וברכת המזון, אם אכל גבינה בלא סעודה צריך לברך ברכה אחרונה מקודם, דאם לא כן לא הוה סילוק, כנסת הגדולה [נהגות הטור אות ה]: (ה) שעה. הוא הדין לדין דפסקינן שש שעות,

עיונים

ענין האותיות להיות ידוע דפיוש אותיות היינו ביאה כמו אתא בקר. והוא ענין גילוי מן ההעלם כמו כאשר יבא האדם מחוץ לבית שבא בגילוי. וכך הוא ענין האותיות למעלה כמו אותיות יהי אור יהי רקיע שהן אותיות שנבראו בהן האור והרקיע מבחינת חסד דאצילות. והענין הוא כי באותיות האלה התפשט והתגלה האור האלוקי לבא מההעלם. ר"ל שהאותיות יהי אור ויהי רקיע הן מתבררות ומקשרות את שפע האור האלוקי בהתהוות של אור ורקיע. והאותיות הן כמו ממוצע בין האור לבין הרקיע.

וכך הוא הענין בכל התהוות עילה ועלול כמו השכל שנמשך ממנו המדה כגון אהבה, שהמשכה זו היא ע"י אותיות השכל המתפשטות במירות להחיותם. ובחינת הגילוי הזה מן השכל להחיות את המדות נקרא בשם **אותיות השכל** לפי שבא לירי מיהו מידה, והאותיות הן כמו ממוצע. וכך הוא ע"י אותיות המעלות כמו כדי שתתהווה גם התכמה צריך להיות ע"י אותיות שבאו מלמעלה מהשכל, והיינו מאו הא"ס ב"ה שבכתר. וז"ש והתכמה מאין תמצא, כי אור אבא יונק מהמול הח' דל א"א הנקרא נוצר. אך הטעם שנקרא מולות כי הם יוצאים מבחינת שערות. והענין הוא לפי שבחינת אורות של עצמות המאציל המאיר בנגלתא דא"א בוקע ומאיר ג"כ באותיות, אלא שהאותיות הללו הן הנה בחינת השערות וי"ג תיקוני הנקראים י"ג מדות הרחמים.

שכח

פרשת

דף קכ"ה ע"א קכ"ה ע"ב

משפטים

מקדימים ומביאים כיבורים ובשעתא דמייתין להו בעיין למימר ולפתח ביה בלבן דבעא בחרשוי אלין לשלשאה ביעקב ובזרעא קדישא ולא אתייהבו בידיה ולא אתמסרין ישראל לסטרא דא ובשעה שמביאים אותם צריכים לומר ולפתח בלבן שרצה בכשפיו האלו לשלוש על יעקב ועל זרע הקדוש ולא ניתנו בידו ולא נמסרו ישראל בצד הזה ועל דא כתיב וע"כ כתוב ראשית בכורי אדמתך וגו' לא תבשל גדי בחלב אמו, ולא ינקא ההוא סטרא מחלבא דאמיה דהא לא יסתאב מקדשא ודינין לא מתערין ולא יינק הצד הזה מחלב אמו שלא יטמא המקדש ולא יתעוררו הדינים.

בנינו כך לא ייכול בשרא בחלבא כל זרעא קדישא ולכן לא יאכלו בשר בחלב כל זרע הקדוש וכל מאן דאתי מסטר דא, דלא יהיב דוכתא למאן דלא אצטריך וכל מי שבא מהצד הזה, שלא יתן מקום למי שלא צריך דהא בעובדא תליא מלחא, בעובדא דלתתא לאתערא לעילא שהרי במעשה תלוי הדבר, במעשה למטה לעורר למעלה זכאין אינון ישראל מכל עמין ועכו"ם אשרי ישראל מכל אומות עכו"ם דמריהון קרי עלייהו שארונם קרא עליהם, שם יד ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה. וכתיב כי עם קדוש אתה לה' אלהיך. וכתיב בנין אחם לה' אלהיכם וגו'.

ת"ח. בשעתא דישאל לא אתכשרו עובדיהו בשעה שמעשיהם של ישראל לא טובים מה כתיב ישעיה נ עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו. משלו בו דייקא דוקא והא אוקימנא מלי ברזא דספרא דשלמה מלכא והכי אשכחן ביה והרי העמדנו הדברים בסוד הספר של שלמה המלך וכך מצאנו בזהו אשכחאן עוד מצאנו דכל מאן דאכיל האי מיכלא דאתחבר כחדא בשעתא חדא או בסעודתא חדא שכל מי שאוכל אוכל זה המתחבר כאחד בשעה אחת או בסעודה אחת ארבעין יומין אתחזי גדיא מקלסא בקלפוי לגבי אינון דלעילא ארבעים יום נראה גדי מקולס בעורו לגבי אלה שלמעלה וסיעתא מסאבא מתקרבין בהדיה וגרים לאתערא דינין בעלמא דינין דלא קדישין וחבורה של שומאה מתקרבים אצלו וגורם לעורר בעולם דינים שאינם קדושים.

ואי אוליד בר באינון יומין, אוזפין ליה נשמתא מסטרא אחרא דלא אצטריכא ואם

ידיד

ביאור המאמר

נפש

צריכים לומר ולפתח בלבן שרצה בכשפיו האלו לשלוש על יעקב ועל זרע הקדוש ולא ניתנו בידו ולא נמסרו ישראל בצד הטמא הזה. כי בזה מזכיר השבתת החיצונים והנכרות הקדושה, התנכרות יעקב על לבן ועל דא כתיב ראשית בכורי אדמתך וגו' היינו ראשית מצד התכמה, בכורי ישראל שהם מרכבה לו"ק. תביא בית ה' אלהיך, אל המלכות. ולזה לא תבשל גדי בחלב אמו והכל תלוי בתיקון עליון, כי כל זמן דלא ינקא ההוא סטרא מחלבא דאמיה שלא יינק הס"א מחלב אמו לא יסתאב מקדשא ודינין לא מתערין לא יטמא המקדש ולא יתעוררו הדינים. מהרמ"ק.

ת"ח. בשעתא דישאל וכו' בשעה שמעשיהם של ישראל לא טובים מה כתיב ישעיה נ עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו כתב הרמ"ק, הנוגשים אותו הם אותם היונקים מן העוללים שהם מטטרין וסנדרלפין, ואלו הם החיצונים שאין להם ניקה אלא בעוללים ונשים שהם אותם המתהפכים פעמים לנשים דהיינו להט החרב המתהפכת.

תו אשכחאן עוד מצאנו דכל מאן דאכיל האי מיכלא וכו' שכל מי שאוכל אוכל זה, היינו גדי בחלב אמו, המתחבר כאחד בשעה אחת או בסעודה אחת ארבעין יומין אתחזי גדיא מקלסא בקלפוי לגבי אינון דלעילא ארבעים יום נראה

גדי מקולס בעורו לגבי אלה שלמעלה. כתב הרמ"ק, גדיא מקלסא, גדי מקולס. והיינו גדי החיצוני שער עזים ודאי מקולס, בכחות דינים שנכללים בו דהיינו קליפוי שהם שערו ואבריו ופרטי מרכבתו וסיעתא מסאבא הם עוד חיצונים המשתלשלים כולם מלמעלה למטה כגון הנחש התחתון וכחותיו ס"מ ולילית זכר ונקבה גדי וסיעתו. מהרמ"ק.

וגרים וגורם הנחש בעלייתו או האדם באכילתו לאתערא דינין בעלמא לעורר הדינים בעולם, ר"ל ש"ע עבירה זו מתעורר הרין על העולם על כל העונות שעד עתה היה פה השטן חתום וסתום והוא גרם לפותחו ואי אוליד בר באינון יומין הכוונה לכל ארבעים יום. והטעם למספר מפני שהכל תלוי בארבעים, והסוד מ' יום שעמד משה בהר סיני והם מ' מאורות שבכסא העליון. וכנדרם מ' מלקות בחוץ. ולכן צריך שמירה כל מ' יום משעבר בעבירה כי יש שליטה אל החיצונים עליו ומנדים אותו בהיכלות ומחלבתו בבנו נשמה חיצונית שסוף סוף יכנס אליהם וז"ש אוזפין ליה נשמתא מסטרא אחרא דלא אצטריכא ואם מוליד. בן באוהם ימים, משאילים לו נשמה מצד אחר שאינה צריכה לו. ומשתמש במלה אוזפין ליה, כי אם יתקן הבן, יכול לפשוט אותה הנשמה הטמאה ממנו שאינו נרוע מנר שנולד בטומאה ופושט החיצונים. עכא"כ הבן הזה

מוליד והתק אותו הכי נ השומא גדיא ויכול

רבי י בחלב אדם פ לניור. לשחי שמחיו הכל

תאנא אסתו כתיב בסתי עם נ ממאכ

ודניא בצול חבלו כן פח

שהרי ונלוויה יחזור דכתיב וסתומו בנופו דהא לאתז בעינים בהם ע הנזכר ולהמיו רבי יי בחלב כדעת כי לעו י"ל כי כמו הנ ולא אכ עם היו לתצונ ותשק היין מ לעצמו

יורה דעה סעיף פח ב הלכות בשר בחלב

(ג) ששוחין מן הכלי (כ"י נא"ח סי' קע"ג) וכ"פ (כ"ו) אם נחתו עם (ד) (כ"ז) מנורה (כ"ח) או שאר דברים שעל השלחן דהוי היכר ויהיו זכירים (כ"ט) שלא לשמות מכלי אחד משום שהמאכל (ה) נדבק בכלי (כ"ג) ואל"פ (כ"ד) שלא יאכלו מפה אחד וכן טעמיהו ליהד (כ"ה) כלי של מלח לכל אחד בפני עצמו כי לפעמים פוגלים במ"ח וכשארזו שיורי מאכל במלח :

א מיעור דרך חסדא חולין דף ק"ט ב כרמ"ס ברוק מ"ממ"ה וסרש"ה כח"ס בשם גדולי הממכרים וז"ל ג שם נמנעו כמר עוקבא וכפירוש הראש והרמב"ם שם

פ"ח שלא לאכול גבינה אחר בשר. ובו ד' סעיפים :

א (א) יאכל בשר אפילו של יחידה ועוף (ב) לא יאכל (ג) גבינה יאדריו (ד) עד (ה) שישהה (א) (ו) שיש

באר היטב

(ג) ששוחין. כחז הש"ך והב"ח פסק דלא שוחין ממנו לא הוי היכר וע"פ שאין דרכו להיות על השלחן ודברי הב"י והרי"ב פיקר : (ד) מנורה. כחז הש"ך היינו כשאינן דרכה להיות עם כגון ביום וכה"ל אבל אם דרכה להיות גלויה במקום הזה לא הוי היכר (דכל שלחן לריכה מנורה) : (ה) נדבק. והלכך אפילו אם בשתי שלמות ואפילו כי אכסמיהא אסור וכן כתב בא"ט :

שעט משום לא פלוג ולא לפיזן גדל :

פתחי תשובה

ט' והוא פ"ק ו"ל פאלל בזכ"י ועיין פת"י שכתב לא ראינו נזכרין גזס. ועיין בתשובה משאם נתימן סימן קי"ב בחמטש כהשוכה דמחמש עם דאם נס אחרים אולכים על שלחן זה מותר אף גלא היכר דה פדוף מאם עשו. שום סיכר ע"פ ועיין גמס אכסמיה לקמן סימן קל"ה סק"ה :

פ"ח (א) שם שטום. פיון ע"ך ואם נוסף למיעור חב"ל. פ"ט. זו עומן לכאורה לכל הפירושים אין לר"ך להמתין דמחשך ליכא כיון דלא אכל ויין פירס ליכא אלא דמ"ח כחז הפת"י דיש להחמיר להמתין עם

תשובה

סי' ל"ד (סוף ד"ה עוד נוסף) שכל וז"ל עכ"פ באוכל בשר שר"ך להמתין שם שעות מדרבנן ל"ל שגם במיני חלב אסור עד שם שעות אחד אכילה בשר כיון שמדרבנן עכ"פ דין חלב יש לו וכל דהיקון רבנן בעין דלורייתא היקון אם לא במקום חולי שיש להקל כולל עכ"ל : (ד) עד שישהה שש שעות. ר"ל משוף אכילה בשר עד תחלת סעודה הבדינה. דגול מרובה עי"פ : (ה) שישהה שש שעות. ע"י ביד יהודה בפיה"ל ובפיה"ק ר"ס ט' זה שכל דביש לו מסק אם יש שם שעות לר"ך להחמיר ולהמתין עד שיהא דהוי שם שעות ואין מקילין מעטס ספיקא דרבנן כיון דהוי דבר שיש לו מחירין עי"פ אולם לפת"י הפת"י לה"ן סי' ק"ב סק"י בשם הא"י והל"ח דדוקא בדבר שאם יעשה היום לא יעשה למחר ש"ך דש"ל"מ ע"כ ובדבר שיש (פ"ק ל"ו) ממילא הכא לא ש"ך עיין דש"ל"מ דהא יוכל לאכול גבינה עתה וגם לאחר שם שעות ול"ע שוב ראיתי בס' דלתי תשובה שהעתיק עם השוכה מרב"ה' שהעלה להקל בזה מעטס ס"ס שמה שיעקר הכפוסקים ש"ל להמתין שם שעות ואח"ל דלר"ך להמתין שמה כבר עבר שם שעות וא"ל דהוי דבר שיש לו מחירין ולכמה פוסקים לא מתי ס"ס בדבר ש"ל"מ דהא דהוי ליתא דהא הכא עיקר הספק הוא הימן והימן הזה לא יבא לידי הימור לעולם ולא דמי להפק ביה שטולה ביו"ט דהתם הוי עיקר הספק על הבילה ועי"פ דרבני המחבר דלתי תשובה שגם הוא פסק כמה טעמים לזה דלא ש"ך דין דש"ל"מ ע"כ ים להקל בזה עי"פ ועי' בס' דברי שאל ויוסף דעת שמרד"ג ב"ה להקל בספק זה אם עבר שם שעות עי"פ : (ו) שש שעות. עכ"פ טעם של עכ"פ ועי"פ ופת"י מ"ס לענין אם ר"ל שעות זמניות ועי' בס' מטה אפרים הספרדי בסוף פרק ס' מהל"ב מאלכות אפורות מ"ט בזה ועי' בס' מומור לחד (להרב מהר"ם ז"ל) שהביא מנהג מכמה מקומות שאין ממתין אחר הבשר רק ג' שעות בקירוב אפי' בקין ויש למנהג זה על מה לסמוך הרי"ל ואם ה"י בחורף אפי' ככל זמן הסדרה אחריתא א"כ ממילא מוכח דהוי עומד טעם גם לאחר ג' שעות עי"פ ועי' ביד אפרים שהביא מחשבו גו"ר בנן המלך סי' קצ"ד דבקין שהיוס ארוך ימתין הרבה ובחורף שהיוס קצר ימתין מעט האנס המעיין בנ"פ החש"י בנן המלך שם וראה שכל זאת רק בדרך שלילה ולשון בתי' ודעתו בלתי כתי' עם בתחלה דבריו דהעורר זה דהם שעות אה. דוקא חלק רבע ממע"ל בין בקין ובין בחורף כאשר יראה כל רואה שם שוב ראיתי בשלחן גבוה סוף סק"ג ובשניו בלתי אוח ג' שהביאו ג"כ מדברי בנן המלך כמו שכתבתי וכן ראיתי עוד בשו"ת פרח שטון ביו"ד כלל א' סי' א' שהאריך בדברי הגו"ר בזה וכי ג"כ דעיקר כוונת הגו"ר שר"ך להמתין שם שעות בין בקין ובין בחורף ובין עיקר ליתא עי"פ איברא כי לדינא הנה גם ה"ך אפרים ב' דהנהגה להחמיר ולהמתין שם שעות בין בקין ובין בחורף וכ"כ בפניה"ג בהגות העור אוח ו' ובשלחן גבוה שם לדינא עי"פ עוד בשו"ת ברכה מ"ס בענין זה ולדינא פ"ס דלא מביטא לדין דפשוטה הוראה כהמחבר להמתין שם שעות דיש להשנות שיעור זה בין בקין ובין בחורף אלא אפי' בעיני אשכנז דהמתן עם והגו להמתין רק שעה א' ובמקדקין לבד ממתין שם שעות ים להם להמקדקים להשנות מיוחדתם ולהמתין שם שעות בין בקין ובין בחורף עי"פ ועי' בתמודי דמ"ל הל"י הערוכות בס' אוח ט"ו שמה"ר שלא להקל בזה דק להמתין שם שעות שלמות דוקא וכן למי שמחמיר על עצמו כמו אפי' של מר עוקבא שלא לאכול גבינה

דרכי גוסא אסור כמ"ס בהגה בסמוך עי"פ חמס בשס"ד סק"ו וביד יהודה בפיה"ק סק"ט כ' דמייירי שהקנקן עומד על השלחן רק שכל א' ים לו כלי קטן מיוחד לשלוח מהקנקן עי"פ : (כ"ו) אם נרנו שם מנורה. ע"פ סוף סק"ד שכתב שר"ך שמה' המנורה גבוהה קלה ועי' ביד יהודה בפיה"ל סק"ה ובפיה"ק סק"י דה"ה בכל דבר שעומד על השלחן להיכר לר"ך שמהא גבוה קלה כגון קערה או קנקן אבל טעלי"ר שאינו גבוה לא הוי היכר עי"פ : (כ"ז) מנורה. עכ"פ מ"ס הי"ט שאין דרכה להיות עם וסי' ועי' ברי"ה סק"ד ומ"ו סק"ד וספ"ו סק"ז שכתב דאף אם דרכה לעמוד על השלחן רק שדרכה לעמוד בסוף השלחן ועכ"פ העמידוהו בחמטש להפסיק בין מאכל חלב לבשר הוי היכר עי"פ : (כ"ח) או שאר דברים. כתב בפניה"ג שם אות י"ו מהדמ"ה"ה דהה"ה הא דמה"ה שאל כל"ס להפסיק דוקא כשאינם כלי בשר או חלב אבל אם הם של בשר או חלב אין להעמידה להפסיק דמשה יטכח זה באוכל גבינה ויבא להשתמש בהן וכן להיפך עי"פ : (כ"ט) כה"ג שם אות ז' : (ל) כלי של פלח לכל א' בפ"ע. עי' כה"ג שם שכל דמה"ס נכון לכל הבעה"ב לומר שה"ה לו שני כלים על מלה אחד לבשר ואחד לגבינה ומכ"ס דאין למלות בשר במלח שמהמטו בו לגבינה או איפכא ועי"פ עוד שכל דאם אין לו על מלה כלי מיוחדת לבשר בפ"ע ולאכל בפ"ס כשמביאין מאכל של גבינה על השלחן יש לומר להסיר כלי המלח מעל השלחן עד שיאכלו הגבינה וכן כשריין לטבל איהו מאכל של גבינה או של בשר במלח שלא יטבלו בהך כלי המלח רק שיקח בידו מלה מן הכלי ויתן על אוחו המאכל וכן כשהמאכל הפל מבלי מלה לא יטבלו הקב במלח ואח"כ יתחבט בהמאכל ויאכל כדרך שאריות אחרים דכשעוין ק' יבא מכסול שהמלח נבלעת מכשר ומהנין אוחו לחלב או להיפך וכן לר"ך לומר וכתחומך איהו מאכל בשלחן מכשר או מנבינה שלא יהי' יתולות נתימן ממש לתוך כלי האלף שלא יבא לאכלה אפי' בבשר או בגבינה וממלא אובל בג"ח עי"פ :

סעיף א (א) אבל בשר. עי' בשו"ת מור ומה"ל (להרב מה"ל סוף)

באורא ברכות והוראות באפ"ע והש"י דגם אם אכל בשוגג בשר גבילה או עריסא אסור לאכול אחריו גבינה אבל אם אכל בשוגג בשר עמלה מותר לאכול אחריו גבינה הקב עי"פ : (ב) לא יאכל גבינה אדריו עד שישהה עי' בסעמי מלח להאריז"ל פ' משפטים שכל דה"ח ז"ל ומורי ה' נובב שלא לאכול בשר אחר גבינה ונבינה אחר בשר כל היום עכ"ל ועי' בשע"י במעלות שם דמ"ס כל היום אינו ר"ל עד למחר אלא בעד יום דוקא שכל שם ז"ל מורי ז"ל נבב שכל אוחו היום שאכל גבינה לא ה' אובל בשר עד הלילה עכ"ל ועי' בשו"ת ברכה אוח ו' ובספרו כבר לאין בהש"ה שבסוף הס' סי' ח' מ"ס בזה ובמ"ס בזה בשם הרמ"ו ועי' בס' יפה לב חלק ח' שכל דפשוט הוא דגם האריז"ל לא החמיר רק בגבינה וכיאל בזה מאכל עם כגון אוח מעורב בחלב שהוא מדי דאכילה דלעום בשו"ת ושי"ך בזה עיין מושך טעם אבל בשעה חלב דרך שחי' לבד לכ"ע בהדחת הפה סגי ברורה לאכול בשר אפי' עי"פ ועי' במקדס מלך על הוס"ק סי' פתח דף רל"א ע"כ שכל שקיבל משי מניד אמת שהאריז"ל לא ה' מקט"ד שלא לאכול בשר בלוחו היום שאכל גבינה רק כשה' אול גבינה קשה וסי"ס ח"ל קקס מ"הא שלא יתבטל משוגג שבה ויאכל מאכל חלב ואח"כ יד"ח סיו ויאכל בשר עכ"ל : (ג) גבינה. עי' בשו"ת נטע שורק חו"ד

יורה דעה סעיף פט א הלכות בשר בחלב

טו באר הגולה

שעות ואפי' אם שהה כשיעור (ו) יאם יש בשר בין השינים (ז) צריך להסירו (ח) והלועם (י) לתינוק צריך להברותו; הנה ולא מלא אה"כ בשר שני (יא) השינים ומסירו (יב) צריך (ג) להדיח פיו קודם שיאכל גבינה (הר"ן פ"א) וי"א דאין לזכור להמתין שש שעות רק מיד (יג) אם (יד) סלק (כ) וכיך ברכת המזון מותר ע"י קטוח וסדקה (חוס' ומרדכי פ"א) ובג"א ובג"מ פ"א דמ"א ורמב"ם (והמנהג הפשוט במדינת אלו להמתין אחר אכילת הבשר (ג) (טו) שעה א' ואוכלין אה"כ גבינה מיהו לזכור לברך ג"כ ברכת המזון אחר הבשר (פ"פ הארוך והנסוח ע"ד) דלו היו כשעורה אחרת דמותר לאכול לדברי המקילין אכל (טז) בלא ברכת המזון

באר היטב

פט (א) להדיח. כ' הפ"ד דפשיטא דבני נמי קטח הלא שהרב קורר בשלשן וכתב ה"ר דא"ל שיהיה ו' שעות מאותו זמן במסורו אלא האכילה וכדב"ח דה"ה לענין המנהג נהגהו שעה (ג) וכיך. ריבז מהר"ל דל"ע אם לא סילק וצריך אפי' כל היום כולו אסור דהא צענין ביהודה אחרת והרבה בני אדם מקילין בזה ופעם הוא בידע עכ"ל ונראה דאם אכל בשר בלא שעורה צריך לברך ברכה התירושה

תשובה

דבדעה עדיף מקיטח עיי"ש (וע"ל ס"ק ט"ז): (יג) אם סלק ובירך. עבא"ט מ"ש מהמברס"ל דאם לא סילק ובירך אפי' כל היום אסור וע' בדמ"א דף ט"ז ע"ל ס' מ' שהרחיב הדיבור בזה והעלה דב"ע כל שלא שהה מעל"ע צענין שלשן סילק וצריך להיטות שילק עמנו משעורה זו למרי וגם צריך וגם המתין שש שעות משוף אכילה בשר להחלה אכילה גבינה אכל ו' שעות בלא סילק וצריך או המתין ו' שעות וצריך ולא סילק או סילק והמתין ו' שעות ולא בריך או סילק וצריך ולא שהה ו' שעות אסור לאכול גבינה אה"כ שהה מעל"ע או מהי אף בלא סילק ובירך עיי"ש והביאו בנכ"ה"ג בנהגות העוררות (ג) בקרה עיי"ש ו"כ צ"ל בנ"ה נגה וורדים בנן המג"ל ס' קצ"ד דאף שנמשך שעורה יותר משש שעות ואכל בשר בתחלה השעורה אסור לאכול בשר אף השעורה אפי' שיש שש שעות צונתים דכשעורה א' אסור בכל גווי עיי"ש: (יד) סלק ובירך. עבא"ט ולענין אם אכל גבינה והוא לאטל מאכל של בשר אף צריך לברך ברכת המזון ע' במ"א א"ח ס' הל"ד סק"ז שכ' דאם אינו אכל ברכה המזון והוא לא סילק ובירך אפי' המתין כל היום אסור לאטל דבבב"ה רכ"ה א"ל לומר ועי' במחלית השקל שם דבאכל גבינה קשה צריך להפסיק בברכה המזון והוא לא סילק ובירך אפי' המתין כל היום אסור לאטל אה"כ בשר עיי"ש הרי שם הוא כהו דייקא גבינה קשה אמנם מדברי הכנה"ג שם אפי' משמע דאין חילוק בזה בין גבינה קשה לרכה שכתב שם דמי שזיבג שלא לאכול בשר אחר גבינה אם לא בסילק ובירך ברהמ"א ה"ה אם אכל גבינה בלא שעורה צריך לברך ברכה התירושה מקודם עיי"ש ומובאר מפשטות דבריו בלא דוקא גבינה קשה דה"ה ברכה יש לזהבין שלא לאכול בלא סילק ובירך וכן מובאר גבינה בבריו צעורי כה"ג בנ"ה ס' הל"ד וז"ל אפי' שאני מן הטובין שלא לאכול מאכל חלב ובשר בסעודה אחת מ"מ כדי לקיים המנהג לאטל מאכל חלב ובשר בזה השעורה אינו אכל מאכל חלב קודם ואה"כ אינו מברך ברהמ"א ואוכל מאכל בשר עכ"ל ועי' במנח"י כלל ע"ו סק"ה שביאר וסיים וראוי לנהוג כן עיי"ש וע' בס' באר מים חיים על התורה פ' וירא (בפסוק ויקח חממה וחלב) שההפלה על הנ"ל ה"ל וז' דאפשר דנפל ט"ס בדפוס המ"א כי הדין פסוע שבדל"ה צריך להפסיק ברהמ"א גם בין גבינה רכה לבשר עיי"ש וע' מזה בשו"ת תוספות חיים ס' י"ז וז"ל בנ"ה רבה בא"ח ס' קע"ג סק"ח אף כ' שם דכל זה באוכל בשר ממש אחר הגבינה אכל תבשיל של בשר מותר לאטל אחר גבינה אפי' בסעודה אחת עיי"ש והביאו צעורי ברכה את ו' עיי"ש: (טו) שעה אחת. עבא"ט מ"ש מהמ"א דעכ"פ מי שטוג קולא זו להמתין רק כעה אחת צריך לומר שיהי' לו קיטוח והדחה אמנם בס"ק שאח"ז הביא מהש"ך סק"ו שפסק דגם להמתין רק שעה אחת א"ל קיטוח והדחה ועי' במנח"י כלל ע"ו סק"ג שכתב דהעיקר לדינא כה"ז להחמיר עיי"ש ע' בגורת שזוה"ל סק"ג שהשיג עליו ופסק להקל בהש"ך עיי"ש וכ"כ בפר"ח סק"ו ובא"י ועתה על הלבוש אה"ח שם ס"ק ב' הביא רמ"א להחמיר עיי"ש ועי' בדי יאודה בפיה"א סק"ב ובפיה"ק סק"ט שהעלה שכן עיקר לדינא להחמיר עיי"ש ולפענ"ד נראה דלדורך חלה אף שאין ט' סכנים שמקילין לפעמים לשעות חלב או מי חלב קודם שש שעות מאכילת בשר ע"פ זיווי הרופאים ואי אפשר להם בנקל לעשות קיטוח שאין להם בנקל לומר דבר לנעום ולקנח פיו וגם קשה להם הדבר יוכלו לפסוק על הדחה הפה בלבד ובנל"ה הבאתי לעיל (ס"ק י"ב) מהא"ר דסני. נחמד א"כ בכה"ג בודאי יש לפסוק להקל להדיח: (טז) בלא ברהמ"א לא מרגי וכו'. ע' ביר יהודה בפיה"ק סק"ז שכ' דלכאורה צ"ל בשר קטוח מכות כגון דל"ה מברך ברכה התירושה שוב אין לו חקיה

דרבי

גבינה עד למחר כי הבהא כמ"ש בש"ס צריך להמתין כ"ד שעות שלוש עיי"ש: (ז) אם יש בשר בין השינים. עכנ"ה"ג בנהגות העוררות ו' שכ' דמשמע דעה התחבר דדוקא כשיודע שיש בשר בין השינים צריך להסירו אכל בשהם אינו חושב אכל מהר"ל כ' מהר"ב"א להחמיר גם בספיקו עיי"ש ועי' ביר יאודה שם ובפיה"א סק"ב ס' ג' ג"כ מהלבו דאף בפסק ים להחמיר לנקור שינוי וכ' שכן עיקר לדינא להחמיר לנקור שינוי המיד כי הוא בזק ומעטה דאם לא ינקר שינוי יפה יבאר גם אחר שש שעות בשר בין שיניו עיי"ש ועי' בס' ויבט מים חיים על הת"ח כלל ע"ו דין ב' ס' באותן בני אדם שהתלעבו שיניהם יש ע"ה נקבים נקבים יש להם לומר ביהודי לחטט יפה בין אותן הנקבים עיי"ש אמנם עינין בנהגות הגאון הכהן סופר על הו"ד ס' ס' שאלה בכתבו של אביו הגאון בעל הח"ס ז"ל ס' שהאכל שבשיניים החלולים נמאס ונפסל מיד ואין צריך כלום עכ"ד וכן נפסל ס' חתם סופר על חולין וראיתי שם בנ"ה ק"ה ע"ה (בה"ה בשר שבין השיניים) שכ' כן (ועי' בדבריו להלן ס"ק י"ז): (ח) צריך להסירו. וכן הולעם לחיובק אפי' שעה כשיעור אם יש בשר בין השינים צריך להסירו כנה"ג שם בלוח שאח"י מהדמ"א וז"ל: (ט) והלועם. עבא"ט ועי' בס' הוכחות ירושלם שגמור על המחקר אם אכל הנפסל של שומן וקריאה ודורק משיו עד בלא נשאר כלום אם מותר לאכול גבינה בלא שעות מותר עמ"ס אמנם י"ל גם לאודקניס"א דבעינין המנהג ו' שעות ממנו הקפאה דהוי כאלוהי כמ"ש המ"א בהלכות יוה"כ ס' הר"ח עיי"ש: (י) לתינוק. עבא"ט ומ"ש מהמ"א דהלועם להיטות תבשיל שיש בו שומן ג"כ צריך להמתין ולא לפרוץ נדר עי' בנהגות הגאון מהר"ק ז"ל על ההרמ"ל ס' ע"ה מיהו דוקא ליתם אכל אם לא לעם כלל רק טעם בלשון ופלט מיד אין צריך להמתין לכ"ע ואין בזה נדר וסייג כלל עיי"ש (ועי' בדבריו להלן ס"ק כ"ב): (יא) השינים. עי' בנ"ה שאילת שלום התינוק ס' ק"ה ששאל בדבר השינים הורים אבר רבים יעמדו להם בפיהם ויאכלו בזה מאכלי חלב ומאכלי בשר וכ' שאין להחמיר בדבריו נעשו ממנין דבר קשה וביע שלא בלעו ולא פלטו כמו כלי זכוכית וגם המאכלים שאוכלים ע"פ הרוב הנה רק מכלי שני ואין היס"ב עיי"ש וכן כשהייתי טויען שאילת לרופא מומחה גדול והיטן בעשיית השינים מהו הובן השינים הללו ואמר לי במחל"ת שהיא נעשה צמין א' הנוצח מחמעי"קא שבטעמו אינו בולע שום בלוע להיות כי ק יבדו הרופאים לעשותו ממין זה דוקא הוא מההכרח שאם יהי' בהשינים אזה בלוע ממאכל הנה יבא מזה עינין העינים להבלוע וכשהוא צפוי ילמח מזה חולאים שונים להגוף. אמנם עכ"ז הני מזהיר לכל שאל אחי דמהראוי לכל ירא שמים שיהי' לו שינים של בשר בפ"פ וכל חלב בפ"פ ומכ"ש לפסח שראוי להחמיר לעשות לו חשיס וכן ידעתי ממנה אה"ש יראו ד' שזוהרים בזה אמנם כל זה הוא בהשינים שמשוימם בתוך הפה שששים לחללם ולהסירם בכל עת שיראה ויטלן להחליפם אכל יש כמה אנשים שיש להם נקבים גדולים בשיניהם והרופא מדביק הנקבים במזון דבק ולפעמים הדבק הוא גדול כמותו יותר מן הבן ע"ו לא ראיתי ולא שמעתי ביהודי שום אדם למטע שלא לתקן השינים מהבש הקלה זו שאוכלין בזה פעמים חלב ופעמים בשר ונע"כ שסומכין על היתר זה שהדבק הוא דבר שאינו מקבל שום בלוע להיות וכמוכר: (יב) צריך להדיח פיו. עבא"ט ומ"ש מהש"ך דפשיטא דבעינין גם קטח עי' בא"י רבא בנ"ה ס' קע"ג סק"ה שפסק דבני בנקוח לבד או הדחה לבד עיי"ש ועי' ביר יהודה בפיה"ק סק"ה שכתב דבהמתין כשיעור רק שמהל אה"כ בשר בין השינים ומסירו ים לפסוק על הא"ר דסני נחמד אה"כ ודק"ס הדחה משום

15

למחר כי השתא, ואילו אנא בהא סעודתא לא אכילנא, לסעודה אחריתא אכילנא, וכתבו התו' (ד"ה לסעודתא) לא בסעוד' שרגילין לעשות אחת שחרית ואחת ערבית, אלא אפי' לאלתר, אם סילק השלחן ובירך מותר, דלא פליג רבנן ע"כ, וכ"ד ראבי"ה, וכתב מהרא"י בשערים שלו (הגש"ד סימן ע"ו) רבים נהגו להקל, ועושין להם פשרה מדעתן, להמתין שעה אחת אחר סעודת בשר, וסילקו ובירכו, ואז אוכלין גבינה, אעפ"י דלא אשכחן טעמא ורמז לשיעור זה, מ"מ מי ימחה בידיהם, הואיל והתו' וראבי"ה מתירין, אכן הצנועים מושכין ידיהם מסעודת שחרית לסעודת ערבית, גם נוהגים העולם, אפילו כשאוכלין בשר עוף, שלא לאכול גבינה אחריו, שאין חילוק בין בשר עוף לבשר בהמה ע"כ, ואיני יודע למה תפסו להקל להתיר בסילק ובירך אפי' מיד, שמן הדין היה לנו להמתין מעת לעת, וכ"כ ר"ח ז"ל (רשב"א ק"ה ע"א, ד"ה הא) וז"ל, ולא מצינו מי שהתיר לאכול גבינה אחר בשר בפחות מעת לעת, אלא מר עוקבא דאכל בשר בסעודה אחת ובסעודה אחרת גבינה, ואמר על עצמו דבהא מילתא חלא בר חמרא אנא, וא"א להתיר בפחות מזה, והבשר של בין השניים בשר גמור הוא ע"כ, ודומה לזה כתב הרי"ף ז"ל, וז"ל, שמעינן מהא דהאי דאמר ר"ח אכל בשר אסור לאכול גבינה, דלא שרי למיכל גבינה אלא א"כ דשרי ליה שיעור מאי דצריך לסעודה אחרית, דלא אשכחינן מאן דשרי למיכל גבינה בחר בשרא בפחות מהאי שיעורא, וא"כ למה לנו להקל כ"כ, שלא להמתין לכל הפחות השיעור כמ"ש הרמב"ם (המ"א פ"ט הכ"ח).

ועוד נחקשה בישיבה, מה היה דעת מר עוקבא להיות חלא בר חמרא נגד אביו, ואם נאמר בזה היה מתפאר, על דרך כח ההתירה עדיף, א"כ לא היה לו לומר אנא חלא כו', אלא נראה, שגם אביו לא היה מקובל מרבתי' להמתין כ"ד שעות, אלא קבלה הוה בידיהם שלא לאכול גבינה אחר בשר, כי אם מסעודה לסעודה, והנה אביו תפס להחמיר, ואמר שאין נקרא מסעודה לסעודה אלא סעודות הקבועות שאוכל אדם קבע, לרוב שובעו וברבי' תבשילין, למי שהיכולת בידו, כי אם מעת לעת, ואעפ"י שאוכל ג"כ מעט בנתיים, כארעי הן חשובות לגבי סעודה הקבועה, וכן הוא בין הרבה שרים, שאוכלין סעודה הקבועה מעת לעת, וכן הוא לרוב לאיסתניסים, ומשום הכי היה חוכך להחמיר, שלא לאכול מסעודה לסעודה, עד סעודה (אחת) [אחרת] המוכיחת לכל, דהיינו כ"ד שעות, והוא אמר, אנא כחלא בר חמרא, שלא אוכל להחמיר כל כך, ותופס אני פ"י מסעודה לסעודה דרך הממוצע לרוב בני אדם, דהיינו אחת שחרית ואחת ערבית, וכן הוא עיקר, שלא להקל מזה כלל, וא"א למחות ביד בני אדם שאינם בני תורה, אבל בבני תורה ראוי למחות בידם, ולגזור בהם, שלא יקילו פחות ממש שעות, בפרט מאחר שבש"ד (סימן ע"ו) כתב שכך נהגו העולם, כפסק ר' משה, שצריך שש שעות, ולא כדברי ר"י שמתיר בסילק ובירך, ומ"מ מודה אני לפי ר"י, שתלוי בסילק ובירך, דאי לא סילק ובירך אפי' כל היום כולו אסור, דהא בעינן סעודה אחרת, והרבה בני אדם מקילין בזה, וטעות הוא בידם.

כתב הטור י"ד (סימן פ"ט) וז"ל, אכל בשר, לא שנא בהמה חיה ועוף, לא יאכל גבינה אחריו, עד שישעה כשיעור שמזמן סעודת הבוקר עד סעודת הערב, שהוא שש שעות, ואפי' אם שהה השיעור, אם יש בשר בין השיניים צריך להסירו, ובתוך הזמן אפי' אין בשר בין השיניים אסור, לפי שהבשר מוציא שומן, ומושך טעם, עד זמן ארוך, ולפ"ז הטעם

ידבקו לכלים הבשר בעצמו, והגבינה בעצמה, או בלחם אשר הוא אוכל, ויאכל בשר וגבינה בתפיסה אחת, וזה דבר ברור, וכ"ש שאסור לחתוך גבינה, ואפי' צוננת, בסכין שרגילין לחתוך בשר, ולא עוד, אלא אפי' הפת שאוכלין עם הגבינה אסור לחתוך בסכין שחותכין בה בשר, לפי שלפעמים הסכינין שומנו של בשר קרוש עליהן, וכשחותכין הפת נדבק בו, כדאמרינן (ק"א ע"ב) צנון שחתכו בסכין מותר לאכול בכוחתו, ומוקמינן דבטעים קפילא, וליכא טעם בשר כלל, ואמרינן נמי (ק"ב ע"א) קישות ואבטיח גריר להו לבי פסקי עכ"ל, וכ"ד הרשב"א (ח"א סימן ע"ו) כמ"ש הרמב"ן בתשובה, ובא"ח (ה' איסורי מאכלות סימן ס"א) כ' בשם בה"ת (סימן ע"א) שר"ש היה מתיר בסכין של בשר לחתוך בו לחם, ולאכול עם גבינה, משום דהוי נ"ט בר נ"ט, אבל לחתוך בה גבינה ודאי אסור, אם לא נעצה בקרקע י' פעמים, או ששפשף (ברך) [באבן רך] או בפחם, ומיהו בלא קינוח אפילו לחם אסור, מפני שמנונית שעליו, ובא מעשה לפני הר"ש, שחתכה שפחתו בסכין של בשר גבינה של גוים שהוחמו אצל האש, ואמר הרב שהסכין כשר, וא"צ אלא הדחה, כדן צונן, דהאי נמי כצונן דמי, כיון דאין היד סולדת בו עכ"ל, ונראה, הא שכתב לעיל שלחתוך גבינה אסור אם לא נעצה, דמשמע בנעיצה שרי לכתחילה, לא נהירא, דלא התירו נעיצה, אלא אם אירע במקרה שחתכו בסכין של חלב בשר, או איפכא, שצריך נעיצה להכשירו מן האיסור, אבל להתיר לכתחילה לחתוך בסכין של בשר גבינה ע"י נעיצה אינו ראוי, כי אם בהגעלה, וע"ז נהגו בכל הארצות שלנו, כל בר ישראל יש לו ב' סכינים, ולא סגי להו בסכין של בשר לחוד, ולנעוץ בקרקע כשבא לאכול בו לחם [עם] גבינה, וראיתי למדקדקים שיש להם ג' סכינים, שאחד מיוחד לבשר ואחד לחלב, והאחד לחתוך בו לחם, לצורך האכילה, ומצוה מן המובחר כמ"ש הא"י (ח"א סימן ת"ס) וז"ל, ומצוה [מן המובחר] היכא שאכל גבינה, ורוצה לאכול בשר אחריו, צריך להעביר מעל השלחן הלחם וכל מאכל שעלו עם הגבינה על השלחן, ואח"כ יביא בשר ויאכל ע"כ, (הוה) [והיה] מפה אחרת, כמ"ש לי' בסי' מ"ט:

7 דין כל שיש בו ריח תורה, אם אכל בשר, לא שנא בהמה או חיה או עוף, לא יאכל אחריו גבינה, עד שישעה כשיעור שמזמן סעודת הבקר עד הערב, דהיינו שש שעות, ואפי' שהה כשיעור הזה, אם חושש בשר בין שינו צריך להסירו, והלועם לתינוק אין צריך להמתין כזה השיעור, אלא מקנח פיו ומדיח וסגי, והא דשרי בשחייתו ו' שעות, דווקא כשכבר סילק ובירך, אבל אם לא סילק ובירך, אפילו כל היום כולו אסור, ומי שאוכל בשר ושהה קצת, ואח"כ מצא בשר בין שינו, [אין צריך] שהייה כדי מסעודה לסעודה מאותו זמן שנמל הבשר, אלא מאכילה ראשונה חשבינן לזמן שהיה, אבל הדחה מיהו בעי, והאוכל כחל צריך להמתין אחריו כמו אחר בשר, אכל אם בא אחריו לאכול בשר, אין צריך לחטט שינו, וכן צריך ליטול ידיו ולהדית פיו בין בשר לדגים:

אמר רב חסדא (ק"ה ע"א), אכל בשר אסור לאכול גבינה, גבינה מותר לאכול בשר, א"ל רב אחא בר יוסף לר"ח, בשר שבין השניים מהו, קרי עליה (במדבר י"א ל"ג) הבשר עודנו בין שיניהם, אמר מר עוקבא, אנא להא מילתא חלא בר חמרא לגבי אבא, דאילו אבא, כי הוה אכיל בשרא, לא הוי אכיל גבינה עד

תמו

פלת

הלכות בשר בחלב סימן פט

ברתי

שיעור טרס עיכול האכילה, דל"כ איך קאמר הקרא סתם הנשר [עודנו] צין שניהם, דמשמע זמן מאוחר, הא היה חיקף קודם עיכול, ועל כרחק ז"ל דזה וזה אחת היא, דכל זמן העיכול קרוי נשר, ואח"כ לא. ואחי שפיר, וצנור: 7 [ג] אחר אכילת בשר שעה אחת.

הפרי חדש (ס"ק ו') דעתו ליתן טעם למנהג הזה מוזהר (סוף פרשת משפטים דף ק"ה ע"ג) דקאמר מבלי לאכול שעתא חדא.*2 וזה אינו דלשון שעתא כוונתו עם חדא, ואינו נגדר בשעות העולם, רק עם, ומנהגים עד ערב קרוי ג"כ שעתא חדא. אבל נראה דזהו אם להמתין שעה חדא או שש שעות, נחלקו צענין עיכול, כי עיין צאו"ח סימן קפ"ד צמג"א ס"ק ט' דתחלת עיכול הוא לערך שעה וחומש, וסוף עיכול ששה שעות. והמקילים חשבו דהוי כשיעור תחלת עיכול לענין צרכת

טעם להחנות שעה אחת או ששה שעות

רק מיד אם סלק (ה) וצריך צרכת המזון מותר על ידי קנות והדחה (תוס' ומרדכי פכ"ה והגהות אשיר"י והג"ה מיימוני פ"ט דמ"א וראצ"ה) והמנהג הפשוט צמדינות אלו להמתין [ג] אחר אכילת הנשר (ו) שעה אחת ואוכלין אחר כך גצינה מיהו צריכים לצרף גם כן צרכת המזון אחר הנשר (ע"פ הארוך והגהות ש"ד) דאז הוי כסעודה אחת דמותר לאכול לדברי המקילין אבל בלא צרכת המזון לא מהני המתנת שעה ואין חילוק אם המתין השעה קודם צרכת המזון או אחר כך (ד"ע ממהרא"י ולאפוקי או"ה) ואם מלא נשר צין שינוי אחר השעה צריך לנקרו ולהסירו (ד"ע ממשמעות הר"ן הג"ל) ויש אומרים דאין לצרף צרכת המזון על מנת לאכול גצינה (ארוך צ"ס מהר"ח) [ד] אבל (ח) אין נוהגין צוה ויש מדקדקים להמתין שש שעות אחר אכילת נשר לגצינה וכן נכון לעשות:

ב. אבל גבינה מותר לאכול אחריו בשר מיד ובלבד שיעיין ידיו שלא יהא שום דבר מהגבינה נדבק בהם (ח) ואם הוא (ט) בלילה שאינו יכול לעיין אותם היטב

(ה) ובירך ברכת המזון. ה"ה ברכה אחרונה במקום דלא בעי ברכת המזון (ש"ך ס"ק ו', פרי חדש ס"ק ה'), דעכ"פ איכא סילוק ממה שאכל ולא הוי כאוכל בכרך אחד. (ו) שעה אחת. פרי חדש (ס"ק ו') כתב דיש להם סמך מדברי זהר

(סוף פרשת משפטים דף קכ"ה ע"ג), ועיין פלתי (ס"ק ג') שכתבתי דמזהר לא משמע כלל, רק שעה וששה שעות תליא במחלוקת באו"ח סימן קפ"ד (מג"א ס"ק ט'). ופרי חדש (שס) דעתו בימי חורף ימים קצרים סגי בארבע שעות מחצות היום עד ערב, ועיין פלתי (שס) דכתבתי דליחא, ואם באים לדקדק ירבה יותר משה שעות, לכן העיקר שש שעות, ואין להוסיף ולגרוע: (י) ואין נזהרין. הט"ז (ס"ק ג') קרא תגר על מה שאין נזהרין, ועיין פלתי (ס"ק ד') מה שכתבתי דהנכון עמם, ואין

כאן טעם להזהר:

(סעוף ב') (ח) אם הוא בלילה. ואם יש נר יפה כעין אבוקה, לילה דינו כיום. מהרש"ל (פרק כל הנשר סי' י' צ"ס ר"ו נט"ו ח"ה אות כ"ח קל"ז ע"א) ואחרונים (ש"ך פרי חדש ס"ק ט'): (ט) בלילה. ואם אכל בשר תחלה ונהגו מבלי להמתין שש שעות, מ"מ צריך רחיצה אפילו ביום, דלמא נדבק דבר בידים, ועיין פלתי (ס"ק ה') דהוכחתי זה מדברי תוספות (ק"ד ע"ג ד"ה עוף), ע"ש:

המזון, דמו אין צריך לצרף צרכת המזון, א"כ אף לענין זה כבר נתעל והלך לו, ולכן מותר לאכול, וכמעט מסתברין טעמייהו. והמתמירים הולכים צתר סוף עיכול, דהוא ששה שעות כמו שכתב המג"א שם, ולכן צריך המתנה ששה שעות, וזה צנור: ובאין למדנו דצענין ששה שעות גמורים, ולא כדעת הפרי חדש (שס) לומר [ד] צימים קצרים ואוכל צמזמת דיכול לאכול לעת ערב גצינה, דהא הוי צין סעודה לסעודה. דלפי מה שכתבתי צענין שיעור עיכול. וגם (מה) [מין] הגיד לו דצחורף צאלל צמזמת, דזמן סעודה חיקף צערב, ודאי דאוכלין כאשר עברו כמה שעות

ברחמי' הוי היכרא דלא כט"ז

בלילה, וכי העיכול או טעם הנשר עבר צחורף וימים קצרים, ציותר מיימים ארוכים, ואין צוה ממש. וצאמת אדרבה יש פתחון פה להחמיר, דהא שעה ד' זמן סעודה לכל, ומ"מ אין אוכלים רק לעת ערב, כדאמרינן בריש צרכות (ב' ע"ג) זמן קריאת שמע משעה שהעני נכנס לאכול וכו', וצ"ע (ט' ע"ג) וכי שרי הימיינייהו לא מטרחינן ליה, וט"מ דהיו אוכלים לעת ערב, א"כ המוני עם ממתנים צין סעודה לסעודה ח' שעות, ואיך יתכן דתלמידי חכמים יהיו מקדימים הסעודה לצלי להמתין רק ו' שעות, ומתקצרה שהם ממעטים ואינם אוכלים רק שתי שעות בלילה, כי צריכים להתפלל ערבית ושהיה אח"כ שעה אחת, והרי זה מכון לכפי שיעור רוב הצריות, וח"ו שתלמידי חכמים יהיו יותר ממהרים לאכול מן המוני עם. אולי אפשר לפי דעת הרמב"ם (הל' סנהדרין פ"ג ה"א) [והטור] צחו"מ ס"ס (ו') [ה'] [פ"ו] משמע דתלמידי חכמים שעה שציעית אוכלים, רק מתחילים סוף שעה³, וא"כ אם אוכלים [בשעה] שציעית, ולערב צגמר ששה, הרי כאן חמשה שעות. אבל זה דוחק, וצפרט לפי מה שכתב המחבר שם צחו"מ (ס"ג) דאוכלין בשעה. ולכן אין להקל כלל, ואדרבה לפי מה שכתבתי יש מקום להחמיר עד שעה שמינית: [ד] אב"ל אין נזהרין בזה. והט"ו (ס"ק ג') קרא תגר. ואני לא הצנתי טעם האוסרים, דכל ענין שאין לאכול נשר וגצינה צמד [סעודה, הוא] משום היכרא דלא יאכלו נשר וחלב כאחד, ומה צרך דמתכוין לצרף כדי לאכול גצינה אח"כ, סוף כל סוף איכא היכרא. ואדרבה אם דעתו צאמת [לאכול עוד] רק שצנרף כדי לאכול גצינה, הרי היכרא ציותר, ואיך יאכל כאחד, ואף הוא אינו יכול לאכול אם לא צהפסק צרכת המזון, לכן לא ידעתי מה חומרא יש צו:

דעת יהונתן

חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה כו', אלא משמע דלאחר שש שעות מיבעיא ליה ופשיט ליה דמיקרי בשר (פרי"ח שם) *2. יעוין שו"ת הר"ן סי' ע"א (ברוך טעם) 3. עיין בסמ"ע שם ס"ק י' שמבאו כן דעת הרמב"ם והטור, עיי"ש.

פמ פרטי רמזי דינים המחודשים המבוארים בזה הסימן

[א] אכל בשר עוף אם מותר לאכול אחריו גבינה: היה וגבינה אם נאכלים באפיקורן: [ד] צריך לזוזה שלא יגע הלחם לא בבשר ולא בגבינה: אסור לאכול גבינה על מפה שאכלו בה בשר: פת שאוכלים עם הגבינה אסור לחתוך בסכין שחוטכין בה בשר: [ג] שמש המשמש בסעודה לא איכפת לן שלא הצרכו נטילה אלא לאוכלים ולא לנוגעים:

דינים דשייכי לסימן זה באורח חיים סימן קע"ג:

פמ א אכל בשר וכו' ואפילו אם שהה כשיעור אם יש בשר בין השיניים וכו'. ריש פרק כל הבשר (קה). א"ר חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה מותר לאכול בשר א"ל רב אחא בר יוסף לרב חסדא בשר שצין השיניים מהו קרי עליה (נמדנר יא לג) הבשר עודנו צין שיניהם ופירש רש"י אסור לאכול גבינה. משום דבשר מויליא שומן והוא נדבק צפה ומאריך בטעמו: בשר שצין השיניים. מי חשיב בשר ואסור לאכול גבינה עמו עד שיטלנו: הבשר עודנו. אלמא מיקרי בשר עכ"ל. ח"ל הרא"ש בשר צין השיניים

מהו כלומר מי היו כמעולם כיון דנשתהה כל כך עד זמן סעודה אחרת ואינו צריך להסירו קרי עליה הבשר עודנו צין שיניהם אלמא כל זמן שהוא צין השיניים שם בשר עליו ואסור לאכול גבינה עד שסירו משם עכ"ל. פירוש דבריו דהך צעיר לאו מקמי דשהה כשיעור קמיבעיא ליה דהא אפילו ליכא בשר צין השיניים אסור לאכול גבינה מפני שמויליא שומן לפירוש רש"י אלא בעל כרחך בשכבר שהה כשיעור קמיבעיא ליה אי חשיב כמעולם וא"ל להסירו ופשיט ליה דשם בשר עליו כל זמן שהוא צין שיניו ואפילו שהה יותר מכשיעור אסור לאכול גבינה עד שסירו משם ונמצא דברי רבינו דלטעם הראשון דפירוש רש"י לא היה צריך להמתין שש שעות בשביל בשר שצין השיניים דיכול לסמוך על ניקור הבשר שצין השיניים אלא לפי שמויליא שומן וכו' צריך להמתין שש שעות ומכל מקום ודאי אפילו שהה שש שעות או יותר צריך לנקר ולהסיר הבשר שצין השיניים ללא חשיב כמעולם ושם בשר עליו וכשנלטו למינוק אין צריך להמתין דכיון שלא אכלו אינו מושך טעם צפיו זמן ארוך וסגי בהסרת הבשר שצין השיניים דיש לסמוך על הניקור. אבל לטעם השני דכתב הרמב"ם דשהיית שש שעות משום בשר שצין השיניים דאין לסמוך על הניקור והסרתו מצין השיניים דאין סומכין על הניקור אבל בשהה כשיעור שוב אין צריך לנקר כלל ולהסירו דכבר נשחט כמעולם לאחר ששהה כשיעור וכתב רבינו דטוב לאחוז בחומרי שני הטעמים לשהות כשיעור אפילו לעסו למינוק ואין לסמוך על הניקור לכתחלה דזהו כחומר טעם השני וגם לאחר ששהה כשיעור ינקר הבשר שצין השיניים וסירו צין שאכלו צין שלטעם כחומר טעם הראשון: ויש להקשות להרמב"ם מאי קמיבעיא ליה בשר שצין השיניים מהו הלא יאכל עמו גבינה לשהות כשיעור לא היו אלא משום בשר שצין השיניים שלא יאכל עמו גבינה עד שיתעכל כשיעור השהייה דשש שעות וי"ל דקא מיבעיא ליה אם יש לסמוך על ניקור הבשר שצין השיניים שלא יהא צריך להמתין שש שעות וקרי עליה הבשר עודנו צין שיניהם כלומר אין לסמוך על הניקור והסרת הבשר מצין שיניו כי עדיין אני קורא עליו המקרא הזה הבשר עודנו צין שיניהם דאף לאחר הניקור עודנו צין שיניהם הילכך אין לסמוך על הניקור ומכאן הויליא הרמב"ם את פסק דינו דצריך לשהות כשיעור משום בשר שצין השיניים ואין לסמוך על הניקור כל עיקר עד שישהה שש שעות ואז אין צריך לניקור:

רי"ד כתב רבינו בסמ"ק ז"ל (קמג): צריך לזוזה שלא יגע בשר לח בלחם שאם יגע בו אסור לאכול עם גבינה וכן אם יגע בו גבינה אסור לאכול עם בשר והכי איתא בירושלמי הדין דאכיל חובצין ובעי למיכל קופר מצער פחיתין פירוש מי שאכל גבינה ורזזה לאכול בשר צריך לזער מעל השלחן שזרי פת שאכל עם הגבינה עכ"ל והירושלמי הזה הוא בפסחים פרק אלו דברים (סוף הלכה ד) וכתוב בהגהות אשיר"י (פכ"ה סי' ז) בשם אור זרוע (מ"א סי' טז סו): מזהו מן המוצר היכא שאכל גבינה ורזזה לאכול בשר צריך

בהמה חיה ועוף לא שנה א אכ"ל בשר לא שנה א בהמה חיה ועוף לא

יאכל גבינה אחריו וכו'. כל סימן זה נמצא בספר אורח חיים סימן קע"ג וז"ל מ"ש בשם הרמב"ם (מאכ"ל פ"ט הכ"ז) צמה דברים אמורים באוכל בשר צמה וזיה אחר גבינה אבל אם אוכל אחריה בשר עוף אין צריך לא קינות ולא הדחה ולא נטילה שלא כתבו רבינו בספר אורח חיים וטעמא דהרמב"ם מדגריסין צפרין כל הבשר (קד): תני אגרא חמיה דרבי אבא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן א כלומר דרך הפקר שאינו נוהר לקנח פיו וליתול ידיו ציניהם ומפרש הוא ו"ל דנאכל גבינה ואח"כ עוף מיירי דלילו אכל עוף תולה אסור לאכול אחריו גבינה ושלא כדברי הרמב"ן שכתבו הרשב"א (חיה"ל פ"ג ש"ד פו סע"א) והר"ן (לו. ד"ה עוף) שסובר דאפילו עוף ואח"כ גבינה שרא אגרא. וכתב הר"ן (סס) דהא דמי אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן הוא הדין לחיה וגבינה לידן דקיימא לן חיה ועוף אינם מן החורה אבל הרמב"ם ו"ל (סס) כתב דחיה כשהמה אע"פ שהוא עמו (סס ה"ד) פסק דחיה ועוף אינם מן החורה ואיפשר שטעמו לפי שצבר החיה דומה לבהמה ע"כ ו"ל הרא"ש (פכ"ה סי' ה) וכיון שהצא הר"ף (לו.) הא דמי אגרא אלמא סבירא ליה כרבי עקיבא דלמך חיה ועוף דרצנן והא דנקט אגרא עוף ולא נקט חיה משום דשכיח טפי ורבינו חס (מוס' מולין קד: ד"ה עוף) פירש משום דעוף אין נדבק צדיים וצנינים וצנינים ע"כ ו"ל הרשב"א בתורת הבית (הקד' פ"ג ש"ד פו.) אכל עוף או חיה יש מי שהורה שאוכל אחריהם מיד גבינה בלא קינות הפה ובלא נטילת ידים ואין דבריהם מחוורים וגדולי המחברים אסרוהו כאלו אחר בשר הבהמה (ה) אבל אם אכל גבינה תולה אוכל אחריה עוף או חיה בלא קינות הפה ובלא נטילת ידים ולזה דעתו נוטה וזוה ראו להורות עכ"ל. ומתוך מה שכתבתי יתיישב לך למה כתב רבינו דין זה בשם הרמב"ם ולא כתבו פתם כיון שהוא שנוי צמרא דמשום דצמרא אפשר לפרש דגבינה אחר עוף נמי נאכל באפיקורן כדברי הרמב"ן או דעוף דנקט לאו דוקא דהוא הדין לחיה כיון שאינה אסורה אלא מדרבנן וכדברי הרשב"א לכן כתב סגרת הרמב"ם דמפקא ממרווייהו:

ג(ב) ד כתב רבינו בסמ"ק ז"ל (קמג): צריך לזוזה שלא יגע בשר לח בלחם שאם יגע בו אסור לאכול עם גבינה וכן אם יגע בו גבינה אסור לאכול עם בשר והכי איתא בירושלמי הדין דאכיל חובצין ובעי למיכל קופר מצער פחיתין פירוש מי שאכל גבינה ורזזה לאכול בשר צריך לזער מעל השלחן שזרי פת שאכל עם הגבינה עכ"ל והירושלמי הזה הוא בפסחים פרק אלו דברים (סוף הלכה ד) וכתוב בהגהות אשיר"י (פכ"ה סי' ז) בשם אור זרוע (מ"א סי' טז סו): מזהו מן המוצר היכא שאכל גבינה ורזזה לאכול בשר צריך

דרכי משה

פמ (ה) א* ובמרדכי ריש כל הבשר (שם) והתוספות (חולין קה. ד"ה לסעודתא) פירשו בסעודה אחרת אבל לא בסעודה שרגילין לעשות בבוקר ובערב אלא אפילו לאלתר אם סלקו וברכו מותר דלא פלוג רבנן וכן כתב ראבי"ה (סי' אלף קח) עכ"ל. וכ"ה בהגהות אשיר"י (סי' ה) ובהגהות מיימוניות פ"ט דמאכלות אסורות (הכ"ח אות ג) ובהגהות שערי דורא (סי' עו ס"ק ב) רבים נוהגין להקל ועושין להם פשרה מדעתם להמתין שעה אחת אחר סעודת בשר וסלקו וברכו ואז אוכלין גבינה אע"ג דלא אשכחן טעמא ורמזו לשיעור זה מכל מקום מי ימחה בידיהם הואיל והתוס' והראבי"ה מתירין אמנם הצנועים מושכין ידיהם עד מסעודת שחרית לסעודת ערבית עכ"ל וכן כתב בארוך (כלל מ דין ד"ה ח) ונוהגים העולם להמתין שעה אחת מכ"ד ליום אחר ברכת המזון ואז אוכלין גבינה אפילו בלא קינות והדחה אפילו בן אחר בשר

פרישה פמ (ה) אכ"ל בשר כו'. גם כל זה נמצא באורח חיים סימן קע"ג:

הגהות והערות

פמ א [א] עיין נכסת הגדולה בהגהות בית יוסף אות ב שהביא מדברי הר"ף עוף וגבינה נאכלין בפסקין ויש אומרים באפיקוליס, והאריך בפירושו: א* בד"מ הארוך (אות ז) נדפס דבור זה אחרי שהביא לשון הבי"י (בא"ח סי' קעג סד"ה ומ"ש רבינו הלכן) שכתבו הרמב"ם והרשב"א דשיעור זה צריכין להמתין אחר בשר עוף, ושם כבי"י מבאר שיטות הראשונים מה הוא שיעור מסעודה לסעודה, וע"ז קאי המשך דברי הר"מ כאן. ב] באיסור והיתר הארוך לא כתובות התיבות "הדחה אפילו אחר בשר בהמה":

בהמה וממתניין גם כן השעה אחר בשר חיה ועוף ואפילו אם לעס לחינוק ואם יודע שעדיין בשר בין שיניו צריך לקנחו ולהסירו עכ"ל: עוד כתב (שם דין א) בשם מהר"ח הדברי התוספות וראבי"ה אין לו לברך ברכת המזון על מנת לאכול גבינה עכ"ל ונ"ל דלאחר שסלקו וברכו הוא דמהני שעה אבל באותה סעודה קודם ברכת המזון פשיטא דלא מהני שיעור שעה ומדברי איסור והיתר הארוך משמע דהמתנת שעה צריכה להיות אחר ברכת המזון אבל אם המתין קודם ברכת המזון אע"ג דבידך לא מהני דהא קאמר ונהגו להמתין שעה אחר ברכת המזון אמנם לפי הטעם שכתב מהרא"י (שם) דאין למחות בידם משום דהואיל ועברי כתוספות וראבי"ה נראה דאין לחלק בהא ואפשר דאף הארוך לא קאמר אלא אורחא דמילתא והוא הדין אם המתין השעה קודם ובידך וסילק דשרי:

ב אכיל גבינה וכו' וביום אין צריך וכו'. כ"ו ריש פרק כל הנשר וכתב בהגהת אשירי לשם (סי' ו) על שם האור זרוע (ח"א סי' מס סו.) וכתב שיל של גבינה צריך נטילה אפילו ביום לפי שדבק יותר מגבינה עממה שאין צריך נטילה אלא בלילה עכ"ל: ומ"ש רבינו דמקנה ואח"כ מדיח.

בשערי דורא (סי' עו) על שם ר"י הנמור כתב איכא דלאחר שאלו גבינה היה עושה הדחה לידיו ולפיו ומשם אכזבו לתוך פיו כדי להדיחו יפה ואח"כ היה עושה קינוח צפת לצד ובהגהת מיימוני (מאכ"א פ"ט הכ"ז אות ז) על שם מהר"ם (משו" פדוס פראג סי' מקלא) שאין צריך לדקדק בקינוח הפה והדחה אלא איזה שירנה יקדים עכ"ל:

ג וכתב הרמב"ם במה דברים אמורים וכו'. טעמו דמדמי אגרא עוף וגבינה נאלצין באפיקורן משמע דוקא עוף ולא חיה ואע"ג דמיה ועוף שניהם מדרבנן אפילו הכי יש להחמיר במיה דבשר מיה דומה לבהמה ואינו ניכר והרואה ספור שהוא צהמה משא"כ בשר עוף דניכר ולא אחת למיטעיה צהמה וכן

כתב (הגהות סמ"ק סי' ריג אות ז) ונדבקת בלחלוחית הידים ולאן שילעוס פת ויקנח בו פיו יפה (א) וכן בכל דבר שירצה חוץ מקמחא ותמרי וירקא לפי שהם נדבקים בחוניכין ואין מקנחין יפה ואחר כך ידיח פיו ביין או במים. ויש נוהגין לשרות פת ביין או במים ולאכלו והוא עולה בשביל קינוח והדחה ויותר טוב (ה) להיות כל אחד ואחד בפני עצמו. (א) וכתב הרמב"ם במה דברים אמורים

ואנטימין ד' גריר להו לצי פסקיה עכ"ל וצארחות חיים (הל' איסורי מאכלות סי' סא) כתב דברים אלו בשם הרשב"א (שו"ת ח"א סי' עו) ואחר כך כתב בשם זעל התרומה (סי' ע, וריש סי' עא) שרצונו שמשון היה ממיר נסכין של בשר לחמון צו לחם ולאכול עם גבינה משום דהוי נ"ט צר נ"ט אצל לחמון צה גבינה ודאי אסור אם לא נענה בקרקע עשר פעמים או שפספה נצנן כך או נפתח ומיהו צלל קינוח אפילו לחם אסור מפני שמוניח שעליו ומעשה צה לפני ה"ר שמשון שחמכה שפחתו נסכין של בשר גבינה של גוים שהוחמה אלא האש ואמר הרב שהנסכין בשר ואין צריך אלא הדחה כדין אונן דהאי נמי כגון דמי כיון דאין יד סולדת צו עכ"ל: כתב רש"י בפרק כל הנשר (קו: ד"ה דעריד) על שמש המשמש בעטויה אע"פ שגוע בעטויה לא איכפת לן שלא האריכו נטילה אלא לאוכלין לא לנוגעין:

להעביר מעל השלחן הלחם וכל המאכל שעלו עם הגבינה על השלחן ואח"כ יצא בשר ויאכל: וכתוב בתשובות (המיוחסות) להרמב"ן סימן קע"ב שאסור לאכול גבינה על מפה שאכלו צה בשר שאי אפשר שאין עליה כמה טיפי בשר ולא מתמת [מה] שנבלע צחוכה אני אומר שהבלוע אינו יוצא אלא ע"י דבר חם ואי משום הא היה אסור להניח עליו

גבינה אחרי עד שישהה כשיעור שמזמן סעודת הבוקר עד סעודת הערב שהוא שש שעות ואפילו אם שהה כשיעור אם יש בשר בין השינים צריך להסירו (א) ובתוך הזמן אפילו אין בשר בין השינים אסור לפי שהבשר מוציא שומן ומושך טעם עד זמן ארוך ולפי זה הטעם אם לא אכלו אלא שלעסו לתינוק אין צריך להמתין דכיון שלא אכלו אינו מוציא טעם. (ג) והרמב"ם נתן טעם לשהייה משום בשר שבין השינים ולפי דבריו לאחר ששהה כשיעור מותר אפילו נשאר בשר בין השינים והלועס לתינוק צריך להמתין וטוב לאחוז בחומרי שני הטעמים: ב אכל גבינה מותר לאכול אחריו בשר מיד (ב) ובלבד שיעיין ידיו יפה שלא יהא שום דבר מהגבינה נדבק בהן לפיכך אם הוא לילה שאינו יכול לעיין אותם היטב צריך לרחצם וביום אין צריך וה"ר פרץ

יש לרחצם אף ביום לפי שפעמים שהגבינה שמנה ונדבקת בלחלוחית הידים ולאן שילעוס פת ויקנח בו פיו יפה (א) וכן בכל דבר שירצה חוץ מקמחא ותמרי וירקא לפי שהם נדבקים בחוניכין ואין מקנחין יפה ואחר כך ידיח פיו ביין או במים. ויש נוהגין לשרות פת ביין או במים ולאכלו והוא עולה בשביל קינוח והדחה ויותר טוב (ה) להיות כל אחד ואחד בפני עצמו. (א) וכתב הרמב"ם במה דברים אמורים

ואנטימין ד' גריר להו לצי פסקיה עכ"ל וצארחות חיים (הל' איסורי מאכלות סי' סא) כתב דברים אלו בשם הרשב"א (שו"ת ח"א סי' עו) ואחר כך כתב בשם זעל התרומה (סי' ע, וריש סי' עא) שרצונו שמשון היה ממיר נסכין של בשר לחמון צו לחם ולאכול עם גבינה משום דהוי נ"ט צר נ"ט אצל לחמון צה גבינה ודאי אסור אם לא נענה בקרקע עשר פעמים או שפספה נצנן כך או נפתח ומיהו צלל קינוח אפילו לחם אסור מפני שמוניח שעליו ומעשה צה לפני ה"ר שמשון שחמכה שפחתו נסכין של בשר גבינה של גוים שהוחמה אלא האש ואמר הרב שהנסכין בשר ואין צריך אלא הדחה כדין אונן דהאי נמי כגון דמי כיון דאין יד סולדת צו עכ"ל: כתב רש"י בפרק כל הנשר (קו: ד"ה דעריד) על שמש המשמש בעטויה אע"פ שגוע בעטויה לא איכפת לן שלא האריכו נטילה אלא לאוכלין לא לנוגעין:

דרכי משה

(א) וכתב הר"ן (דף תשי"ו ע"א) (חולין לו: ד"ה אמר) ומיהו שוב אין צריך לשהות עוד דשיעור שש שעות מאכילה ראשונה חשבינן ליה ומיהו קינוח הפה מיהת משמע דבעינן עכ"ל: (ב) במדרכי ריש פרק כל הבשר (סי' תרפו) תשובת מהר"ם (דפוס פראג סי' תרטו) פעם אחת מסעודה לסעודה מצאתי גבינה בין שינים גזרתי להחמיר על עצמי בבשר אחר גבינה כמו בגבינה אחר בשר ובבשר עוף אני מיקל עכ"ל וז"ל האיסור והיתר הארוך כלל מ' (דין ח וי) גבינה רך קודם שעברו עליו ששה חדשים הן א שאר מיני חלב מותר לאכול בשר מיד באותה סעודה ע"י קינוח והדחה או גבינה אכל אם אוכל גבינה ישנה לאחר שעברו עליו ששה חדשים או גבינה המתולעת אע"פ שאין איסור בדבר מכל מקום מידת חסידות שלא לאכול אחריו בשר באותה סעודה כתשובת

פרישה

(ג) והרמב"ם נתן טעם לשהייה כו' עד מותר אפילו נשאר בשר בין השינים. הטעם דכנר מעול הוא: (א) וכן בכ"ז דבר שירצה חוץ מקמחא כו' לפי שהם נדבקים. פירש רש"י לפי שהן רכים ומדקדקין נחין פכ"ה דף ק"ה: (ד) להיות כל אחד בפני עצמו. עיין באורח חיים סימן קע"ג שכתב שם ז"ל ואחר הקינוח ידים פיו שמי פעמים הא' שמי פעמים הוא ט"ס ון שהרי כאלן לא הוכיח

דרישה

פ"א [א] וכתב הרמב"ם במה דברים אמורים כו' אבל אם אוכל אחריה בשר עוף אין צריך לא קינוח ולא הדחה כו'. בפרק כל הבשר דף ק"ד תאני אגרא חמה דרבי אבא עוף וגבינה נאלצין באפיקורן כלומר דרך הפקר שאינו נזהר לקנח פיו וליטול ידיו ביניהם ומפרש הרמב"ם

הגהות והערות

[ג] שם בתשובה נוסף יוע"כ אנו נוהגין לשמור עצמנו מזה: [ד] לפנינו בגמרא ליחא חיבת אבטיח, אבל הובא ברי"ף וברמב"ם המ"א פ"ט הכ"ד, ועיין פרי מגדים סימן צו שפתי דעת ס"ק כא: [ה] כ"ה הנוסח ב"מ הארוך כתיי ובאיסור והיתר הארוך ובתורת חטאת (כלל עו דין ב). ובד"מ הקצר והארוך שבדפוס הגירסא י"ב חדש, והיא טעות מוכחת שהרי בראש דברי האו"ה כתוב גם בגירסתם "אכל גבינה רך קודם שעברו עליו ששה חדשים". וכן כתבו הט"ו (סי' ד) והש"ך (סי' טו): [ו] עיין נוסח הגדולה בהגהת הטור אות לא שכתב שבדק בשני דפוסין של הטור ולא כתוב בהם שתי פעמים:

נראה דעת הר"ן אי נמי יש להחמיר בחיה וכו' המוספות והרא"ש על שם רבינו חס: ד במה דברים אמורים כשאוכל הבשר והגבינה בעצמם אבל אם אוכל תבשיל של בשר וכו'. נראה דתבשיל של בשר היינו שנתבשל בשר עמו דאי נקדרה של בשר הוא ליה נ"ט בר נ"ט ואפילו נתבשל שרי לאכלו ולא אינטריך לאשמועינן דשרי לאחריהו ותו למה הכריזוהו לטוב ידיו ולרבינו (חוס' חולין ק"א: ד"ה הלכה) דקמפרש עלו אין נתבשלו לא אפשר לומר דהכא מיירי נקדרה של בשר ואסור לאכול חלב עמו אלא דוקא לאחריהו הוא דשרי אבל לכל שאר גאוניס דאפילו נתבשלו נמי שרי עם החלב כדלקמן בסמ"ק נ"ה הכא ודאי מיירי בתבשיל שנתבשל בשר עמו וכ"כ בסמ"ק סימן רי"ג (בהגהות אות ט) דנאכל תבשיל של בשר כגון צינים מטוגנים בשומן או שלקות בשומן מותר לאכול גבינה אח"כ ע"י קינוח והדחה

אסר לאכול חלב אחריהו וחומרם יתירה היא דלאחריהו פשיטא דשרי דכבר נתבטל במיעוטו כדפירשמי וכן מלאמי בשם גדול אחד דמתב על כך משונה דגאוניס אנו לא שמענו חומרם זו ואין מופסים אותו עיקר עכ"ל. ונהגו העולם שלא לאכול גבינה לאחר תבשיל של בשר אף ע"י קינוח והדחה ואין לפרוץ גדר וכ"כ בית יוסף באורח חיים מחלם סימן קע"ג ע"ש אבל אם אין בו בשר אלא שנתבשל נקדרה של בשר אע"פ שלא הודח יפה אין להחמיר כדפירשמי: כתב בית יוסף שמשון היה ממיר צסקין של בשר לחמוך בו לחם ולאכול עם גבינה משום דהוי נ"ט בר נ"ט אבל לחמוך זה גבינה ודאי אסור אם לא נעשה נקרקע עשר פעמים או שפספה באנך כך או בפסם ומיהו צלל קינוח אפילו לחם אסור מפני שמוניט שעליו עכ"ל והאי ומיהו הכי פירושו דאע"פ דכדי לחמוך זה לחם לא נריך נעילה וכו' מכל מקום קינוח צעין שיקנח הסכין היטב צבד להסיר שמוניט צעין שעליו דהשחמא

לכל הפירושים עכ"ל אי נמי הכא מיירי כשנתבשל נקדרה של בשר שלא הודח יפה דהוי קנח ממנו של אסור ואף ע"ג דבטל הוא במיעוטו מכל מקום אסור לאכלו נתבשל דלא אחריהו אלא נ"ט בר נ"ט ולא היכל דליכא ממנו אלא לאחריהו שרי. מיהו צמדכי (חולין סי' תרפז) על שם ראב"ה אסור לאכול גבינה אפילו אחר צינים מטוגנים בשומן של אווזא משום גזירה. גם בתשובת הגאוניס איתא (מעשה הגאוניס סי' טו) ח"ל ר"י אסור לאכול חלב אחר דגים מנושלים משום טעמא שצפרור ונקערה עכ"ל וז"ל דמיירי צפרור ונקערה שלא הודחו יפה דאי ביה ממנו של בשר וכאילו אכל בשר עמו ולפיכך

אפילו אח"כ דע"י דוחקא דסכינא פלט קנח מן הסכין ונבלע בלחם וחזר ונבלע צבדינה הוי נ"ט בר נ"ט להיתרא אבל לחמוך זה גבינה ע"י קינוח ודאי אסור דלא הוי אלא חד נ"ט להיתרא מיהו נראה ודאי דדוקא צעמא דהחק שאין לו סכין אחר כגון זה דברך אבל צימו אסור לחמוך לחם אפילו ע"י קינוח דשחמא לא יקנחו יפה יפה זה דעת הרמב"ן והרשב"א שהציא צ"י צעמא דאסרו לחמוך לחם צעמא ולא כתבו דמותר ע"י קינוח אלא ודאי דאינהו מיירי כשהוא צימו אלא הוראת רבינו שמשון מיירי דברך דהוי שעת דהחק ולא פליגי הגדולים אהדי אלא מר מודה למר ומר מודה למר והכי נקטינן:

דרכי משה

(ד) במדרכי ריש כל הבשר (שם) ובהר"ן שם (לז: ד"ה אמר) אבל בלילה שאינו רואה אם נדבק שום דבר בידי צריך נטילת ידים וכ"ה בשערי דורא (סי' עז) וכן בהגהת אשר"י (סי' ו) ובהגהות מיימוניות פ"ט דמאכלות אסורות (דפוס קושטא הכ"ז): (ו) ובהגהות מיימוניות פ"ט מהלכות מאכלות אסורות (דפוס קושטא הי"ב וכו') כתב בשם הסמ"ק דמרק של בשר יש לו דין בשר עצמו והר"ר יונה כתב פרק אלו דברים (ברכות מ: ד"ה לא שנו) שיש לו דין תבשיל של בשר וכתב בית יוסף באורח חיים סימן קע"ג (קנב: דיבור ראשון) בשם רבינו ירוחם (נט"ו אות כח קלו): דכן נהגו רבותיו במרק כדין תבשיל של בשר הואיל ודבר הצלול הוא אבל עב כגון עם ייקות יש לו דין בשר וכן בתשובות הרשב"א (ח"א) סימן שי"ז אסור שומן בשר כבשר עצמו וכן במדרכי ריש פרק כל הבשר (שם) ראיתי מורי שאוסר לאכול גבינה אחר ביצים מטוגנין בשומן משום גזירת בשר בחלב עכ"ל ובהגהות שערי דורא (סי' עז ס"ק ג ד"ה כתב א"ז) עז ס"ק ג) כתב בשם המדרכי (סי' תרפז) דאוסר אפילו בשומן אווזא אטו שאר שומן וכן כתב בארוך חן בשם המדרכי וכתב שכן המנהג אמנם במדרכי שלנו אינו וגם שמעתי שרבים מקילין בשומן עוף אבל בשומן בהמה מחמירין כמו בשאר בשר אע"ג דבסמ"ק (בהגהות סי' ריג אות ט) הביאו הגהות מיימוניות פ"ט דמאכלות אסורות (דפוס קושטא הכ"ז ד"ה

פרישה

(1) וא"א הרא"ש ז"ל כתב ונהגו העולם שלא לאכול גבינה אחר בשר. משמע דוקא מנהג אין לשנות אבל מנהג דין לא הכריע והמקובלים מתמירין טובה לאסור בשר אחר גבינה כמו גבינה אחר בשר: (1) אבל אם בא לאכול הגבינה בעצמה אחר תבשיל של בשר וכו'. ולאו נוהגין לאסור הגבינה אפילו אחר תבשיל של בשר:

דרישה

כתב רבינו דין זה בשם הרמב"ם ולא כתבו סתם כיון שהוא שנוי בגמרא משום דבגמרא אפשר לפרש דבגבינה אחר עוף נמי נאכל באפיקורן כמ"ש בשם הרמב"ן או דעוף דנקט לאו דוקא הוא הדין חיה כמ"ש לכן כתב סברת הרמב"ם דמפקא מתרווייהו: [ב] ורבינו תם כתב כו' וגם גבינה אחר בשר מותר מיד כו'. אבל התוספות פירשו לאחר שבירך ברכת המזון יכול לאכול גבינה ונראה דוקא אחר בשר אבל אחר שלקות וכיוצא בזה או ביצים מטוגנין בשומן דליכא בשר בין שינים סגי בקינוח והדחה ונטילת ידים עכ"ל אגודה פרק כל הבשר (חולין סי' קד) כתב אבי העזרי דאסור לאכול גבינה אחר ביצים מטוגנין בשומן גזירה אטו בשר. מורי ורבי (בביאורו לטור):

הגהות והערות

[ז] פנינו ברמב"ם לא כתוב הדחה: [ח] פנינו בארוך לא מובא בשם המדרכי: [ט] בד"מ הארוך שדפוס הנוסח ולא דוקא תבשיל:

צ

שפתי כהן יורה דעה סימן פח-פט הלכות בשר בחלב טורי זהב

באר הגולה
פמ א מירא דרב
 חסדא חולין דף
 ק"ה:
 ב הרמב"ם בפ"ט מהמ"א
 והרשב"א בתורת הפת
 ובשם גדולי המחברים ושאר
 פוסקים:
 ג שם עמרה כמר עוקבא
 וכפירוש הרא"ש והרמב"ם
 שם:
 ד כרב חסדא שם:
 ה טור:

דגוף טרבהב

פמ [א] דאין צריך
 שהיה שש
 שעות מאותו זמן
 כו'. מלאן משמע להדיא
 דשש שעות היינו מסוף
 אכילת הבשר עד חלפת
 סעודה הגבינה שהרי
 מדהולך לפרט שא"ל
 להמתין משעת הסרה
 משמע אכל מסוף אכילה
 עכ"פ צריך להמתין וכן
 מוכח בשו"ע הדין
 שבמראה ואמרי אלא
 בסעודה אחריתא אכילתא
 וכחז הרמב"ם בסוף פ"ט
 מהלכות מ"א שהוא כמו
 שש שעות. והנה לא מצינו
 מליזה מקום למד
 הרמב"ם שהוא שש שעות
 והלחם משנה פירש הדבר
 דמר עוקבא שאמר
 בסעודה אחריתא תלמיד
 חכם הוא וזמן סעודה
 שלו נשעה ששית והמתין
 עד הערב עיין גלחם
 משנה והרי סעודת
 תלמיד חכם היינו נשעה
 ששית משמע לי שהמתנה
 הסעודה היא נשעה ששית
 וכן מפורש בצ"ח חושן
 משפט סימן ה' ופ'ו
 בהסמ"ע שם סי"ה ה'
 דחה קושית הבי"י היינו
 שאם יושבס דין יכולים
 לאחז זמן סעודה עד סוף
 שעה ששית ולא גרע
 מטעם מדי אכל מורה
 הסמ"ע שעיקר זמן
 סעודה הוא נשעה ששית
 ממש א"כ זמן סעודה
 היא נשעה ששית ומסוף
 הסעודה עד הערב שש
 שעות:

ג"וין מהרש"א

פמ א אפילו של
 חיה ועוף. וכן
 גזרו ביוף לענין נשפך
 וספק אם היה בו ששים
 דלא אמרין ביה ספק
 דרבנן להקל ט"ז סימן
 צ"ח ס"ק ה' מיהו הש"ך
 שם חולק:
 ב אם יש בשר בין
 ומכל מקום לענין לאכול
 דגים אחר בשר לא
 חיישנן סימן סקט"ז
 סעיף ג' בהג"ה:

פמ (סעיף א) אפילו של חיה ועוף. כלומר שהם
 מדרבנן וכמ"ש בסימן פ"ו (ס"ק ד): **ב** עד שישהה
 כו'. ו"ל הטור ובתוך השש שעות אפילו אין בשר בין השיניים אסור
 לפי שהבשר מוליא שומן ומושך טעם עד זמן ארוך ולפי זה מי שלא אוכל אלא לועס למינוק אינו צריך להמתין וטעם
 אם לא אכלו אלא שלעסו למינוק
 א"ל להמתין דכיון שלא אכלו אינו
 מוליא טעם והרמב"ם נתן טעם
 לשהייה משום בשר שבין השיניים
 והלועס למינוק צריך להמתין וטעם
 לאחז כחומרי שני הטעמים עכ"ל
 ונתבאר דברי המחבר והעטרת זהב
 (סעיף א') כתב בתוך הזמן אפילו אין
 בשר בין השיניים אסור לפי שהבשר
 מוליא שומן ומוליא טעם עד זמן
 ארוך ולפיכך אם לא אכלו אלא
 שלעסו למינוק צריך להמתין אע"ג
 שלא אכלו מכל מקום טעם הבשר
 נשאר לו צפוי ומשך לו טעם שומן
 כאלו אכל עכ"ל ודבריו תמוהין:
 ג) ובפירו. כתב הר"ן (לו: סוד"ה)
 א"ר חסדא) [א] דאין צריך שהייה
 שש שעות מאותו זמן שמסירו
 אלא מאכילה וכחז בתורת חטאת
 כלל ע"ו דין א' דהוא הדין
 לענין המנהג בהמתנת שעה:
 ד) צריך שהיה פיו. והר"ן
 (שם) כתב שצריך קנוח הפה ולא
 הזכיר הדחת הפה וכן העמיק צבית
 יוסף באורח חיים (קנב: ד"ה וכחז
 הר"ן) ובתורת חטאת (כלל עו דין א')
 והיינו דאילו לטעמיה דס"ל בעלמא
 דלא צענין הדחת הפה אצל לדין
 דצענין הדחת הפה וכמ"ש הטור
 והמחבר בסעיף ב' הוא הדין הכא
 ולזה כתב הרב צריך להדיח פיו
 ופשיטא דצני נמי קנוח אלא שקילר
 בלשון. נ"ל: **ז** (ה) ויש אופרים
 כו'. טעם פלוגתאן דלימא בש"ס
 פכ"ה (קב). דאחר בשר אסור
 לאכול גבינה עד סעודה אחרת
 ודעת סברא הראשונה דהיינו כדי
 זמן סעודה הבקר עד סעודת הערב
 שהוא שש שעות וסדרת היש
 אומרים דמיד כשסילק וצריך מיקרי
 סעודה אחרת וכחז מהרש"ל
 שם (יש"ש סי' ט) דלכ"ע ה' אם לא סילק וצריך אפילו כל היום
 כולו אסור דהא צענין סעודה אחרת והרבה צני אדם מקילין בזה
 וטעום הוא צידם עכ"ל ומ"ש הרב בהג"ה אכל בלא צרכת המזון
 לא מהני המתנת שעה ולא חילוק אם המתין השעה
 קודם צרכת המזון או אחר כך (ד"ע ממהר"א ולאפוקי
 ז) צריך לנקרו ולהסירו (ד"ע ממשמעות הר"ן הג"ל)
 [ח] ויש אומרים דאין לצרך צרכת המזון על
 מנת לאכול גבינה (ארוך בשם מהר"ח) אכל

שהמאכל (ה) נדבק בכלי (הג"ה אשיר"י ואו"ה) וכל שכן
 שלא יאכלו מפח אחד וכן נוהגין ליחד כלי של מלח
 לכל אחד בפני עצמו כי לפעמים טובלים במלח ונשארו
 שיורי מאכל במלח:
סימן פמ
שלא לאכול גבינה אחרי בשר.
 וכו' ד' סעיפים:

סימן פמ

שלא לאכול גבינה אחרי בשר.

וכו' ד' סעיפים:

א אכל בשר א אפילו של
 חיה ועוף לא יאכל גבינה ג אחריו
 (א) עד שישהה (ה) שש שעות
 ואפילו אם שהה כשיעור ד ב אם יש
 בשר בין השיניים צריך להסירו ה והלועס
 להדיח פיו קודם
 ג) ומסירו ד) צריך (ה) להדיח פיו קודם
 שיאכל גבינה (הר"ן פכ"ה) ה) ויש אומרים דאין
 צריכין להמתין שש שעות רק מיד אם סלק
 (ו) וצריך צרכת המזון מותר על ידי קנוח והדחה
 (מו"ס ומרדכי פכ"ה והגהות אשיר"י והג"ה מיימוני פ"ט דמ"א
 וראב"ה) ו) והמתנה הפשוט צמדינות אלו להמתין
 (ב) אחר אכילת הבשר (א) שעה אחת ואוכלין אחר
 כך גבינה מיהו צריכין לצרך גם כן צרכת המזון אחר
 הבשר (ע"פ הארוך והגהות ש"ד) דא"ו הוי כסעודה אחרת
 דמותר לאכול לדברי המקילין אכל בלא צרכת המזון
 לא מהני המתנת שעה ואין חילוק אם המתין השעה
 קודם צרכת המזון או אחר כך (ד"ע ממהר"א ולאפוקי
 ז) צריך לנקרו ולהסירו (ד"ע ממשמעות הר"ן הג"ל)
 [ח] ויש אומרים דאין לצרך צרכת המזון על
 מנת לאכול גבינה (ארוך בשם מהר"ח) אכל

גם כן לקינוח והדחה כמו שהזכר בדברי יש אומרים של רמ"א
 שמהו נמשכה הקולא הזאת: (ג) אבל אין נוהגין בזה.
 לא ידעתי כמה סמכו בזה דהא עיקר הקולא הוא דס"ל כה"ש
 אומרים שזכר רמ"א שהוא דעת המוס' וראב"ה כמ"ש לעיל
 כולו אסור עד שסילק וצריך: (ו) וצריך ברכת המזון.
 נראה דאם אכל בשר בלא סעודה צריך לצרך ברכה אחרונה מקודם ובלאו
 הכי לא הוה סילוק: (ז) צריך לנקרו ולהסירו. וכבר נתבאר בס"ק ד' דצריך הדחה וקינוח הפה אצל ודאי אם לא מלא בשר בין
 שינוי והמתנה בהמתנת שעה קני אפילו בלא קינוח והדחה וכ"כ באיסור והיתר הארוך שם דין ד' ומצינו בתורת חטאת (שם)
 לפסק הלכה וכן נוהגין ומ"ש הרב דיש אומרים מיד אם סילק וצריך מותר ע"י קינוח והדחה משמע דקינוח והדחה מיהו צני
 היינו אם בא לאכול מיד אחר שסילק וצריך ודברי הלחם חמודות (דף ר"ח ע"א) (פכ"ה אות כה) אינם מובנים לי בזה:

ביאור הגר"א

[א] אפילו של כו'. כפירוש הא דאגרא עוף אחר גבינה הוא
 מדפריך ארב יצחק והא תני אגרא כו' ועיין תוספות שם
 שדחקו בזה אלא דבתחלה בשר אין חילוק ועל כרחך הא דאגרא אחר
 גבינה הוא: [ב] עד שישהה כו'. דסעודת שחרית של תלמיד חכם

פמ (סעיף א) אפילו של חיה ועוף. כלומר שהם
 טעמים האחד שהבשר מוליא שומן ומושך טעם עד זמן ארוך
 ולפי זה מי שלא אוכל אלא לועס למינוק אינו צריך להמתין וטעם
 שני הוא טעם הרמב"ם (מאכ"א פ"ט הכ"ח) משום בשר שבין
 השיניים דמקרי בשר עד שש שעות
 ואח"כ הוי כמעוכל ולפי זה גם
 הלועס חייב להמתין רק יש קולא
 בבשר שבין השיניים שאחר שש שעות
 וקיימא לן להחמיר כשני הטעמים:
(ב) אחר אכילת הבשר שעה
 אחת. ו"ל מהר"א (הגש"ד סי' עו
 אות ב) בזה רבים עושים פשרה
 מדעתן להמתין שעה אחת אחר
 הסעודת בשר וסילקו וצרכו ואוכלין
 גבינה אע"ג דלא אשכחן רמו
 לשיעור זה מכל מקום מי ימחה
 צידם הואיל והמוס' (חולין קה. ד"ה
 ולסעודתא) וראב"ה ממירין (פירוש
 והו דעת היש אומרים דא"ל
 להמתין שש שעות שהציאו רמ"א
 בסמוך) אכל הנזעיס מושכים ידיהם
 מסעודת שחרית לערצת גם נוהגים
 העולם דאין חילוק בזה בין עוף
 לבמה ורש"ל פרק כ"ה סימן ט'
 חמה על זה למה נהגו להקל בזה
 נגד הר"ף (חולין לו:) ורמב"ם (שם)
 שהצרכו לכל הפחות שש שעות
 וכחז שערי דורא (סי' עו) שנוהגים
 כרמב"ם ולא כתום' דממירים ומכל
 מקום גם סילוק וצריך צענין דאם
 לא כן אפילו המתין כל היום אסור
 וכחז עוד ואם אי אפשר למחות ציד
 צני אדם שאינן צני מורה אכל צני
 מורה ראוי למחות ולגזור בהם
 שלא יקילו פחות משש שעות ע"כ
 והוא האריך ובלבוש (סעיף א') כתב
 דהך המתנת שעה שזכר רמ"א הוא
 מדברי סמ"ג והוא ט"ס שלא כתב
 שום פוסק כן רק מהר"א ויאסור
 והיתר הארוך (כלל מ דין ד) כתבו
 שהעולם נוהגים כן אצל לא דיינא
 הכי ודבר פשוט הוא דמי שנוהג
 בקולא זו להמתין שעה אחת שצריך

הוא בשעה ששית כמ"ש בפרק א' דשבת (י' עמוד א') ודפסחים (י"ב עמוד
 ב') ואמר מר עוקבא מסעודתא כו' ומדינא קאמר דהא קרי נפשיה חלא
 שלא עשה גדר להחמיר. רי"ף עיין שם: [ג] ואפילו כו' והלועס
 כו'. דהרמב"ם כתב הטעם משום בשר שבין השיניים שאין מתעכל

הוא בשעה ששית כמ"ש בפרק א' דשבת (י' עמוד א') ודפסחים (י"ב עמוד
 ב') ואמר מר עוקבא מסעודתא כו' ומדינא קאמר דהא קרי נפשיה חלא
 שלא עשה גדר להחמיר. רי"ף עיין שם: [ג] ואפילו כו' והלועס
 כו'. דהרמב"ם כתב הטעם משום בשר שבין השיניים שאין מתעכל

ביאור הגר"א

עד שש שעות ולפי זה היה מותר אחר שש שעות והטור כתב הטעם משום שהבשר מוציא שומן ומושך טעם זמן ארוך ולפי זה הלועס אין צריך להמתין וכתב הטור שיש להחמיר כשני הפירושים: [ו] ואם מצא כו'. נהי דאין מושך טעם לא גרע מגבינה דגם כן אינו מושך טעם דלכך מותר כו'. [ה] ויש אומרים כו'. כפירוש

חידושי רע"ק

פ"ט א' אם לא סילק ובירך אפילו ב"ל היום. ולזה הסכים המגן אברהם (סימן קל"ו ס"ק א'): באר היטב

באר היטב

(ה) נדבק. והלכך אפילו הם בשתי שלחנות ואפילו שני אכסנאים אסור וכן כתוב באיסור והיתר הארוך:

פ"ט א' להדיח. כתב הש"ך דפשיטא דבעי נמי קנוח אלא שהרב קיצר בלשונו וכתב הר"ן דא"צ שיהיה שש שעות מאותו זמן שמסירו אלא מאכילה וכתב בתורת חטאת דה"ה לענין המנהג בהמתנת שעה: (ב) ובירך. כתב מהרש"ל דלכ"ע אם לא סילק ובירך אפילו כל היום כולו אסור דהא בעינן סעודה אחרת והרבה בני אדם מקילין בזה וטעות הוא בידם עכ"ל ונראה דאם אכל בשר בלא סעודה צריך לברך ברכה אחרונה מקודם ובלא"ה לא הוי סילוק ש"ך (וה"ה ג"כ מי שנוהג אף גבי בשר אחר גבינה בברכת המזון ובסילוק אם אכל גבינה בלא סעודה דצריך לברך ברכה אחרונה

פתחי תשובה

פ"ט (ה) שש שעות. עיין ש"ך אם לועס למינוק תבשיל שיש בו חלב וזמן כחצי שעה (משנ"ו ס"ק א' ד"ה וטע' דיש להסתיר להמתין שש שעות משום לא פלוג ולא לפרוך גדר: משבצות זהב

משבצות זהב

ועי' שניס ליכא, מכל מקום יש להחמיר להמתין שש שעות משום לא פלוג וישראל קדושים ואין לפרוך גדר ב. והני' שעות הם חלק מכו"כ מעט לעט לא זמנינו וכן כתב הנספח הגדולה בהגהות הטור אות ו' דודאי אין לומר כוננת החורף מתעכל מהר והוא פשוט: (ב) אחר. עיין ט"ו, ומוכן כוננת דמי שהוא בן תורה אין לאכול גבינה אחר שש עוף כי אם אחר שש שעות, וראוי לגעור בו אם אינו עושה כן, וגם צריך סילוק וברכת המזון, ואם אכל בשר בלא פת צריך ברכה אחרונה, ומאן דאין בן תורה ומיקל בשעה אחת על כל פנים צ"ע הדחה וקנינות הפה ג' דקולא זו נמשך מתוספות דסעודה אחריתי היינו ברכת המזון שהיא ה"כ צ"ע, דלא כש"ך אות ו' דמתקן בין המתנת שעה אחת דאין צריך קנינות והמענין דברכי משה (אות ה) שהצ"ח לשון מהרא"י משמע דהמתנת שעה הוא להחמיר ולא להקל וזה יורה כט"ו: (ג) אב"ט. ה"טו' מאריך דודאי איסור גמור לכתחלה לברך ברכת המזון ע"מ לאכול גבינה אחר. ומיהו המנהג שאין אוכלין עד שש שעות. אבל בשר גבינה רכה ראוי מקילין קצת וסומכין על קנינות והדחה, ואפילו מאן דמחמיר מצדן (בשעות) ברכת המזון על סעודה חלב ומכניס עמנו לאכול בשר אחר כך כיון דהוא גופא מותר אטו דלא לוסיק: שפתי דעת

תוספות שם ד"ה לסעודתא כו': [ו] והמנהג כו' מיהו כו'. בנויה על דברי הוזהר פרשת משפטים דכל מאן דאכיל האי מיכלא כחדא או בשעתא חדא או בסעודתא חדא כו': [ו] ואם מצא כו'. גמרא כ"ל. [ה] ויש אומרים דאין כו'. כמ"ש תוספות שם אם סילק כו' וזה אין סילוק ועיין ט"ז:

מקודם. כה"ג (הגהות הטור אות ה): (א) שעה. כתב הט"ז בשם מהרא"י דהצנועים מושכים ידיהם מסעודת שחרית לערבית וכתב רש"ל דעכ"פ בבני תורה ראוי למחות ולגעור בהן שלא יקילו פחות משש שעות ועכ"פ אף מי שנוהג קולא להמתין רק שעה אחת צריך ג"כ לקנות והדחה ואלו המברכים ברכת המזון כד"ל לאכול אחר גבינה המה עושים נגד הש"ס דלא התירו בברכת המזון אלא כשמסלק עצמו מאותה סעודה אבל אלו מכניס עצמו לאכילה אחרת א"כ ברכת המזון לא מהני כלום והירא דבר ה' יחדל עצמו מלישב עמהם במסיבה אחת: (ז) שיניו. כתב הש"ך וצריך ג"כ קנוח והדחה אבל דאי אם לא מצא בשר בין שיניו דהמנהג בהמתנת שעה סגי אפילו בלא קנינות והדחה וכן נוהגין עכ"ל:

ועי' שניס ליכא, מכל מקום יש להחמיר להמתין שש שעות משום לא פלוג וישראל קדושים ואין לפרוך גדר ב. והני' שעות הם חלק מכו"כ מעט לעט לא זמנינו וכן כתב הנספח הגדולה בהגהות הטור אות ו' דודאי אין לומר כוננת החורף מתעכל מהר והוא פשוט: (ב) אחר. עיין ט"ו, ומוכן כוננת דמי שהוא בן תורה אין לאכול גבינה אחר שש עוף כי אם אחר שש שעות, וראוי לגעור בו אם אינו עושה כן, וגם צריך סילוק וברכת המזון, ואם אכל בשר בלא פת צריך ברכה אחרונה, ומאן דאין בן תורה ומיקל בשעה אחת על כל פנים צ"ע הדחה וקנינות הפה ג' דקולא זו נמשך מתוספות דסעודה אחריתי היינו ברכת המזון שהיא ה"כ צ"ע, דלא כש"ך אות ו' דמתקן בין המתנת שעה אחת דאין צריך קנינות והמענין דברכי משה (אות ה) שהצ"ח לשון מהרא"י משמע דהמתנת שעה הוא להחמיר ולא להקל וזה יורה כט"ו: (ג) אב"ט. ה"טו' מאריך דודאי איסור גמור לכתחלה לברך ברכת המזון ע"מ לאכול גבינה אחר. ומיהו המנהג שאין אוכלין עד שש שעות. אבל בשר גבינה רכה ראוי מקילין קצת וסומכין על קנינות והדחה, ואפילו מאן דמחמיר מצדן (בשעות) ברכת המזון על סעודה חלב ומכניס עמנו לאכול בשר אחר כך כיון דהוא גופא מותר אטו דלא לוסיק: שפתי דעת

דצריך גמי קנינות והר"ב קיצר במובן. ובהר"ן הזכיר להדיא קנינות עיין תורת חטאת שם: (ה) ויש אומרים. עיין ש"ך והעיקר דאפילו המתין כל היום אם לא בירך ברכת המזון אסור, ובאכל בשר בלא פת בעינן שיברך ברכה אחרונה, והר"ב שכתב בהמתנת שעה צריך ברכת המזון הוא לאו דוקא. מיהו מה שכתב הר"ב דיש מקילין על ידי ברכת המזון וקנינות והדחה זה לא נזכר כלל ליש אומרים דבעי קנינות והדחה כיון דמפרשי סעודה אחרת מיד לאחר שבירך. עיין בלחם חמודות בפרק כל הבשר אות כ"ה ובמנחת יעקב כלל ע"ו אות ג' שעמדו בזה, והלבוש כאן השמיט קנינות והדחה ובאורח חיים סימן קע"ג (סעי' א) הזכיר, כן כתב הלחם חמודות, ולדברי הש"ך אות ז' אתי שפיר דכאן בהמתנת שעה אין צריך קנינות והדחה ובאורח חיים מיידי משום הכי בעי קנינות והדחה ועיין באות ז' ומיהו המנהג הפשוט שש שעות וברכת המזון: (ו) ובירך. כתב הש"ך והוא הדין אכל בשר בלא פת בעינן שיברך ברכה אחרונה. וכתבו אחרונים הוא הדין למאן דנוהר מלאכול בשר אחר גבינה מטעם הוזהר הביאו הלבוש באורח חיים קע"ג שהפליג מאד בחומר זה נמי צריך לברך ברכה אחרונה אחר החלב, ובשבעות נוהגין לאכול מאכלי חלב ומברכין ברכת המזון ואחר כך אוכלין בשר: (ז) צריך. הש"ך כתב בהמתנת שעה אין צריך קנינות והדחה דלא כט"ז אות ב', ולשון מהרא"י שכתב על אותן שממתניין שעה אחת מי ימחה בידם שסומכין על תוספות דמפרשים מסעודה לסעודה על ידי ברכת המזון אם כן ודאי די לברכת המזון להיות כנדון בקנינות והדחה. ובתורת חטאת שם אף בירך לאלתר לא הזכיר הר"ב קנינות אם כן אין ראיה משם ועיין מנחת יעקב שם, ואפשר הש"ך סובר דודאי הנוהגין להמתין שעה הוא כסברת התוספות דמסעודה לסעודה לאלתר שרי ואפילו הכי בעי קנינות והם ממתניין שעה הוא במקום הקנינות דתו אין מושך טעם:

אמרי בינה

פ"ט א' יש בזה שני מעפים כו'.

עיין בפמ"ג כתב דיש לכל אחד מהפירושים קולא וחומרא לטעם הראשון שהוא לדעת רש"י יש קולא בלועס לתינוק כיון שלא אכל אין מושך טעם ואין צריך להמתין חומרא דמבשר שכן השינים אף לאחר שש שעות צריך לנקר וללועס דאין צריך להמתין היינו במנקר שיניו. ולהרמב"ם יש קולא לאחר שש שעות אף שיש בשר בין שיניו אין צריך לנקר ולאחר כך הוי כמעוכל. וחומרא דלועס צריך להמתין ע"כ. ולפי זה צריך לומר דלהרמב"ם לא מהני אף במנקר שיניו בתוך שש שעות דאם לא כן אין חילוק בלועס בין רש"י להרמב"ם דגם לרש"י צריך לנקר דוקא אלא ודאי דלהרמב"ם לא מהני דחיישין שמא לא ינקר יפה וק"ל:

הגהות והערות

פ"ט א' עיין דרכי משה ס"ק ה שכתב ואפשר דאף איסור והיתר הארוך לא קאמר אלא אורחא דמילתא והוא הדין אם המתין השעה קודם ובירך וסילק דשרי:

צינונים והגהות על פ"ט

- א' עיין משנ"ו סוף סימן ס"ט:
א' עיין ס"ק טו:
ב' עיין בהגהות מהרש"ק שכתב מיהו דוקא לועס אלא אם לא לעס כלל רק טעם בלשונו ופלג מיד אין צריך להמתין לכ"ע ואין צוה גדר וסיג כלל עיי"ש, ועיין דרכי משו"ע ס"ק כ"ז:
ג' עיין שפ"ד ס"ק ה:

צב

שפתי כהן יורה דעה סימן פט הלכות בשר בחלב טורי זהב

באר הגולה

ו כפשוטו דרבי יוחנן ל' חסי שם:
1 כרב יתקן צריה דרב
משרשיא שם דף ק"ד:
ח שם בגמרא מדיוקא
דמנא אגרא וכו':
ט נרייתא דיתא שמאי ויתא
הלל שם:
י מימרא דרבי יודא שם:
יא מסקנת הגמרא שם:
יב טור:

יג שם בשם הרמב"ם מהא
דמנא אגרא שם וכפי
פירושו היינו דוקא גבינה
ולאחר כך עוף:

יד מימרא דרב נתן מולין
דף ק"ה. וכפירושו
המוספות בשם רבינו חס
דכיון דלאן הנשר והגבינה
ענין וליכא אלא טעם לא
הממירי שיהא חונה לטעול
לדין:

ג' עין מהרש"א

שעות. ר"ל מסעודה
לסעודה ואף שבחורף
אין בין סעודת צהריים
לסעודת ערבית כי אם
ד' שעות וזה מוסכם.

פרי חדש:

ד ושומן של בשר.
בהגהות מיימוניות בשם
סמ"ק הביא הבית יוסף
אורח חיים סימן קע"ג
דבר מטוגן בשומן אינו
מושך הטעם בפה כ"כ
כמו מרק של בשר וע"ש
בבית יוסף:

אמרי בינה

ב מאחר שיעקרו
נקרא בשר בו'
דאפילו לטעם הרמב"ם
בו'. ביד יוסף מפרש
דבוי הט"ו דר"ל
דדעת או"ה הוא דעת
שלישית ולא סבירא
ליה כדעת הרמב"ם
דאסור מדינא משום
הבשר שבין השיניים וגם
לא כדעת רש"י דמדינא
אסור משום שהבשר
מושך טעם אלא סבירא
ליה משום הכי אסור
משום דחוינין דבשר
שבין השיניים נקרא בשר
דחייב הבשר עורונו בין
שיניהם וא"כ יטעו לומר
דאפילו בשר בחלב
ממש נמי מותר לכן
אסור ורק משום גזירה
ולא מדינא ע"כ כתב
הט"ו דאפילו לטעם
הרמב"ם דסבירא ליה
דאסור מדינא משום
הבשר שבין השיניים
אפשר לומר כאן בכל
גבינה לית איסור אבל
לטעם שאסור מדינא
משום שהבשר מושך
טעם בגבינה אסור
וקיל:

ח וכן נכון לעשות. וכ"כ מהרש"ל (סס) דכן ראוי לעשות
לכל מי שיש בו ריח תורה ע"ש: (סעיף ב) ובלבד שיעיין
ידין. וכתב רבינו ירוחם (נע"ו ח"ה אות כה קלו סוע"א) דה"ה
בלילה אם יש לו נר יפה א"ל נטילה ומציאו צית יוסף בצאורה

חיים שם (קנ"ג ד"ה ואם הוא)
ונראה דדוקא נקט נר יפה אבל
צתתם נר לריך נטילה כדמשמע
בש"ס ופוסקים ומהרש"ל שם סימן
י' פירש יותר נר יפה כעין אטוקה
מיהו הטור כתב בשם ה"ר פרץ
(הגהות סמ"ק סי' ר"ג אות ו) שיש
לרחלס אף ציוס לפי שלפעמים
הגבינה שמינה ונדבקת בלחלוחית
הידיים ולאו אלדעמיה וכן דעת
האחרונים וכן כתב העטרת זהב
(סעיף ג) דכן נוהגין: (י' צריך
לרחצם. וכתב צית יוסף בצאורה
חיים סימן קע"ג (קנ"ג) ד"ה כחוב
בספר) וז"ל כחוב בספר ארחות חיים
בשם הראש"ד לכל הדברים הנוהגים
באחרונים נוהגים באמצעים שבין
גבינה לתבשיל בין להקל בין להחמיר
חוץ ב' משפסוף גופו או כחול או
צהיטם הדעת שפוסלים באמצעים
ואינם פוסלים באחרונים מפני
שעדיין רוחה לאכול וידיו לריכות
שימור וחון מניגוב הידיים שאף
האמצעים לריכין ניגוב כראשונים
וחון משאר משקים שאינם כשרים
לאמצעים מפני שהן שמיים וחמים
ואינם מנקין את השומן ואת
המאכל עכ"ל וכ"כ בתורת חטאת
שם (כלל ע"ו דין ו) אבל מהרש"ל
שם (יש"ש פכ"ה סי' י) חלק וכתב

מאחר שכל המשקים כשרים למים
לאחרונים לנקות הוזהמא כל שכן
שננקין ומעצירין לחלוחית המאכל
עכ"ל. ואין כדאי בצבא זה לדמות
דברי הראש"ד והנמשכים אליו
וצפרט להקל דבר שאין בו טורח
כלל. ודין מים אחרונים עיין בצאורה
חיים סימן קפ"א: (יא) וצריך
לנקות פיו ולהדיחו. וכתבו
הגהות מיימוניות (מאכ"א פ"ט
אות ג) בשם מהר"ם שאין לריך
לקדקק בקנות פה והדחה אלא אחיה
מהם שירלה יקדים ע"כ ומציאו צית
יוסף שם (קנ"ג ד"ה ומ"ש ואחר):

יב חוץ מקיבוחא. כ"כ הטור ומשמע דבכל קיבוחא לא היו קיטוח
וכן משמע באשיר"י (פכ"ה סי' ה) וכל הפוסקים ותימה על מ"ש
בטור אורח חיים (סס) חוץ מקיבוחא דשערי ועוד דבש"ס ר"פ
כל הבשר (דף ק"ה ע"א) משמע להדיא דבכל קיבוחא אסור ע"ש
והדבר פשוט שט"ס הוא בטור שם ובלשון שם לא הרגיש זה וכתב
כלשון הטור שם: (יג) ואח"כ ידחה פיו. לאו דוקא דהוא

הדין אם מקדים ההדחה וכמ"ש בש"ס י"א וכ"כ הג"י עמנו בצאורה חיים שם על לשון הטור שהוא כלשון המחבר: (יד) בבשר
בהבחה וחייה. ואף על גב דחיה מדרבנן כיון שבשרה דומה לשל צהמה החמירו זה: (טו) שב"ש שהגבינה קשה. ומן הסתם
אם היא ישנה ששה חדשים חשיבה קשה והכי איתא בתורת חטאת שם דין ג': (טז) אין אוכלין בו. וכתוב בספר מנרף
לחכמה דף כ"ו ע"א דלפי מה שנחבאר בסעיף א' דאחר אכילת בשר נוהגין להמתין שעה אחת א"כ אפשר דגם הוזהר מורה
שלא אסר רק בסעודה חלה ובשעתא חלה ודוק עכ"ל ולישנא דהוזהר פרשת משפטים (קנ"ה) הכי משמע ע"ש: (יז) מיהו טוב
דחמירי. ומהרש"ל שם (יש"ש פכ"ה סי' ו) קרא חגר על המחמירים שהוא כמו מינות ואמר דוקא מהר"ם שצא מכשול לידו
פעם אחת החמיר אבל מי שלא נא לידו תקלה לא יכול להחמיר ע"ש שאין דבריו מוכרחים ואדרבה דבריו מהר"ם שם משמע
איכפא ע"ש ודוק: (סעיף ג) (יח) ושומן ש"ש בשר וכו'. ואפילו שומן של עוף דינו כשומן ממש כ"כ בתורת חטאת שם
דין ד' בשם המרדכי (מולין סי' מרפו) והגהת שערי דורא וכן פסק בסימני תורת חטאת שם: (יט) מיהו אם אין בשר בו' מותר.
לקמן ריש סימן נ"ה יתבאר דאפילו לאלו עם גבינה מותר ד' דהוי נ"ט נ"ט ונראה דהא דאשמועינן הכא דמותר
לארזי וציה אחר רב ראונו אפילו והבאר בהדרה שלא הודחה ומה דהוה האם מחמירי של איתור דהרמ"א ויוזא איתור לארזי וכו'

בשם מהר"א ושם הוזכר בפירוש בתוס' בלשון זה אלא אפילו
לאחר אם סילק וצריך שפיר דמי עכ"ל משמע דלא מהני ברכת
המוזן אלא כשכבר סילק עמנו מן הסעודה של בשר ואלו כאלו
לא סילקו עמנו מן האכילה אדרבה מכינים עמנו לאכילה אחרת
ואם כן ברכת המוזן לא מהני כלום

ג אין נוהרין ציה ויש מדקדקים ג להמתין ג) שם
שעות ג) אחר אכילת בשר לגבינה ח) וכן נכון
לעשות:

ב ו אכל גבינה מותר לאכול אחריו
בשר מיד ט) ז ובלבד (ה) (ז) שיעיין

ידיו שלא יהא שום דבר מהגבינה נדבק
בהם ח ואם הוא בלילה שאינו יכול
לעיין אותם היטב י) צריך (י) לרחצם
יא) וצריך לקנח פיו (י) ולהדיחו
י והקינוח הוא (י) שילעוס פת ויקנח בו
פיו יפה יא) וכן בכל דבר שירצה יב) חוץ
מקיבוחא (י) ותמרי וירקא לפי שהם
נדבקים בחניכיים (פירוש מקום למעלה מצית הנלעגה
קרוב לשיניים) ואין מקנחים יפה יג) יז ואחר
כך ידחה פיו במים או ביין במה דברים
אמורים יד) בבשר בהמה וחייה יז) אבל
אם בא לאכול בשר (י) עוף אחר גבינה
אינו צריך לא קינוח ולא נטילה:

הגה (ד) יא) ויש מחמירין אפילו בצבא אחר
גבינה (מרדכי בשם מהר"ם וכו' צ"ח סימן קע"ג)
וכן נוהגין טו) שכל שהגבינה קשה טז) אין אוכלין
אחריה אפילו בשר עוף כמו גבינה אחר בשר (וכן הוא
בוהר) ויש מקילין ואין למחות רק שיעשו קנוח
והדחה ונטילת ידיים יז) מיהו טוב (י) להחמיר:

ז יד) אכל תבשיל של בשר מותר
לאכול אחריו תבשיל של גבינה
והנטילה ביניהם אינה אלא רשות
אבל אם בא לאכול הגבינה עצמה אחר
תבשיל של בשר או הבשר עצמו אחר
תבשיל של גבינה חובה ליטול ידין:

הגה (ה) יח) יד) ושומן של בשר דינו
כבשר עמנו (רשב"א סימן ט"ו ומרדכי והגהת ש"ד):
טו) ונהגו עכשיו להחמיר שלא לאכול גבינה אחר
תבשיל בשר כמו אחר בשר עמנו ואין לטנות ולפרוץ
גדר (ארוך וכו') יט) מיהו אם אין בשר בתבשיל רק

עו אות ג) דאפילו בשומן אוחו יש להחמיר כן ובצ"י בצאורה חיים סימן
קע"ג (קנ"ג) דיבור ראשון) כתב בשם הגהות מיימוני דמרק של בשר
יש לו דין בשר ורבינו יונה פירק אלו דברים (ברכות מ: ד"ה לא שנו)
כתב דיש לו דין תבשיל של בשר הואיל והוא כלול אבל אם הוא
עצ כמו ירקות יש לו דין בשר:

בשם מהר"א ושם הוזכר בפירוש בתוס' בלשון זה אלא אפילו
לאחר אם סילק וצריך שפיר דמי עכ"ל משמע דלא מהני ברכת
המוזן אלא כשכבר סילק עמנו מן הסעודה של בשר ואלו כאלו
לא סילקו עמנו מן האכילה אדרבה מכינים עמנו לאכילה אחרת
ואם כן ברכת המוזן לא מהני כלום

ג אין נוהרין ציה ויש מדקדקים ג להמתין ג) שם
שעות ג) אחר אכילת בשר לגבינה ח) וכן נכון
לעשות:

ב ו אכל גבינה מותר לאכול אחריו
בשר מיד ט) ז ובלבד (ה) (ז) שיעיין

ידיו שלא יהא שום דבר מהגבינה נדבק
בהם ח ואם הוא בלילה שאינו יכול
לעיין אותם היטב י) צריך (י) לרחצם
יא) וצריך לקנח פיו (י) ולהדיחו
י והקינוח הוא (י) שילעוס פת ויקנח בו
פיו יפה יא) וכן בכל דבר שירצה יב) חוץ
מקיבוחא (י) ותמרי וירקא לפי שהם
נדבקים בחניכיים (פירוש מקום למעלה מצית הנלעגה
קרוב לשיניים) ואין מקנחים יפה יג) יז ואחר
כך ידחה פיו במים או ביין במה דברים
אמורים יד) בבשר בהמה וחייה יז) אבל
אם בא לאכול בשר (י) עוף אחר גבינה
אינו צריך לא קינוח ולא נטילה:

הגה (ד) יא) ויש מחמירין אפילו בצבא אחר
גבינה (מרדכי בשם מהר"ם וכו' צ"ח סימן קע"ג)
וכן נוהגין טו) שכל שהגבינה קשה טז) אין אוכלין
אחריה אפילו בשר עוף כמו גבינה אחר בשר (וכן הוא
בוהר) ויש מקילין ואין למחות רק שיעשו קנוח
והדחה ונטילת ידיים יז) מיהו טוב (י) להחמיר:

ז יד) אכל תבשיל של בשר מותר
לאכול אחריו תבשיל של גבינה
והנטילה ביניהם אינה אלא רשות
אבל אם בא לאכול הגבינה עצמה אחר
תבשיל של בשר או הבשר עצמו אחר
תבשיל של גבינה חובה ליטול ידין:

הגה (ה) יח) יד) ושומן של בשר דינו
כבשר עמנו (רשב"א סימן ט"ו ומרדכי והגהת ש"ד):
טו) ונהגו עכשיו להחמיר שלא לאכול גבינה אחר
תבשיל בשר כמו אחר בשר עמנו ואין לטנות ולפרוץ
גדר (ארוך וכו') יט) מיהו אם אין בשר בתבשיל רק

עו אות ג) דאפילו בשומן אוחו יש להחמיר כן ובצ"י בצאורה חיים סימן
קע"ג (קנ"ג) דיבור ראשון) כתב בשם הגהות מיימוני דמרק של בשר
יש לו דין בשר ורבינו יונה פירק אלו דברים (ברכות מ: ד"ה לא שנו)
כתב דיש לו דין תבשיל של בשר הואיל והוא כלול אבל אם הוא
עצ כמו ירקות יש לו דין בשר:

ביאור הגר"א

אנא להא כו': [יב] אבל כו' אבל כו'. תוספות שם ד"ה לא שנו ומפרש רבינו תם כו': [ג] ויש כו'. לפירוש רבינו שמואל שם דרוקא בשניהם של בשר או של גבינה הוא דהוי רשות: [יד] ושומן כו'. שלא כדברי הרמב"ם משום בשר שבין השינים אלא כפירוש הטור. רשב"א שם: [טו] ונהגו כו'. כפירוש רבינו שמואל שם:

חידושי רע"ב

אל תזכור בשר לגבינה. אפשר לדייק צוה ללחם אכילה הוא דמחמירין אבל לחם לעיסה בלאו הכי יש מחמירין לגמרי אין ממתינים שם שעות: (ג) ויש מצריכים נתייב. משמע בלא קנות והדמה. ומה דתנן הרמ"א שלא לאכול גבינה אחר תבשיל בשר היינו גבינה ענין אבל תבשיל של גבינה אחר תבשיל בשר מותר נתייב לחוד. אולם צמורת טעמא כפי מה דביאר המנחת יעקב אוח"י דעמו שם תבשיל

באר היטב

שהיא מתולעת ודוקא בגבינה מתולעת יש להחמיר אבל אם אינה מתולעת ולא נעשה מחלב אשר הועמדה בקיבה רק נעשה מחלב בעלמא ונתייבשה או אוכל חמאה אין להחמיר בזה יותר מקנחה וניקור שינים והדחה ונטילה כי אם מי שנוהג בחוספת פרישות וזהירות עכ"ל וכתב בש"ך בשם ספר מצרף לחכמה דלפי מה שנוהגין להמתין שעה אחת אפשר דגם הוזהר מודה שלא אסור רק בסעודה חזא [ובשעתא חדא] ולישנא דהוזהר פרשת משפטים הכי משמע: (י) ושומן. כתב הט"ז בשם תורת סאטא דאפילו בשומן אווז יש להחמיר כן והבית יוסף באורח חיים סימן קע"ג כתב דמקם של בשר יש לו דין תבשיל של בשר הואיל והוא צלול אבל אם הוא עב כמו ירקות יש לו דין בשר עכ"ל:

פתחי תשובה

א"ל להמתין אחר אכילת בשר יותר משעה ואחר שכבר צריך צרכת המזון יסחה וירוח לו ע"ש: (ד) שיעיין. עיין בשר היטב שם פרי חדש (ס"ק א) ופרמ"ג (ש"ס ס"ק ב) כתב דנכון להחמיר בדבר שאין בו טורח ע"ש: (ה) שיעיין פת. וכתב הפרי חזק אוח"י דהקנינות הוא שצילע דוקא לא שלועס ופולט ע"ש ומיהו לכמהלך בלאו הכי צריך לזלוט ואסור לפלוט משום הפסד אוכלין עיין באורח חיים סימן קע"ג: (ו) ותמרי וירקי. עיין כנסת הגדולה בנהגת הטור אוח"י כ"ח דיש אומרים שאר פירות נמי לא והעלה דבשאר פירות הוי קינוח ע"ש:

משבצות זהב

חדש (ס"ק טו) חולק ואמר דגבינה בין שינוי נמי מיקרי גבינה יע"ש וכן ראו להחמיר בגבינה קשה עיין ש"ך אות ט"ו: (ד) ושומן. עיין ט"ז ורובו של בשר יש מלוקח אי דומה לתבשיל שנתבשל בקדירה [א] של בשר או דומה לבשר עכמו והמחמיר תנא עליו נכסה. ומיהו כשהוא עב ויש בו מוחו בשר דינו כמו בשר ולריך שם שעות:

שפת דעת

עיין כנסת הגדולה בהגהות הטור אות כ"ט חולק על הש"ך (ס"ק י) במה שכתב בשאר משקין ה' לרחוץ ידי מהני חרץ מים רותחין דלא מהני דאי אפשר להעביר הוזהמא במים רותחין והיינו יד סולדת בו יע"ש: (יד) בבשר בהמה וחיה. כיון דרשה לשל בהמה החמירו בה יותר משל עוף. עיין ש"ך: (טו) שכ"ב. עיין ש"ך דלא כט"ז (ס"ק ד), משום דגבינה נמי מיקרי גבינה בין השיניים וכמו שכתב הפרי חדש (ס"ק טו): (טז) אין. עיין ש"ך. ושאר אחרונים החמירו בשש שעות כוזהר והפרי חדש היקל בשר עוף אחר גבינה לאכול ע"ש באות ט"ו וכבר נהגו להקל על ידי סילוק וברכת המזון והיינו כל שאין גבינה קשה, אבל גבינה קשה ראוי להחמיר שש שעות: (יז) מיהו. עיין ש"ך דהעלה דכן ראוי וכבר כתבנו בזה. ושומן אווז נמי ראוי להחמיר להמתין שש שעות עיין לכוש אורח חיים קע"ג (סעי' א) והעולם מחמירין: (יח) ושומן. אפילו של עוף נמי ש"ך, וכבר כתבנו למעלה (ס"ק י): (יט) מיהו. עיין ש"ך. אף דלקמן (ס"ז צה סעי' ב) כתב הר"ב דיש מחמירין בצלי ובישול שלא לאכול בכותח וכן הלכה מכל מקום הא הבית יוסף באורח חיים סימן קע"ג (קכ): כתב גם כן דנוהגין היתר בנתבשל בקדירה של בשר

[ט] (ליקוט) וצריך לקנח פיו ולהדיחו. אבל הרשב"א פירש דבאחד מהן סגי דאם לא כן אמאי שיריו ב"ש וכו' לא ירך וכן אגרא אמאי שירי להדחה (עד כאן): [י] ואח"כ ידיה. לאו דרוקא אחר כך. בית יוסף וכן הוא בגמרא: [יא] ויש מחמירין כו'. וכ"מ מדברי הוזהר הנ"ל. בית יוסף. ואין זה כחולק על הגמרא שהרי הם היו מחמירין על עצמן גם כן המותר כמ"ש שם

(ה) שיעיין. כתב הש"ך דה"ה בלילה אם יש לו גר יפה כעין אבוקה א"צ נטילה מיהו כתב הר"ף שיש לרצום אף ביום לפי שלפעמים הגבינה שמינה ונדבקת בלחלוחית הידים ולא אדעתיה וכתב העטרת זהב דכן נוהגין (וכתב פרי חדש והאוכל במגריפה בין ביום ובין בלילה א"צ נטילה): (א) פ"ר צב"ב. ודוקא במים מהני הרחיצה אבל לא בשאר משקים. ש"ך: (ה) ו"ה דיחו. וא"צ לדקדק בקינוח פה והדחה אלא איזהו מהם שירצה יקדים: (ז) עוף. כתב הש"ך ואע"ג דגם בשר חיה אינו אלא מדרבנן מ"מ כיון שבשרו דומה לשל בהמה החמירו בו: (ט) פ"ה חמיר. כתב הש"ך דמהרש"ל קרא תגר על המחמירים שהוא כמו מינות ואין דבריו מוכרחים וכתב הט"ז בשם איסור והיתר הארוך ששיעור גבינה קשה שזכר רמ"א היינו שעברו עליה ששה חדשים או

(ב) אין נוהרים בזה. עיין בשר היטב סוף ס"ק ג' שם ט"ז עיין בספר צכור שור נחידותיו לחולין דף ק"ה שחולק עליו והעלה שאין למחוט צד המקלין שהביא רמ"א ז"ל דיש להם על מה שיקמנו ע"ש: (ג) שש שעות. עיין בשר היטב של מהר"ט ז"ל אם הם שעות ומניות. ועיין כרמי ופלמי (פלמי סימן פו ס"ק א) ופרמ"ג (משכ"י ס"ק ב) וכתבנו אדם (כלל מ"ז י) שהסכימו לדעת הכנסת הגדולה (נהגות הטור אות ו) דאין ומניות ע"ש וכן המנהג. ונעייין בתשובת חכם סופר סימן ע"ג דחולה השומה מימי חלב לרפואתו אפילו הוא רק מולה קלמ

(ד) ויש. עיין ט"ז גבינה מתולעת ואוכל המולעים הוה כמו בשר דמושך זמן וכן הועמדה בקניה שחריף וזקן (כמו גבינה שקורין וסלכ"ש קעו) ראוי להמתין שש שעות הואיל שמוחה וזקנה שהועמדה בקניה מושך טעם. ולדבריו גבינה מפירה אף שהיא קשה ונשאר בין שינוי אין צריך להמתין ללא מיקרי גבינה בין שינוי, אמנם הפרי

(ח) וכן כו'. וכן הלכה והמנהג דממתינים שש שעות ואין לפרוץ גדר עיין ש"ך, וגם כן בעיני סילק ובירך ברכת המזון הא לאו הכי אפילו כל היום לא מהני: (ט) ובבב"ב כו'. עיין ש"ך. ומיהו לפי המנהג אף ביום נוהגין לרחוץ הידים, אלא בשעת הרחק שאין לו מים בסמוך נפקא מינה בזה: (י) צריך. עיין ש"ך הסכים דוקא מים ולא שאר משקין וקצת אחרונים (לקמן ס"ק יג) מקילין [ז] ומיהו מים אחרונים אין נוטלין על גבי קרקע (ארי"ח סי' קפא סעי' ב) ומים אמצעים נוטלין על גבי קרקע: (יא) וצריך. עיין ש"ך דאיהו שירצה יקדים. ויש נוהגין לשרות פת במשקה ואוכלין ועולה במקום קינוח והדחה וטוב לעשות כל אחד בפני עצמו עיין לבוש (סעי' ב): (ב) חוץ מקומחא. כתב הש"ך כל קמח לא מהני ולא דוקא דשערי. ומה שכתב בשולחן ערוך תמרי וירקי עיין כנסת הגדולה בהגהות הטור אות כ"ט דיש אומרים שאר פירות נמי לא, והעלה דשאר פירות הוה קינוח וכן הוא ברמב"ם פ"ט מהלכות מאכלות אסורות הכ"ו. ודע שהפרי חזק אוח"י כתב דהקינוח שיבלע דוקא לא שלועס ופולט, ואני תמה שברמב"ם מבואר ההיפוך בולע או פולט יע"ש וכן משמעות המחבר לועס אלמא הקינוח הוא בלעיסה וכדאמרן ע"כ: (ג) ואח"כ. עיין ש"ך הביאותיו לעיל (ס"ק יא).

הגהות והערות

בן מהרש"ל פרק כל הבשר סימן י כתב על הראב"ד וז"ל לא ידענא טעם לדבריו אם אינו מועיל שפשוף להעביר המאכל כ"ש לנקות מן הוזהמא (פירוש לענין מים אחרונים) ואמת כן הוא שלא יועיל שפשוף בשתייהן אפילו שפשוף בכבד כי אם במים או במשקה. ובאמת אין הפשט בראב"ד כלל כמו מהרש"ל, דברואי לא יטעה הראב"ד טעות כזה, אלא פשוט דמ"ש הראב"ד שפשוף לא קאי לענין אם רוצה לנקות עצמו בגופו או בכוחו, רק אם אחר הנטילה והקינוח נגע ושפשוף בכוחו או כראשו וגופו דצריך נטילה אחרת כמו בנטילה ראשונה וידיו צריכין שימור כיון שרוצה עור לאכול משא"כ במים אחרונים, וכן מצאתי להדיא בתמים דעים סימן סו בפירוש הנטילה ידים להראב"ד, וז"ל מים ראשונים אם שפשוף בגופו או בכוחו אחר הנטילה צריך נטילה אחרת ששא נגע במאכלות או בדיעה או בש"ך שבכוחו או ברוק שעליו ומים אחרונים א"צ רחיצה אחרת עכ"ל. (מנחת יעקב כלל עו ס"ק טו):

ציונים והגהות על פ"ג [ז] עיין אורח חיים אשל אברהם סימן קעג ס"ק ד דהעיקר כה"ש: [ח] וכתב דבשאר משקין מהני וכו' כ"ל. (משמרת שלום): [י] יותר נכון להגיה "עם בשר" (פרי הד"ר):

צד

שפתי כהן יורה דעה סימן פט"ז הלכות בשר בחלב טורי זהב

באר הגולה
 טו טור עימן ז"א מהירושלמי והגהות אשרי' בשם אור זרוע: כו משנת להרמב"ן סימן קע"ב (ורשב"א סימן ע"ו): יז טס:
 צ א משנה חולין דף ק"ט:
 ז כדאמר ר' אלעזר לשמיעה טס וכניסתה הספרים א"ן לקדישה: ג טור בשם ר"מ וכ"כ בתוס' והרא"ש טס וכ"כ הר"ן שהוא דעת רש"י וכ"כ מדברי רבינו ירוחם ומדברי הקמ"ג:
 ד כלשנה קמא דרבי ירמיה אמר רב: ה מיתרא דרב נתמן טס דף ז"ו:

גליון מהרש"א
 צ א הכחל. כל דיני כחל היינו בלא הורח אבל בהוסר חלב והורח עיין סוף סימן וביח יוסף טס:

הגהות והערות
 ג עיין במנחת יעקב (כלל עו ס"ק יח) דהמהרש"ל לא אסר אלא לחתוך גבינה בסכין של בשר ע"י נעיצה אבל בלחם מורה מהרש"ל דמותר ע"י נעיצה, וכן מבואר להדיא מתוך דבריו בסימנים דמהרש"ל טס, ומה שסיים המהרש"ל שם ולא סגי להו בסכין אחר נעיצה ולחתוך בו לחם וגבינה עכ"ל טעות דמוכח הוא ויש למחוק חיבת לחם כמבואר שם מפשטא דמהרש"ל, ואף אם נאמר דלחם דוקא נקט מהרש"ל מ"מ מבואר שם מדבריו ולא כתב כן אלא על צד המנהג שנוהגין כל ישראל להיות להם שני סכינים אחד של חלב ואחד של בשר עכ"ל אף בלחם נהגו איסור, עכ"ד. וכן הקשה הבינת אדם (כלל מ אות לח) על הש"ך:
 צ א עיין אור גדול על משניות חולין (פ"ח מ"ג) שדעת הרוקח (סימן תלז) ובעל העיטור (שער הכשר הבשר בדיני כחל) וספר האשכול (הלכות מליחה עמוד 78) דדוקא כחל מניקה אסור, ולא הביאום הפוסקים, ובשרית פאר הדור להרמב"ם אסור בכל כחל:

גבינה כמבואר לשם ושתי הכא: (ב) מיהו יש ליבוא ידיו ביניהם. אף ציוס לכ"ע דיותר נדבק צידים מגבינה עלמה כן הסכימו הפוסקים כמו שכמו צמורת חטאת טס דין ג':
כא שמש המשמש בו. כ"כ גם הבי"ט בשם רש"י פרק כ"ה (דף ק"ו ע"ב) ובאמת לא דקדקו כלל דרש"י לא חיירי התם אלא לענין נטילת ידים הראשונים לאכילה והוא פשוט בש"ס טס ומוסכס מכל הפוסקים כמו שנתבאר בצורת חיים סימן קס"ג (ק"צ) שאין המאכיל צריך נטילת ידים אע"פ שנוגע אצל מים אמרעים צין תבשיל לגבינה או איפכא דטעמא הוא דנדבק צידים פשיטא דאין חילוק צין אוכל לנוגע ולא לישתמיט חד מהפוסקים לפלוגי בהכי:
 (סעיף ד) **כב** מיהו על ידי נעיצה בקרקע קשה שרי. משמע דאם נעטו בקרקע קשה מותר לכתחלה לחתוך בו פת לאכול עם גבינה וכן משמע מדברי הארזות חיים והכל בו טס (סי' קו עמ ע"ד) וכ"כ צמורת חטאת טס דין ו' להדיא ומהרש"ל פרק כ"ה סימן ח' ג' אסור לחתוך בו פת לאכול עם גבינה אף אם נעטו דלא התירו נעילה אלא אם אירע צמורה שחתכו בסכין של חלב בשר או איפכא שצריך נעילה להכשירו מן האיסור משא"כ צהאי גוונא עכ"ד וקשה דהא קיימא לן דאם חתך לפת בסכין של בשר שנתבטל טעמו נלפת שמוותר לחתוך בו אפילו לטון לאכול בכמות כדלקמן סוף סימן ז"ו וכמ"ס מהרש"ל עמטו טס סימן ס"א וכ"ש שאר דברים שאינם חריפים והא ודאי דנעילה עדיף טפי מחתיכת לפת ועוד קשה שהרי בש"ס סוף עבודה זרה (עו:) וכלל הפוסקים איתא להדיא דאפילו בסכין של גוי מותר לאכול לטון לכתחלה ע"י נעילה ולקמן ס"ס קכ"א (ס"ו) מבואר דאפילו לחתוך בו דבר חריף סגי בהכי מיהו י"ל צוה דכיון דהסכין הוא של גוי שנאסר כבר אם כן הנעילה מיחשב להכשירו מן האיסור וכל זה מדינא אצל כבר נהגו כל ישראל להיות להם שני סכינים שאין לו סכין אחר מוקמינן לה אדינא ועמ"ס הבי"ט צוה ולפעד"ג כמ"ס:

א (סעיף א) **כא** הכחל (פירוש הדד של הנהמה) אסור מדברי סופרים שאין בשר שנתבשל בחלב שחוטת אסור מן התורה [ב] נ לפיכך אם קרעו ומירק החלב שבו מותר לצלותו ולאכול [ג] ואם קרעו שתי וערב וטחו בכותל עד שלא נשארה בו לחלוחית חלב ג' מותר לבשלו עם הבשר [ד] וכחל שלא קרעו [ה] בין של קטנה שלא הניקה בין של גדולה אסור לבשלו [ו] ואם עבר ובשלו [ז] בפני (א) עצמו (וכל שכן אם ללאו) **א** ד מותר לאכול [ח] ואם בשלו עם בשר אחר [ט] משערין אותו **א** (סעיף א) **כב** מיהו על ידי נעילה בקרקע קשה שרי (ב"י בשם א"ח וכל זו) (ז) אצל כבר נהגו כל ישראל להיות להם שני סכינים ולרשום אחד מהם שיהא לו היכר ונהגו לרשום של חלב ואין לשנות מנהג ישראל:

סימן צ
 דיני כחל. ובר ד' סעיפים:

א (סעיף א) **כא** הכחל (פירוש הדד של הנהמה) אסור מדברי סופרים שאין בשר שנתבשל בחלב שחוטת אסור מן התורה [ב] נ לפיכך אם קרעו ומירק החלב שבו מותר לצלותו ולאכול [ג] ואם קרעו שתי וערב וטחו בכותל עד שלא נשארה בו לחלוחית חלב ג' מותר לבשלו עם הבשר [ד] וכחל שלא קרעו [ה] בין של קטנה שלא הניקה בין של גדולה אסור לבשלו [ו] ואם עבר ובשלו [ז] בפני (א) עצמו (וכל שכן אם ללאו) **א** ד מותר לאכול [ח] ואם בשלו עם בשר אחר [ט] משערין אותו **א** (סעיף א) **כב** מיהו על ידי נעילה בקרקע קשה שרי (ב"י בשם א"ח וכל זו) (ז) אצל כבר נהגו כל ישראל להיות להם שני סכינים שאין לו סכין אחר מוקמינן לה אדינא ועמ"ס הבי"ט צוה ולפעד"ג כמ"ס:

ב (סעיף א) **כא** הכחל בו. עד סוף הסעיף הוא לשון הרמב"ם פ"ט מהלכות מאכלות אסורות (ה"י צ"ג) והרצ בהג"ה סעיף ז' חולק בהרצה דינים ולא כתב בלשון יש אומרים אלא סידר סדרו הכל צידד כדי לקצר: (ב) בין ש"ש קטנה ש"א הניקה. וכן בכל דיני כחל אין חילוק צין של גדולה או של קטנה שלא הניקה כן כתבו הפוסקים [א]: (ג) בפני עצמו. פירוש בלא בשר אצל פשיטא דמיים וירקות ושאר דברים חשיב כבשול בפני עצמו וק"ל: (ד) משערין אותו בששים. ואיתא בש"ס (זו): נקודות הכסף

פ אן זה קאי. זה אינו וכמבואר להדיא צמורת חטאת כלל ע"י דין ו' דאפילו לחתוך בו לחם לאכול עם גבינה צריך נעילה וכן מ"ס צמות ו' לימא ומ"ס ולדין א"י לזה כו' לאו מילתא היא דהא אגן הכא לא משום בליעה ממש אסרינן לה דהא לטון בלחם הוא אלא משום דסכין שמוניחו טוח על פניו וכיון ששתמישו תדיר לא סגי ליה בקטות. ומהרש"ל מחמיר הכא דאפילו נעילה לא מהני ועיין בש"ך ס"ק כ"ב:

ביאור הגר"א
 [טז] מיהו בו. כפירוש רבינו שמואל כ"ל: [יז] שמש בו. מבער פתיתין: [יט] ואסור בו. מהירושלמי הנ"ל וכמ"ס רש"י ק"ז עמוד ב' ד"ה דטרודי כו' ועיין ש"ך: [יח] מי שאב"ב. במתניתין ק"ז עמוד ב' וגמרא שם ובלבד שלא כו' נהי דקליפה בו. ירושלמי (פ"ו דפסחים) הדין דאכיל חוביין ובעי למיכל קופר כו': [כ] וב"ב שכן בו. כמ"ס שם ק"יב עמוד א' קישות גריר

מח

לכסלם או שאין חרדד לזכילם וכן הוא במג"א סי' כ"ב כ"כ וכן יש לעשות כן דכן פסק במ"ב סי' ר"ב וע"ן בספרי על א"ח סימן ס"א אבל הנהלים נתמנן לברך שהכל כיון דהוא באופן שנתה כותם דף ל"ח ד"ה מאי בסופו הוציא בגמ"ר"א סימן ר"ב סעיף ד' י"ד

משה פינשטיין
פסקו כן

אם צריך לשהות שש שעות אחר כליעת ווייטאמניען שעשעו מכלר

ע"ה מג"א חש"ב
 מע"כ י"ד י"ד תכבד מו"ה ר' יהודה אהבים שליס"א

ברב"ר הוייטאמניען שעשעו מכלר על הנמות שרות וא"ל כוונת מע"כ הוא אחר גבינה קשה בש"י להחמיר שלא לאכול בשר, אבל חזו ר"ק לחומרא שמקרק הד"ץ מותר אפילו אחר גבינה קשה כדאיתא דע"פ"א מנה"א מותר לאכול מיני חלב אחר בליעת הוייטאמניען. ופשוט שגם בזה מותר שליכא בזה מטעם לא פליג דמסתבר דמסתמ' חז' מהג"ן שלא חלב אף דמשמע שלא נמשך טעם מהבשיל וליכא ג"כ ב' הטעמים, דהא לא יפליגו במציאות, אלא שדאמאמניען הוא משום לא פליג למי ברויטאמניען שאצט דבר התבאל אלא תבאל א"ן שייך בו לא פליג בזה, ואף אם אחר שעה מדרד תפולם וילעום הוייטאמניען למי א"ן לאסור כיון שעל ווייטאמניען ליכא תאסור, וגם כיון שברויטאמניען לא היה מנה"א משום שלא היה זה ע"י אחר שנים זה לא כבר לא שייך לאסור מצד המנה"א דמבשיל אחר הבשיל, וגם בהבשיל מצינו שאף שיש בו טעם תאסורו כמ"י בהבשיל בקדרה של בשר, אלא שיש קצת מהשמות של אסור שאסור לאכול עם גבינה ומ"מ שרי לאכול גבינה אחריו כמפורש בש"ד סי' י"ב.

ומה שרצוה ליתר מזה סילקא הנה בש"י ברמ"ה דף ל"ה פ"י שהוא חרדין וכן הוא בש"ד י"ד סימן צ"ו סק"א אלא מה זה לא ידוע לו וע"ן במ"ב בשפ"י שם שגם הוא לא ידע, וכן רוב המצינו שנכנסים בש"ס לא ידוע פירוש הדברים וצריך על זה קבלה איש מפ"י איש שריא"ה על כל דבר שזה הוא מ"ן זה היה הוא מ"ן זה ולפעשה אינו נוגע כ"כ.

ובדבר כוסמת הנה מה שקוד"ץ כמאן קאשע הוא מ"ן שקראו במדינותינו בירואה תרענעק ואינו כוסמין אלא הוא מ"ן קטנות ואינו מביני דגו וצ"ל לברך עליו כשכבר הפיר בפיר"א וכשלא נכר שחבל וכמוהו שבהמ"ת אגרו"ק לא נמצא מ"ן כוסמין וגם במדינותינו לא היה נמצא או שמענו שבהולק אחר מדינות אשכנז היה נמצא וכמפורסם זה מפורש בק"א שהיו כוסמין, ומשמע שגם בא"י היה נמצא שה"ל בפאה פ"ח מ"ה הוציא בעלרוב"ן דף כ"ט הוכיח כוסמין לע"ן השיעור ליתן לע"ן ממשע"ר ע"י שפוסמין נתנו"ן ע"י חצי ע"י"ש אלא דהיה מצוי מ"ן זה שזמנא בא"י אבל עתה לא שמענו אם יש בא"י מ"ן זה ש' כוסמין, אבל אופן הוא מ"ן שלא מצוי אצלנו כבא"י וגם לא היה במדינותינו שבירואה, והרענעק היה מ"ן המצוי, טובא וגם לע"ן פסח יש להרענעק ר"ק ד"ן קטנות.

ובדבר אפילין המבשילים אם הם טובים לבשיל ודרד לאכול בהם, כשלא נתמלכו לגמרי לרע"י אלא בפח"ע, ואם נתמלכו לגמרי, אכ"ה שתי שיעור בפר"א סימן ר"ב סעיף ז' ומסק' שנוראה עיקר לברך בפח"ע ומ"מ יש לחוש לכחלתה לברך שהכל, וע"ן במ"ב שבוכ"ר צורנו"ן אף שהנמשך לגמרי מברך בפח"ע ור"ק בלא נכ"ר צורנו"ן כלל בזה יש לעשות כהרמ"א שולחמ"ה יבד"ל שחבל ואם בירך בפח"ע יצא וגם היה משבעת המינים מט"ק במ"ב שגם א"ן לו פ"רי מ"י המינים יבד"ל כבה"א אחר מע"כ שלש באחרונה, אבל זה היה סתירה למה שבר"ך חתלה שהכל, ובנו"ה ש"א חש לזה במ"ב משום דא"ן סתירה כ"כ משום דב"רע"ב אם בירך שהכל יצא א"ן על פירות שלמים, אבל ודאי צריך ליתור ש"א דחזקו לו באופן שיהיה סתירה.

אגרות
יורה דעה
ב ש ה
פסקו כן

משה פינשטיין

אם צריך לשהות שש שעות אחר כליעת ווייטאמניען שעשעו מכלר

ומה שרצוה ליתר מזה סילקא הנה בש"י ברמ"ה דף ל"ה פ"י שהוא חרדין וכן הוא בש"ד י"ד סימן צ"ו סק"א אלא מה זה לא ידוע לו וע"ן במ"ב בשפ"י שם שגם הוא לא ידע, וכן רוב המצינו שנכנסים בש"ס לא ידוע פירוש הדברים וצריך על זה קבלה איש מפ"י איש שריא"ה על כל דבר שזה הוא מ"ן זה היה הוא מ"ן זה ולפעשה אינו נוגע כ"כ.

ובדבר כוסמת הנה מה שקוד"ץ כמאן קאשע הוא מ"ן שקראו במדינותינו בירואה תרענעק ואינו כוסמין אלא הוא מ"ן קטנות ואינו מביני דגו וצ"ל לברך עליו כשכבר הפיר בפיר"א וכשלא נכר שחבל וכמוהו שבהמ"ת אגרו"ק לא נמצא מ"ן כוסמין וגם במדינותינו לא היה נמצא או שמענו שבהולק אחר מדינות אשכנז היה נמצא וכמפורסם זה מפורש בק"א שהיו כוסמין, ומשמע שגם בא"י היה נמצא שה"ל בפאה פ"ח מ"ה הוציא בעלרוב"ן דף כ"ט הוכיח כוסמין לע"ן השיעור ליתן לע"ן ממשע"ר ע"י שפוסמין נתנו"ן ע"י חצי ע"י"ש אלא דהיה מצוי מ"ן זה שזמנא בא"י אבל עתה לא שמענו אם יש בא"י מ"ן זה ש' כוסמין, אבל אופן הוא מ"ן שלא מצוי אצלנו כבא"י וגם לא היה במדינותינו שבירואה, והרענעק היה מ"ן המצוי, טובא וגם לע"ן פסח יש להרענעק ר"ק ד"ן קטנות.

ובדבר אפילין המבשילים אם הם טובים לבשיל ודרד לאכול בהם, כשלא נתמלכו לגמרי לרע"י אלא בפח"ע, ואם נתמלכו לגמרי, אכ"ה שתי שיעור בפר"א סימן ר"ב סעיף ז' ומסק' שנוראה עיקר לברך בפח"ע ומ"מ יש לחוש לכחלתה לברך שהכל, וע"ן במ"ב שבוכ"ר צורנו"ן אף שהנמשך לגמרי מברך בפח"ע ור"ק בלא נכ"ר צורנו"ן כלל בזה יש לעשות כהרמ"א שולחמ"ה יבד"ל שחבל ואם בירך בפח"ע יצא וגם היה משבעת המינים מט"ק במ"ב שגם א"ן לו פ"רי מ"י המינים יבד"ל כבה"א אחר מע"כ שלש באחרונה, אבל זה היה סתירה למה שבר"ך חתלה שהכל, ובנו"ה ש"א חש לזה במ"ב משום דא"ן סתירה כ"כ משום דב"רע"ב אם בירך שהכל יצא א"ן על פירות שלמים, אבל ודאי צריך ליתור ש"א דחזקו לו באופן שיהיה סתירה.

ובענין משקא הוציא מן הפירות הנה בלא בשול וא ד"ן ר"ק מ"י פירות לברך שהכל חוץ מבינים וענבים משום דהשוכן הוציא בקלא פירות ברבמ"ה דף ל"ח ברב"ש המינים והיה בכל פירות כדאיתא בספ"ה דף כ"ד, וע"י בשול פ"י"ה האשונים והכאם המכ"ר בסעיף י' וכמה חש"י חולק בין א"ל שדרד

אגרות
יורה דעה
ב ש ה
פסקו כן

משה פינשטיין

אם צריך לשהות שש שעות אחר כליעת ווייטאמניען שעשעו מכלר

ומה שרצוה ליתר מזה סילקא הנה בש"י ברמ"ה דף ל"ה פ"י שהוא חרדין וכן הוא בש"ד י"ד סימן צ"ו סק"א אלא מה זה לא ידוע לו וע"ן במ"ב בשפ"י שם שגם הוא לא ידע, וכן רוב המצינו שנכנסים בש"ס לא ידוע פירוש הדברים וצריך על זה קבלה איש מפ"י איש שריא"ה על כל דבר שזה הוא מ"ן זה היה הוא מ"ן זה ולפעשה אינו נוגע כ"כ.

ובדבר כוסמת הנה מה שקוד"ץ כמאן קאשע הוא מ"ן שקראו במדינותינו בירואה תרענעק ואינו כוסמין אלא הוא מ"ן קטנות ואינו מביני דגו וצ"ל לברך עליו כשכבר הפיר בפיר"א וכשלא נכר שחבל וכמוהו שבהמ"ת אגרו"ק לא נמצא מ"ן כוסמין וגם במדינותינו לא היה נמצא או שמענו שבהולק אחר מדינות אשכנז היה נמצא וכמפורסם זה מפורש בק"א שהיו כוסמין, ומשמע שגם בא"י היה נמצא שה"ל בפאה פ"ח מ"ה הוציא בעלרוב"ן דף כ"ט הוכיח כוסמין לע"ן השיעור ליתן לע"ן ממשע"ר ע"י שפוסמין נתנו"ן ע"י חצי ע"י"ש אלא דהיה מצוי מ"ן זה שזמנא בא"י אבל עתה לא שמענו אם יש בא"י מ"ן זה ש' כוסמין, אבל אופן הוא מ"ן שלא מצוי אצלנו כבא"י וגם לא היה במדינותינו שבירואה, והרענעק היה מ"ן המצוי, טובא וגם לע"ן פסח יש להרענעק ר"ק ד"ן קטנות.

ובדבר אפילין המבשילים אם הם טובים לבשיל ודרד לאכול בהם, כשלא נתמלכו לגמרי לרע"י אלא בפח"ע, ואם נתמלכו לגמרי, אכ"ה שתי שיעור בפר"א סימן ר"ב סעיף ז' ומסק' שנוראה עיקר לברך בפח"ע ומ"מ יש לחוש לכחלתה לברך שהכל, וע"ן במ"ב שבוכ"ר צורנו"ן אף שהנמשך לגמרי מברך בפח"ע ור"ק בלא נכ"ר צורנו"ן כלל בזה יש לעשות כהרמ"א שולחמ"ה יבד"ל שחבל ואם בירך בפח"ע יצא וגם היה משבעת המינים מט"ק במ"ב שגם א"ן לו פ"רי מ"י המינים יבד"ל כבה"א אחר מע"כ שלש באחרונה, אבל זה היה סתירה למה שבר"ך חתלה שהכל, ובנו"ה ש"א חש לזה במ"ב משום דא"ן סתירה כ"כ משום דב"רע"ב אם בירך שהכל יצא א"ן על פירות שלמים, אבל ודאי צריך ליתור ש"א דחזקו לו באופן שיהיה סתירה.

ובענין משקא הוציא מן הפירות הנה בלא בשול וא ד"ן ר"ק מ"י פירות לברך שהכל חוץ מבינים וענבים משום דהשוכן הוציא בקלא פירות ברבמ"ה דף ל"ח ברב"ש המינים והיה בכל פירות כדאיתא בספ"ה דף כ"ד, וע"י בשול פ"י"ה האשונים והכאם המכ"ר בסעיף י' וכמה חש"י חולק בין א"ל שדרד

29

וה שכינן שאינו יוצא בסמך בשול אלא ע"י עסק בידו הוא צריך בידו ציר הוא לזכות סכרם בידו ונכסיו למי שנתבאר שהעור אין בו טעם ליכא בו כלי חרסות שהיא הטעם של חמרי אלא הוא רק ציר שמעורר אנו יוצא אלא בשול דפסק הגדול. ולכן מסתבר שאף אם ינמא שהציר דבשר אסור מדרבנן לכשיל בחלב כדאורא עם בחמ"ס מ"ב ציר דעור אינו בחלב האיסור כיון שאינו יוצא אלא בטעם בודל ולא בציר דבשר שיוצא בקל שאפשר שהוא גורע עור מיונה בעלמא. וגם כיון שהוף העור הוא רק מדרבנן לא אסור הציר ובפרט לשיטת השי"ת סימן צ"ט ס"ק י"ב שלא אסור בתוך דרבנן וקושי"ת הוגמלי מעוף כבוש בחלב שאסור הור"ק החת"ס שם וכן ביד אברתם עיי"ש ולכן אף להפמ"ג שגוף העור אסור לכשיל ולאכול בחלב אין לאסור הדועלאטין שנעשה מהעור לכשיל ולאכול בחלב, ובפרט שיתור נטוה שאף בעור גופו ליכא איסור דלא חמפ"ג רק שראוי לחממיר כחפמ"ג שודאי יש לסמוך ע"י שכתבתי ולהחיר את הדועלאטין לכשיל ולאכול בחלב אף אם נתן טעם.

הדועלאטין הנעשה מעורות בהמות טמאות ונבלות וטרפות יש לאסור דאסורא איכא בעורות ולעצמות וכדומה אף שפסור כראיתא ברמב"ם פ"ד במ"א ח"י"א שכתב אצ"ע שהוא אסור ח"י"א פסור וממילא אסור גם הדועלאטין מהם.

ירידו מקורו מפרט בתו בשר ושמה.

משה פיניגשטיין

פימן כה

כרכר הדיש-יוזאשער

כ" שבט תשכ"ד.

מע"כ ירדיו הנכבד הרב"ג מהר"ר שאל זאכאריש שליט"א.

והנה כבר כתבתי בספרי אגרות משה חז"ח סימן ק"ד שמה שבחן הדיש-יוזאשער שהוא על מה שמנחין תבליים צריך שהיו שנים, אחי לכלי בשר ואחי לכלי חלב, ונעם הדיש-יוזאשער שמשמין בחלב

ולא שירי לאסור, אבל העור העור שילכא מציאת בבשר שנתבשל בחלב יאסור, דאם הוא מזה חלב פחות משיעור נישט בהבשר חרי לא יהיה המציאת להתבשל באיסור ובחמ"ס חלב חרי כל בשר יאסור, לפי איתרו גם העור שנתבשל בחלב כיון שכל בשר נאסר וחרי גם העור יגדול בבשר לזמון בניא וכו"א לעשות נאילי חזי כוונתו מהר"ת. הנמא לפ"י שאם לא נתבשל בחלב ממש אלא במים המעורבים בחלב ויהיה ניכר זה שמה מים וחלב המעורבין לא יאסור אף העור אף שהם ששים נגד החלב. שכתבתי בה"צ יתן טעם החלב בהבשר ויהיה נאסר מ"ב העור לא יאסור דכיון שצורכין לשום בקפילא חרי ידוע שכל קפילא יאסור שילכא כמא אלא טעם חלב לבד ולא טעם בשר בכל ואלא שירי לאסור, דהוא כמט החלב שלא נבלע שלא נאסר אף להפמ"ג.

ומאחר שנתבאר שבעצם אין מקום לאסור אף העור בחלב אף להפמ"ג. ורק שהוא איסור גזרה בלצמא על העור שנתבשל לדירה ולא על הטעם מסתבר במשיטתו שהדועלאטין יוצא מהעור אף אם ינמא שנעשה לו טעם וגו"ס בחלב שנתבשל עמו מותר, משום דהוא לא שירי לאסור דבשר היוצא מהארץ יותר מדבר האסור עצמו אלא כעיקר אמרו ולא כטעם יותר מן העיקר וממילא אין לאסור מצד איסור כשר בחלב, ומצד הגזרה בעלמא שגזרו על העור לחמ"ס שיהיה בחלב זה נמי גזרה על הדועלאטין שיצא ממנו בהיותו שלא לכשיל בחלב ודאי לא שירי כיון דשנתנה ולא ניכר כלל שבא מעורות ופנים חדישות באו לכאן.

גם בראי דהמ"ק יוצא מן העור שנעשה מהו הדועלאטין אף שיוצא ע"י בשל כיון שאינו יוצא בטעם בשול אלא ע"י עסק גדול אין לו דין טעם כעיקר, אלא דין צירן שצ"ז הוצדן קרא יתירא בשורפים והמהות טמאות דהטמאים לאסור צירן בחולין דף ק"י"ב וכו"גים דהטמאים לאסור צירן מוצארתא וא"כ פשוט שאין לפולחן צירן דבשר כשרה שיהיה בידו בשר לאסור לכשיל ולאכול בחלב, דאף לציר של טרפה חקשה לחוס' חולין דף צ"ט ח"כ. ל"ה מוזכרים לאסור ובר"ן בתו שהוא מקדושה דדף ק"ק בחמ"ק ונבלה חולת ושרצים ופסו"ש עיי"ש אף מפולחן הוא אין ימולין למילחן לציר בשר כשרה שהוא חיה שיהיה בידו בשר לאיסור לכשיל בחלב וכו"ב שפנצתי בחת"ס יר"ד סימן פ"א ש"כ ח"ד"ש זה שציר בשר לא נאסר מהר"ג לכשיל בחלב,

ודאי אף אם היה רק דרבנן, אבל בעור שיתור נטוה שאין בו טעם איסור ליענין חלב ורק שיש קצת טעם מצד שיטת הפמ"ג שטא"י יש לו איסור מדרבנן והיה לו לסמוך ע"י אף אם הוא ספק והחיר. אין מטעם זה אולי יש לרד"ב בעלמא איהו אנשיה בניא והתו אמ הדועלאטין הוא דבר הניתן טעם ולא נכנס זה בהשיבוב טעם ככל כיון שפאפשר לברך.

והנה מהר"ה הביא מרדכי חסובה סימן פ"ז ס"ק ק"ה שכתב בשם ספר יד יהודה דדוקא העור נאסר מהמות החלב הנבלע בו אבל החלב אנו נאסר מעור כיון שאין להם טעם כלל ולבארתה תמה דאם העור אינו נתון טעם בחלב נמצא טעם בחלב הנבלע בהעור ליכא טעם העור שהוא בידו בשר מדרבנן אלא טעם החלב לבד וא"כ מ"ב אסור העור שנבלע בו החלב הוא ליכא בו טעם בשר מהעור שהוא דוקא עירוב הטעמים, ואולי כוונתו שהעור בעצמו יש לו טעם אבל אינו נתון טעם ברוב אחר התבשל עמו ולכן החלב שלא נבלע בהעור העור משום שאין בו טעם העור אבל החלב שנתבשל בהעור שאוכלו דוקא ביחד עם העור חרי הבכחה מעורב באיכותו טעם העור וטעם החלב ביחד ואסור ולפי"ן גם הדועלאטין הנאסר הוא כעור נמי לא יתן טעם בחלב, ונבלע בהדועלאטין איכא בהתרה טעם בחלב הנבלע בהדועלאטין איכא בהתרה טעם הדועלאטין וטעם החלב ביחד, שהיה לו לאסור להפמ"ג שאסור עור בחלב.

אבל תמה מנא לו לומר בעצמנו דבר כזה שבעור נמא איכא טעם אר שמיש אנו נתון טעם בדברים אחרים שחוק סמנא, ולבארתה אם אינו נתון טעם הוא משום דאין בו בעצם שום טעם ונמצא שאין שם אלא טעם חלב שנתבשל בו, וגם לשונה משמעו כן שכתב אבל החלב אנו נאסר כיון שאין להם טעם כלל, משמע שהעור נעצם אינו דבר שיש בו טעם והמילא, אנו נתון טעם בשום דבר, ולכן צריך לומר בטעם שאסור העור שנתבשל בחלב להפמ"ג דהוא איסור בבלצמא כיון שהוא עור של הבשר דלא יכחול לחזיר גם בהבשר לכשיל ולאכול בחלב, ולא שירי ששכל זה לאסור גם החלב כיון דמה שאסור החלב הוא בו שנתנו בו דבשר שנתבשל עמו טעם, דאם היה חלב חרבה כיון הנתן הבשר בו טעם זה מותר שהמאור"ה הוא קפילא שמתור אף קבוע וכו' הוא גם עתה ביש קפילא שמתור אף בליכא ששים, וחרי בעור שנתבשל בחלב חרי מעידים כל קפילא שבעולם שאלו נתן טעם בחלב

וכן אף למידי שאסור ניש בו ב"ש ע"י בשול או שנתבשל דבר חריף שילכ"ע אסור נמי שירי לאכול אחריו כמפורש ברמב"ם שם כיון שאין לו טעם גדול וי"ב שאין לאסור לאכול גבנה אחר הוייטאטין שיש בו קצת מלפ"ה אף אם ינמא שיש מהכבד דבר הנתון טעם קצת ובפרט שלא ברוי שיש שם חשיבות טעם לאסור אף בשעששו מנכרים של בהמות שנתבשלו וצריך ליענין בזה לדינא, ולכן לאכול גבינה אחר הוייטאטין של כבד אין מקום לחוש כ"ל, וכ"ש שמתור לבלוע אותם אחר גבינה אף קשה וגם בלא קנות והזרות פני.

משה פיניגשטיין

פימן כה

כרכר דועלאטין שנעשו מעורות בהמות כשרות אם מותר לאוכלם במיני חלב

י"י אור תשכ"ג.
מע"כ ירדיו הרב הגאון כש"ת מהר"ר נחום צבי קארונפלד שליט"א המאב"ד אלהבתי.

הנה ברבר הדועלאטין הנעשים מעורות כשרים וגם נמתיים גם לחמ"ס חלב חרי כבר בארתי בספרי ולאכול גם במיני חלב חרי כיון שיש טעם בחלב אגרות ששה על י"ד סימן ל"ז שיתור נטוה לע"ד שער בחלב ליכא שום איסור אף לא מדרבנן אף בעורות לחים ורק למעשה כיון שהפמ"ג סימן פ"ז ס"ק כ"ב בש"ד כתב דוער חלב פסור. אבל אסור יש לחמ"ס, ולכן כהנתי שבעור יבש כע"כ שלפשוטה לשון המש"כ בסעיף י' והנבי"ק יר"ד סימן כ"ז חובב פמ"ג ס"ק י"א אף בעור חקשה יבש מותר אף בבלישה חיה שיתורו אף בבשר, יש לחמיר כיון שאף להפמ"ג שאסור בעור הוא רק מדרבנן אף בלא וכו' שכתב אף בעור קיבה האסור מוצארתא ודא"כ ספק דלפונמא דרובותא יש לחמיר שפשוט בעור שאף אם נאסר חז"ח רק מדרבנן שאף לכתולה חרי לחזיר עיי"ש. וכן בראי בכל ספק שיהיה שיש לחמיר בעור, ולכן אף שמה שמש"כ בהר"ה ששפוט שדועלאטין אינו דבר הנתון טעם אינו דבר ודאי ולא היה לו למסמך ע"י באיסור

שאלות

חתיים סופר חיד

ותשובות

שמיטה מש"ס חולין י"א דאמריי מ"ל דאלזי' צתר רבא מרישא טל עולה וטובה התם ואי ס"ד לאו דאורייתא קשי' קוגי' דהתם לפעמי' הר"מ לשנוי' בקילור דרמז"ס ס"ל מן הצקר אינו ממשע אלא דרוסה המפרש בקרא לאיסורא צהריות אכן שארי טריפות שאיכו אלא הלמ"מ להריות לא רמו קרא דמן הצקר עליהם ולא מיתקרי לגבזה אלא משום הקריבהו והא דלא משני הכ"מ הכי היינו טעמא משום דצתמורה כ"ט מיימי טס הד דמן הצקר ומיימי עלה מיעוטא כל אשר יעבור פי' דשי' למעוטי נחתכה רגלי' והתם לא שייך דרוסה שאינה בחלל הגוף וע"כ נחתך שלא ע"י דרוסה ומש"ה הולך לתוך דהיא אסמכתא צעלמא אצל לעולם מודה דלענין דרוסה מכפא דמוחא עד אטמא אימעט לגבזה ונקרא מן הצקר ודכ"ה גמורה הוא ואח"כ ש"ס דחולין על כנון. ואם אולי לא נתכוון הכ"מ לכך מ"מ הדברים צעלמא ככונים למצין וישרים למוחא דעת. פ"ב יוס' ה' כ' שבט קע"דל. משה"ק סופר מפס"דני.

תשובה עג

שלום וכ"ט לתלמידי מריה אהרן פאלאק צ"ק דארדע.

7 ←

ע"ד מיימי חלב שאלחו א"ל לפנים פשוט דחולה לאונסו השומה לכפוחא שא"ל להמתין אחר אכילתו צטר. ויתר משעה ואחר שצבר צינן צ"המו יסחה וירוחח ליה, אך ראיתיו יורד לעומק' הלכה זו ע"כ אמרתי אצרך צעה"י. והנה צמ"ס חולין ס"פ כ"ה מיימי ט"ס ממתני' דמכשירין דמי חלב ה"ה כחלב ואמר ר"ל עלה ל"ס אלא לענין הכשר זרעים אצל לצבל המצבל צמי חלב פטור וכ' תוס' טס דמ"מ איקורא דרבנן איכא. צמי חלב בצטר דהכי כותח לית צ"י חלב אלא נקייצי דחלב ואפ"ה אקור צר גורלא בצכא דכומחא והר"ס כ' דנקייצא דחלבא שבתמא דאורייתא' אקור ומי חלב דסס היינו אחר שצבר עשו הגבינה וחזרו והקירו שנית כל מאכל עוף צו ולא נשאר טס ממומה דזה הוא שמומא מ"הת צצטר (ואקור מדרבנן מיהת כמ"ס י"ש"ס ק"י ק"ה) וצו צ' דרמז"ן אקרו למי חלב דה"ס לא מלא היתר אלא לחלב כמות שהוא צתערוצות אצל אחר שפי' המים כאקור דאין לך צו אלא חרושו ומידי דהוא ארס איצרים שלא פירט מותר ומשפירש כאקור [ורא' ז' דמה הש"ך ס"י פ"א דהתם מושפי' הוא דרעשה דם אצל ור"ל ז' דמה הש"ך ס"י פ"א דהתם נימא צצעת פרישתו ממי לא כאקור איך יאקור עתה צפרישתו מן האוכל שרן] וכ' ה"ה"ס דרבינו שמונה התייר דמלאמרי' לענין הכשר זרעים הוה חלב ט"מ טמו חלב עלי' וצככל התיירה דחלב שהתיירה תורה הוא ורק לענין צ"ב צמ"ס דחלב אמו כעין שילא מן האם צתערוצו' ולא כששתהה והש"י כ' דלא לריבין לזה דמכיון קגילה דחמוחא להתייר חלב ט"מ לא תאכל הכפש עם הצטר דוקא צטר מ"הת ולא מילת אחרות וממילא הותר הכל, ודרבין תמוהים צעייני דרואי טעמע צקוגיא דצבורות גבי אה הגמל דלמסקנא נמי חידוש הוא ויתר מזה מבוחר צאר היעב צמוק' פא"ט ס"ד ע"א ד"ה שא"ל רקמה דלא כהש"ך ומ"ס טס תוס' א"י כיון דכל שאר אנה"ה אקור ומקרי בני חרוש עכ"ל לכאורה לע"ג. א"כ כי אמריי ר"פ אלן עורבין צ"ב לאו חרוש הוא משום דמלינו כן ככלאים אלמא דאע"ג דאשכח כה"ג מ"מ חרוש הוא ולריך לדחוק כשהתיירה התורה דבר האיקור כגון אצר מן החי הוה חרוש טפי דאפי' משפחת כה"ג צ' ח' ג' פטמים הכל חרוש משא"כ צ"ב וכלאים שהוא לחדש איקור ומי מה שפי' נראה היתר זה איננו חרוש כ"כ וכיון דאשכחן ככלאים ג"כ לא הוה צ"ב חרוש כן לריך לדחוק מ"מ מבוחר דלא כש"ך הני"ל ולי"ע. וצמה"ש ד"ב צ"ב פ"ב ס"י ק"א דמי' דרמז"ן הני"ל דלעולם שרי מיימי חלב דכהי דחלב לא הוה וליתי' ככלל היתר חלב מ"מ לא הוה אלא מים ומותר צפשיטות ע"ש ולא יבתיי להצין דצרינו ומי התייר מים היולאים מ"הת והלא מבוחר צקוגי' דפ"ק דצבורות דמיס היולאים מן העמא אי מגופי' מתמלים אקורים משום טומא' גבי מי רגלי החמור אי לא מעלמא אחי ומיא עול ומיא נפיק וכן גבי דבש הגזין והלרעין והה"כ מים היולאים מ"הת ולדצדי מוהרש"ל נחיר מיימי חלב של גמל מה תאמר התם משום צמהה עומה כאקרה א"כ ה"כ משום אנה"ה כאקור ולריך תלמוד לע"ד:

ולכאורה כ"ל דרבינו שמונה דדמי דצרי רמז"ן דמדמכשיר ט"מ נקרא חלב איהו ס"ל כפי' המוק' דמי חלב היינו נקייצא דחלבא והני ודאי לא מוכשירי נקרא דיוצא עליו מים דהני לאו מיא ניכחו וע"כ מוכשירי נקרא ותפתח נאד החלב ותשקהו א"כ ט"מ דחלב נקרא וע"כ הא דאין צו משום צ"ב התם חלב אס כתיב ויהי גשתכה וא"כ מומילא אין לגו טוס ראייה אפי' על מיימי חלב שהוקר משום כל המאכל שיהיה אקור משום אנה"ה אצל הרמז"ן ס"ל כרא"ש דנקייצא דחלבא חייבי' עלה משום צ"ב ומקרי שפיר חלב אס ולא מייירי מתני' דמכשירי' אלא מוהני מיא צתראי שאין צמה טוס ארס והני מייא ממש ניכחו שהדי להיש"ס פשיעא ליה להתייר ממש. וכן ונהי דלא כ"ל מ"ס לעיל דעכ"פ מים היולאים מ"הת ניכחו אצל לענין הכשר י"ל נהי דלא מקרי חלב ומשעם קרא ותפתח נאד החלב

לא ילפי' דהני מיא מוכשירי מ"מ מקרא דנפקא לן הכשר מים הוה הכי מיא ככלל דמה לי ילאו מ"הת או מן המעין מים נקרא הגע עלמך דם דמכשיר לא ילפי' אלא משום דנקרא מים בקרא על הארץ משפכו כמים וכן טל ומז' מלא הגזה מים והכי מי חלב נמי צדאי מים ניכחו ומכשירי זרעים אצל חלב לא מקרי אע"ג דמתני' אמהה מי חלב הרי הן כחלב משמע ומשעם חלב אמתאין עלה אין זה ראייה דלדינא קאמרי' טיס להם דין חלב לענין הכשר אצל הא' מוטעמיה והא' מוטעמי' וממילא אין לנו היתר ממתני' דמכשירי' וממילא דר"ל ומצדא נימא דאקור משום דאין לך צו אלא חרוש וא"כ לפמ"ס הטור ס"י פ"א שוה"ג' היתר צמימי חלב משמע אפי' לצדיא ורבינו שמונה וממילא דהלכה כהמוס' דנקייצא דרבנן וא"כ מיימי חלב אחר שהוקר כל האוכל נהי דאקור נמי מדרבנן אצל צבר קליטי ל"י איקורא ופשיטא דאין להחמיר לחולי קלה אחר אכילת צטר צטיהוי טעה;

איברא שיעת הפוקקים האקורים מיימי חלב הכ"ל משום אנה"ה צלא"ה לע"ג א"כ צפ"ק דצבורות דמקרי' שריותא דחלב או מחרילי חלב או מוצת חלב ורצט ולתרווייהו מיקשי מוצת חלב ורצט מ"ל היתרא לגבינה דלמא כי היכי דמיא חרורים לאקורא ה"ג גבינה ולא הותר. אלא החלב צתערוצתה כמות שהיא ומאן דיליף מחרילי חלב קשה אישכ' דלמא המים אקורים גם צתערוצתן וממילא אקור לעשתי חלב כלל משום מערוצות בני מיא ואמנא אה"כ כשהמכשירי' זה מזה הותר הגבינה והמים נשארים צאיאקור' וקוטי' זו קשה נמי למסקנא דכתיבי תרי קראי צצת חלב וכתיבי נמי חרילי חלב שריין נאמר דלא הותר חלב' אלא לעשות מהן גבינה ולהפריש ההיתר הגבינה מן האיקור מי חלב אצל מערוצתם כאקור ושפיר משעם קרא ארץ ישראל צחלב לעשות מהן גבינה וכן חלב עזים ללחם ציתך הכל לעשות מהם גבינה ולרבינו שמונה לא קשי' צה"ד דהוה צעי לומילך שריותא מדאילטריד לויקר צ"ב ור"כ דלמא לא הותר אלא כמו שיולא נאמרו מעורב כדכתיב צחלב אמו אצל אס הופש קלת אוכל ומנוו הויאקור להב"ד ובהא לא פליגי הס"ד טס הווסקנא וזה קשי' קלת לעיפת רבינו שמונה אלא דילי' שטחו דס"י להס"ד ומיון שמונה שהתורה החלב צעמע פרישתו מהאס ט"ב מומילא לא שייך לחזור לאקור אנה"ה חלב צעמע מ"מ כיון דצצעת פרישתו ונהחי לא כאקור ולא דמי לדם איצרים שלא פירט וכמ"ס הש"ך אך החולקים דלית להו הך קצרה ומדמי ליה לדם איצרים שלא פירט אס כן לדיהו לריך לעיון גדול קוטי' הכ"ל:

ולשרימות הענין לא אונע צר דכירנא כד הוינא עלי' אמיא מילמא צצפי מ"ו הגאון מריה כח אדלער כ"ן ז"ל וישרו הדברים צעינין והוא מה שגמלתי צתוספת על החמוט שכתבו אהא דאחז"ל קיים אצרהס אצינו כל התורה כולה אפי' ערוצי מצטלין שפירשוה טהיה נזהר מלערב מצטלי חלב עם מצטלי צטר דהפי כתיב חמאה וחלב והדר צן הצקר ולא צהיפוך ע"ש ואמריי איך דלפ"י י"ל היינו צרות' דצ"ב מלוח על אנה"ה וממילא כאקרה להם חלב עד שניתנה תורה ונחמדה היחירה ואז גם צ"ג מותרים מוטעם מי איכא מידי אצל קודם מ"הת כאקרה ט"ב מלאמי שעל מדוכה זו. כצ' יש צמ' כר"פ וא"כ מוהאריל א"ה ע"ה חלב ט"מ שכל כך נחמלם צשמירת התורה עד שלא ניתנה עד שילא מכלל צ"ג אפי' להקל ולא הוא לצדו אלא כל האורחים ומש"ה אכל חלב אלא לכאורה אין להוכיח כלום דרלמא חלב צעמיה הוה וליכא משום אנה"ה ע"ב הוכיח הס"ס מוהקפיד על עירוב מצטלין מצטלי חלב עם צטר ט"מ דחלב מבהמה חיה היה ולא שמוטה דא"כ לית ציה משום צ"ב דאורייתא ואין להקפיד לאכל חלב אחר צטר כדמשמע מ"ס ט"ז ס"י ל' סק"י' ומוכח ומעירוצי מצטלין דלא היה חלב שמוטה וא"כ אין אכלוהו כלל הא כאקור מנה"ה אפי' ילא להקל ומדוע זה קמ"ל רז"ל שקיים אנה"ה אפי' ערוצי מצטלין — ונהי דקטנותא היא מ"מ קלקוהו מ"ו הגאון ז"ל:

והנה על דברי מ"ו ס"ק"י ל' סק"י' הכ"ל הקשה דגול מרצבה מצר גורלא שפול לכדא דכמא לתוק' דכותח דרבנן דה"ל תרי דרבנן והחמירו צו ולפע"ד צצטר עוף וקרא החמירו ועשאוהו כאל מורה ואפי' צ' דרבנן כמ"ס ט"ז ס"י ל"ח סק"ה אלא שהמדיקסיס השמיטו טס חיבה א' צמ"ס טס דכיון דמלינו צ"ב טעשו חזוק וכו' ל"ל צצטר עוף צחלב טעשו חזוק כמבוחר לכל מעיין וכ"כ עור ס"י פ"ז סוף סק"ד ע"ש אצל זולת זה יש להקל צמרי דרבנן וא"כ דמיימי ט"ז ראי' שהחמירו צצטר עוף כשל תורה מריס ס"י פ"ט ר"ל של לאכלו ע"ב גבינה א"כ ט"מ צצטרי איקורי דרבנן לא מוחמירי והני מי חלב דרבנן ניכחו וליכא לאחמורי צצה. ועיין רמז"ס ה"ל מותרים פ"ב הלכה ע' כ' שהאומר לא צחלב גדי למעט חיה עובר על צל מברע וכן האומר גדי ה"ה צטר עוף עובר על צל חוקף ולווחו עליו כי כרוכי' הא איהו גופיה פסק כמ"ד צטר חיה הוה כמו עוף ואלו דאורייתא והכלל"ד הנה יש חילוק צלטון הקרא צין חיה לעוף כי מוסקנת ט"ס דלטון גדי קוצל נמי חיה אלא מיתורא מוטעמי' גדי ולא חיה אצל עוף נהפוך שאין גדי ולא חלב אס קוצל צטר עוף

כלל גמ"ד צער עוף נמי אסור בחלב מפני לי' מיתורא ג' לא תצלב
אבל לכי' אין פשטיות הקרא קוצל וא"כ לתאי דקיייל תרומי
מותים איכא צייניהו דמי' פשטי' דקרא אוקרו ומדעתא הותר עוף
הותר מפשטי':

והס"ז השריש ב"ה ס' תקפ"ו וצ"ד ס' קי"ז וצח"ו ס' קי' צ'
דמכמים אין יכולת צידם לאסור מה שהתורה התורה צפי'
והשתא מה שאסרו ח"ל צער עוף בחלב אע"ג דהתורה התורה
צפירוש גדי ולא עוף היינו משום דפשטי' דקרא לא מיידי מאכילה
אלא משגול וצטול עוף בחלב צלמת לא נאסר מדכצנן ואין כח
צידם לאסרו אך היה שלא הותר צפי' אדרבא גדי משמע אפי' היה
נהי מדרשא הותר עכ"פ יש כח ציד מכמים לאסור אפי' הצטול והני
דלא אסורו כי היה די להם לרורותם כסוף. אי' אכילה מ"מ יש כח
צידם עדיין לכשימלאו צקעה לגדור גדר ולאסור גם הצטול ואינו
לעבור על דברי תורה משא"כ צער עוף ככ"ל והשתא האומר בהיפוך
שצער עוף אסור ממשמעות נהי מורה דיותר מדרשא אבל עכ"פ
אומר ממשמעות נאסר וצחיה אומר בהיפוך שיותר ממשמעות הרי
מהפך הקערה על פיה וקמ"ל הרמב"ם שגם זה בכלל כל תוסף וכל
תגרע שאסור לחכמים לעשות סוג צמה שהתיר להם התורה ויותר
להם מה שאסרה תורה ואולי יש קצת דוחק בלשון רמב"ם מ"מ
כלע"ד הרדב"ם מכוונים להלכה. מנחה הא לן כיון דמתבין ג' פ'
חלב אמו ולכ"ע מיימי חלב אמו מיהת לא מיקרי דאיכנה כמו
שילאה מאמו א"כ א"א צמס אופן להחמיר ולעשות בר סוג כשל
תורה ממש והיכרא מיהת צעי' ופשטו שיותר אחר צעי' וה'
ירפאהו ויחלימהו ויחקהו על התורה והעבודה כפשטו ונפש א"כ
ד"ש ושאר טובות. פה פ"צ יום א' מ"ז מנחה תקט"ט לפ"ק. משה"ק
קופר ומפ"ד מ"י

תשובה עד

ע"ד צד אורות שהזכר שהי' צייניהם הוא מצד אורח הצד שאנו
נזהרים מלאכלם מפני שאין לנו מקורת וכמ"ש בלמה לך
ובקונטרס פני נטר וכאשר כתוב אללינו במקומו באורך ואותן צד
אורות היעילו צילים וגדלו אפרוחים ונתעברו באחרים הרבה ושאל
השואל אי מותר' הם מפני שאציהם עוף שאינו נאכל לנו במקורת
טהרה :

בפ"ק דבכורות דף ז' ע"א אמרי' ארבי"ל לעולם אינה מתעברת לא
טמאה מן הטור ולא טהורה מן הטמא כמלא לפי עדותו
של ריב"ל לבאורה אפי' אי ינוח עוף טהור מתחמם ע"י עוף טמא
להטיל צילים דלא גרע מדרפסנא מארעא מ"מ אותן הצילים לא
יליחו לגדל אפרוחים והאי כיון שהגדילו אפרוחים ע"כ לא האי
זכר קא גרים אלא כמ"ס חז"ל צפ"ק דצילה דף ז' ע"א דשמעה קלי'
דזכר ועלה עלי' בלא יודעים ואם אולי לא נמלא עם זכר אולי ינחם
דהאי זכר גופי' וינח דטהור הוא כי לא צדור אסורו של אור הצד
אלא שאינו נאכל בלא מקורת ע"כ אלו אפרוחים מותרים לבאורה:
ואם אולי יש לפקפק ולנח לא אומר ד"כ אלא צצהמה אבל צעוף
שפיר מתעבר טהורה טמאה ונפלין צפלוגתא דחוששין לזרע
אז וזה גורם מ"מ כ"ל צוראי אי הי' אפרוחים אלו דומים לזרע
אז צדמות אור הצד ונהי כמלא היו זכר זה לפנינו היו מותרים
משום כל היולא וטהור טהור כפרה שילדה מין חמור מ"מ השתא
שהי הזכר צייניהם נוחות לו ונפלין צפלוגתא דז"ז גורם אבל כיון
שאין שום ס' באפרוחים הללו ורומים ממש לניכס דחוק הוא שיהיה
מזה האז דוקא ויתלי צרובא דעלמא שאציהם מנינים וצגסם
שנתעברו ותו ליכא אסור דאורייתא דצ"ע"ה דלא צעלי דכצנן
צעלמא הוא כאשר מבוחר במקום אחר וצגסם דאור הצד גופיה
הלמח לך החירו ונהי דלית הלכתא כותיה צהא מ"מ אינהו מיכל
אכלי וכו' ומחשטי' לזרע האז גופי' ספיקא הוא ע"כ כ"ל צהני צני
אורא יאפלו עונים וישצטו הנלעג"ד כתבתי :

פה גוימי להעתיק לך ומדושי צבוגיא דנשר חולין דף ק"ג ע"ב.
תנ"י רבי אומר גלוי וידוע לפני נוי שאומר והיה העולם וכו'
שעופות טהורים מרובים וכו' לעולם יטנה לתלמידו בדרך
קלרה פירוט צלשון מגונה שהרי הזכיר הטמאים ולא
הטהורים ועיין רש"י פסחים :

וגמ"מ יש לעיין הינה אם נתבאר הרדב"ם ציאר יפה בקלרה אז
עת לחשות ולקלר אבל הכא לא נתבאר יפה דהרי כתיב
למנייהם גבי ד' מנינים ומנחה ר"א שכן אע"פ שאין נדמה ואם כן
אדם מוכר העופות הנזכרים להדי' במראהו מ"מ עוף הבא לפנינו
מני צקי ויכיר אולי הוא שכנו של כן אור היה וכמ"ס צחי' ר"ן ודפסק
צגליון הרי"ף וא"כ לא נתבאר המבוקש משא"כ אלו הזכיר כל
הטהורים לא הי' נשאר שום ספק ול"ע לבאורה ול"ל רבי ס"ל כצנן
ד"א דלמניהו אינו מרצה אלא שכן ונדמה צלורה כמותו וא"כ אם
מוכר היה וכן אטעה ועורב מוכר כל מנייהם הדומה להם בצורה

ותפיר נקט קרא דדך קלרה ויש מזה קיימתא לפסק הרי"ף כצנן
דלא כר"א עיי' ר"ן :

ובזה י"ל ס"פ הפרה דאמר ר"ל כאן טנה חצי תרנגול וטורס
ופסיוני כלאים זה צזה פשיטא ואע"ג דרבי צהדי הדרי
סד"א חר מינא היא קא משמ' לן הקשו תוספות היכי מוכח זה
משנחמיו והר"ש פ"ק דכלאים כתב דסמין עלמו על מה שטנה
צמתי' דכלאים הכלב והזאב כלאים ה"ה צ' מייני עופות ע"ש שחזר
ורחה זה ולהכ"ל י"ל סמין עלמו ארבי דברייתא דשמעין הב"ל
דס"ל דשכן בלא נדמה לא הוה למינהו א"כ תרנגול וטורס ופסיוני
אע"ג דרבי אהדרי והוה שכן כיון שלא נדמה צלורתן לאו מנייהו
הוא וה"ל כלאים :

ועוד שם ס"פ הפרה אור ואור הצד ע"ש וצחשו' למח לך מיימי
צגס הגאון מוהר"מ מווינא ראה משם דאורו הצד טהור
הוא דלמ"ה א"כ פשיטא וכי ס"ד דאין טמא וטהור כלאים זה
צזה ע"ש :

ולרידי ל"ע מאי דאיה היא זו דהרי האור היה נאכל להם
צמקורת ואי אור הצד ואור חל מניא הוא וכדשקא אטו
משום דהאי אור קועי' והאי זוטרי קועי' ליהוי חרי מניס אלא
הכל חר אע"ג דהאי גדל צבית והאי גדל צדצרא מ"מ חר הוא כמו
טור וטור הצד אם כן כי היכי דאין צהם כלאים ה"כ נאכל אור הצד
צחאי מקורת גופי' שאובלים אור הציימי דהכל חר אבל לצת
דמוקד דבדי' אחריתי דהאי ציעא מצפנים והאי מצמון ואפי' אם
שניהם טהורים מ"מ הוה כלאים זה צזה לענין הרצעה משום שני
מנינים וטור ממילא לא נאכל אור הצד צלי מקורת דמקורת של אור
הציימי לא יועיל על אור הצד כיון דמין אחר לגמרי הוא ול"ע :

והנה צמה שהחליט הגאון הכ"ל דטמא וטהור הוה צ' מנינים
לענין הרצעה האמת כן הוא צצהמה אבל צעוף ל"ע לדיעא
קמיימתא צמוקפות נדה נר"ן ע"ג והיא דעת רש"י שם דתרגולא
דאגמא הזכר הי' משמנה ספיקות וטמא והקצה מזה המין הי'
טהור עד דחזירה דרסי עכ"פ מבוחר מדעתו דאפשר צעוף שיהיה
צטעב הצדיאה הזכר והקצה חלוקים זה מזה צטומאה וטהרה
וא"כ שוב אי אפשר שיהיה זה גורם אסור הרצעה ול"ע :

והמעייין צדצני תוס' נדה הב"ל יראה דס"ל הכי צעלמא קיייל
פרה שילדה כמין חמור אע"פ שיש לו כל ס' טומאה
טהור הוא כי כל היולא וטהור טהור וכל מקום צעוף אינו כן
תרנגולת שהטילה צילה וילא מונו אפרוח שאין לו סימן טהרה
הרי הוא אסור דלא יולא מן התרנגולת הוא אלא מעפרא קא גביל
אלא שהעלו תוס' דאם יש לו רק שום ס' א' טהרה מותר שהרי
אינו נאסר לכשר אבל אם לא היה לו שום סימן טהרה אסור מן
התורה שהרי דומה לכשר ולא מצעי' אם גם דאינו שדורס שאסור
וכי' דאסור מדינא ולא רק מקצלת נח כל העוף הדורס טמא ועוד
כי נח לא היה יכול למקור אלא כללא על מנינים ידועים אבל לא על
מקריים שהיום צעולם שחלד תרנגולת אפרוח שאין לו סימן טהרה
אלא לא כתב קבלת נח כמ"ס תוס' גבי שפונה וא"כ אפי' אי דורס
והי' לו שאר סימן טהרה הי' מותר לפי שאינו דומה לכשר אבל אי
דורס מניי הרי דומה לכשר ואסור ולא עוד אלא כל שאין לו ס'
גופו כחוש טמא ידרוס ויהיה נשר ואסור :

ולפ"ז א"ש לשון הש"ס מה נשר וכו' אף כל כיוולא צו ונדחקו כל
הראשונים מה כיוולא צו דנשר והא"ש כ"ל וכן לשון עוף
הבא צסימן א' צלשון תני ד' חייא י"ל על זה האופן שצא צמקרה
כמו פרה שילדה כמין חמור וכ"ל וכמה קושיות יתישבו בצבוגיא ע"ז:
וב"ל כי כן מבוחר צלשון הקרא צפרסת דאה כל לפור טהורה
תאכלו וזה אשר לא תאכלו מהם הנשר ול"ע האי לישנא הא
צלפור טהורה עסקק מאי שייך אשר לא תאכלו מהם וכי מן
הטהורים לא יאכל הנשר ולהכ"ל א"ש הא נשר אתי' על כל כיוולא צו
זהיינו היולא מן הטהורים דומיא דנשר אותו לא יאכל אפי' מהם
פ"י היולא מן הטהורים כיון שדומה לנשר :

ובזה י"ל צג"ס אומר ר' עוקבא צ"ח להקצה דל"ע כיון דציקר קו'
תורים למה לי אינו אלא טעות הנוקטן דהוה סד"א דמיומד
שום תורים להכי וכמ"ס תוספות וטעות הי' צידו דלא איימר שום
קרא אלא כולהי כתיבי ללורך קרבן א"כ מאי שייך אומר ר' עוקבא
צ"ח כאינו חידש דבר ושאר אמרתי לא אמרי הכי וכי מי לא ידע
זה ואינו אלא שגלל וטריא צעלמא ונאי שייך ליתק חיי' זה לב'
עוקבא צ"ח ע"כ נלע"ד דודאי אמת כן הוא דאיכא שום קרא מיומד
להכי אף ד' עוקבא צ"ח חידש לן דלהקצה אילטריד ופי' כסם
דנשר צא להורות דאפרוח צילת עוף טהור הדומה לנשר אסור
וה"ה אפרוחי' צילת נשר שיש לו סימן טהרה מותר ה"ה צתורים
לענין אפרוח צילת מורים לא הותרה להקצה אלא"כ יש לו כל ד'
סימני טהרה אבל אי חקר א' מנהן נהי מותר בצכילה שאינו דומה
לנשר מ"מ להקצה אסור אע"פ שהוא צן תור טהור מצילתו מ"מ
אינו דומה לתור והוא נכון לפע"ד צעז"ה י:

דאן רבי פולק זינגער זצ"ל
שלמת חיים

קבו

הלל יורה דעה

קבו

סימן תס"ז:

הפסק בין חלב לבשר

כספי כף החיים סימן קעג ס"ק ב הביא משי"כ כס' חזו"ת פ' משפטים וי"ל: "אשכחן דכל מאן דאכל האי מילא דאחמב כהדא או בשעתא הדא או כשעתא הדא ופ' כשר וחלב] וכו', ומשמע מדבר חזו"ת"ק דאין חילוק אם אוכל בבינה קשה או רכה או חלב דככל ענין אין לאכול מאכל חלב ובשר בשעתא הדא או כשעתא הדא אפילו אחר שעה, וע"כ כל ירא שמים יחמיר לעצמו ולאחרים הנשמעים לו שלא לאכול בשר אחר גבינה אפי' רכה או אחר מאכל חלב עד אחר שעה אחר וכשעורה אחרת אי"ג דלפום דינא מותר לאכול אחר הדחה וקנינה הפה כמ"ש ביו"ד פ"י פס ס"ב יע"ש"י, עכ"ל.

והנה ביו"ד שם איחא כהנא: ויש מחמירין אפי' בכשר אחר גבינה וכן נהגין שכל הגבינה קשה אין אוכלין אחריה אפי' כשר עוף כמו בגבינה אחר כשר (וכן הוא בחזו"ת) עכ"ל.

גם בדברי משה סק"ג הביא: וכן יש הרבה נהגים שלא לאכול בשר אחר גבינה באותו שעותה וכן יש בחזו"ת ריש להחמיר בדבר. מזה נראה דהרמ"א סובר דכוונת חזו"ת הוא להחמיר בדבר. מזה נראה דהרמ"א סובר דכוונת חזו"ת הוא להחמיר דוקא אם אוכל גבינה שהוא קשה ונכנס בין השיניים אבל לא בחלב. והנה שמעתי שיש חסידים שנוהגים שאם אוכלים ובשיל של בשר ומקודם הם שוחטם קפה עם חלב מקדוקים שלא לשותת אחר שנטלו ידיהם וברכו המוציא ופלו קצת פה מפני שבמצא כשעורה אחר שוחטם חלב ואח"כ אוכלים בשר רק מקודם הם גומרים לשותת הקפה ואח"כ נוטלין ידיהם. והנה נמנה זה מכוון לפי מה שהחמיר בספר הג"ל גם בחלב, אלא דלפ"י הא צריכין להחמיר ו' שעות ולכה"כ שעה אחת כמו בני גבינה שנתה הרמ"א ז"ל.

תשובה

אין לתפוס כוח כי אפשר לפי דברי השי"ח כשם פ' מצריך להפמה ג"כ יורה כוח. מצד [ג-]

סימן תס"ז:

שיעור הפסק בין בשר לחלב

ביולדת ומינקת

ז"ל ספר נתיב ישראל (פרק לג ס"ח): בתם ספסר הכמת אדם דלצורך חולה קצתה יש להחמיר לאחר שאכל

שראוי ליהדר כוח חשאי"ס וזה סותר מלישא לסיפא, ואולי משום דמטעמם חלב אפי' אם שוחת בדרך המותר לכך כנה דראוי ליהדר.

תשובה

ראיתי ההשגות ואני לא כתבתי כ"א דעת נטה וכל הדברים אינני חוזר ממה שכתבתי הגם שאין לפני הענין וכו'.

[ג-כ]

תשובה זו דא כללית לכמה שאלות שנכתבו במכתב אחר מדגנאון השואל ובמהדודת זו שכתב כל שאלה במקינת ועמדת החשובה.

סימן תל"ג:

תולעים ועירור במים

בדבר התולעים הקטנים מאד שנמצאים במים וכנראה שזה תחלת יצירתם ואח"כ הם גדלים, ואין נראין להדיא כ"א אחר יום אחר היטב כוסם וזכויים נהג האור. ואפי' באותו יום אחר הסינון יכולים להברא כשהמזים במקום הם ביזתי. ואפשר דהא דאין חוששין כ"כ לדבר זה הטעם משום דאין חוששין שפירש חוץ למים, והסינון שנהגו הוא מצד חומדא. גם בגדולתם קצת חיישינו יומת לפירוש משא"כ כאלו הקטנים ביזתי שאין נראים כ"א ע"י שהם שטים ויציגם ויכנס מהלכם אבל בלא זה אין נכריין כלל, מאחר דכלא"ה בתוך המים עולים ויוורדים כמין נקודות ארוכות קצת. ואולי בהקטנים כ"כ לא חיישינו לפירוש כיון דקשה קצת לעיין הריבה ככל לגימיה של מים ואע"ג דאיכא לברורי עכ"כ קשה לכבד.

תשובה

מאי דאפשר יברר מצד [ה]

סימן תל"ד:

דנהת ספר על שולדן מחמש מיל"כ

בענין מה שנוכח ליהודי שלא להנהיג ספר על שולדן האפיליה מחמש מיל"כ, ובסתמיה דאולי זה רק מצד חומרת אבל מריינא כל רעוהא דלא חזינן לא מחזקוניה.

תשובה

הכל לפי הענין. כפי שמחזיק במליצ' אסור מדינא.

א"כ נפרש עשרה למעשה כיון שזה נחשב וזה לא אפשר לכך חמיר קרא עשירי ספק מצד

מצדכאנת טו"ב הביא ק"י אהבה ציון שעדיין לא זכיתי לראותו אמאי איצטרך קרא לאחזרתי אברה כסמיני לשיש הפ"י, ונראה דאיצטרך קרא היכא דיש יותר מחובב א' שיחזירי ליה שאומר הסמיני, ודרך הפלפול שפי' ג"כ לא יעמוד לדינא וצריך אני לעיין כפי גו"י שציינן במדוי.

ואסתמי כוח לפי שעה כי פניתי לעורר על הדאומי' למען יראה כבודו שעיניתי בדבריו לעת הפנאי, ואני מוכן חמיר לעיני' בד"ה למי שהפך כוח ורדעתיו שירק עה"ה כי כאמת זה מלאכה שמים לעיני' ככל דבר, וגם הי' לי עוד לעורר אבל קצרות.

השי"ת ירכמה ויהיה נרעמו עליו לישב השקט עה"ה והעבודה להגדילה ולהאריזה כעחרת לב ונפש רש"ת ומבקש מנו על שרשמתו על הגליון כי גם נייר לא מצוי כ"כ גם שלא להניח הניר חלק, והשי"ת ישים חלקו כחומר וארכמו ויראה.

[שור"ת בני ציון ח"א סוכן לא, ונשי"ש כסופן לב תשובת הגו"מ"י הופמן זללה"ה הרב מפאפא בענין זה].

סימן תיא:

שתיות שמן דגים

על מה סמכו בשתיית שמן דגים לרפואה ולהכרח, דכפי קנה סעוד' ג מובאר דאפי' חולה שאפי"ס אסור באפיליה ושרה"י אפי' באיסור דרבנן, ואילו התגלים יש אומרים דמבושם להם וא"כ הוי כדרך הנאתן.

תשובה

נראה דדבר שהוא לרובם שלא בדרך הנאתן אין חוששים למי שאומר שהוא לו מבושם, ופשיטא שראוי ליהדר כוח בחולה שאפי"ס מצד [ב-כ]

ענין יו"ד סימן פא ס"ז בהנהגת שבת יומ"מ לא יציק חניקת מן העבדים אם אפשר בשדאליית', ואמנם י"ל דזה דוקא בחניקת ובתקופת גידולו, ועיין בשו"ת חת"ס האו"ח תשובה פג בסופו שבת יומ"מ העיד קדמוניו ז"ל שעי' מאכלות אסורות בנעדרות מסטמם חלב ומלחיו לו טבע רע' הוי דקודם וכתב בענין.

פשוט דבריה אשר אפי' עבר נאמן וכנראה משי' קב"י אפי' כל פסולי ערדי שייצאו מפלל הרוב וכלל זאת גם בהם עכ"פ מאמרי' להניח מחמת חזקה מצדאין אדם חוטא ולי' לו ע"י ורדשי' מני' לו לסמוך ע"י כעבר חזקה דרך חזקה דאין אדם חוטא אמרי' גם לגבי רועים, ובשיקך סברת הפנ"י מה שהביא דחזקה מפורדת עדיף מרוב ככר כהכתיב שאין ספק הפנ"י כעמ' תה"י ולי' אברן ומה יענה להוכיח הו"י"ח בין מה שהביא מפרש אדומה דהפנ"י לא קאמר כ"א היכא דחזקה מפורדת וכנראה דהפנ"י לא קאמר כ"א היכא דחזקה והחזקה יסתרו את עצמם אבל במקום שהרוב מצד אחר כא' לסלק החזקה אינו ענין לדבריו.

מ"ש באות י"א דלקשות על הגאון מהר"ם בנעשה זעללה"ה ג' קושיות, אטו הטפה שנאמן לומר על הכשר שאסור הוא מטעם חזקה כשירות הלא הבהמה את לה חזקה אסור ואי משום דנשחטה הותרה הלא הוא אמר שלא הותרה ונאמן אדם על שלל אפי' לשווי' הקדש ואין זה מכה חזקה כשירות מנאמנת ע"א כי גם לא יאמר שהיא מותרת ממילא התי' אסורה, גם הקוי הג' מוטרי' נזיר לשי' הרמב"ן אטו חזקה שליל עושה מלחות ואמרי' דוקא ככשר עם חזקה כשירות מטעם רוב ישראל כשרים וזו חזקה כמו אין אדם חוטא ולי' לו ששי"ך אף בדויעם.

באות י"ב כתב סברא נכונה בהחידושו של הגאון הנוי זעללה"ה אולם לפי"ז אם יודמן כשופ"י שאפשר לברוק בקנה מטרפ"י ויודמן קבוע לא דיון בודין קבוע ומה שאמר בהך דמיר דאין אפשר לו לישא אשר דלמא ממוזת וע"כ דאולינן בתר רוב אינו הכרח הוא מותר דלמא גם הוא ממוז' וא"כ כוח לרוב.

מ"ש באות י"ג כבר פקפקתי נאמנות הטפה אינו מצד ע"א כ"א מצד אדם נאמן על שלל לאסור. באות י"ד מה שהקשיה הגאון הצדיק מוהרמ"י האפאמן נ"י על סברת הגאון מהא דר"י יש לתקן כנ"ל דמשכחה לה קבוע שנתבדד שבדק מקודם דבחו"ל יוכל לפתח העור ולברוק או כנ"ל בעוף ועכ"פ משכחה לה לקוליא ונאמן דבאופן אחר באמת לא נמצא לקולא.

אות ט"ו הוא בדרך הפלפול כמ"ש בעצם כבודו כי לפי"ז לדינא דקיי"ל כשמואל שאין הולכין בתר רוב לא נכלל לפסוק כר"י, אבל אעורר דבריה השי"ש כ"מ דרוב הוי ספק אינם אמורים כ"א לגבי רובא דאתא קמן כמו פקפקן א' מן הממיינים אבל ברובא דליחא קמן לא שייך סברתו דא"כ לא משכחה שום עשירי ודאי

לא שייך סברתו דא"כ לא משכחה שום עשירי ודאי

קטב

שלמות חזים

כיון דחז"ל גזרו עייז לא מהני אף אם קמי' שמיא גליא ואי"כ זה שייך לכאורה גם לענין חלב הנ"ל.

תשובה

במקור שיש לחוש שיבא ליידי פקוח נפש אפשר משום זה החי' איך חספ לפני אבל אם לא משום יולדיו וחולי' שיש בהם פקוח נפש אם לא ימצאו חלב דיי' ראוי ברבה לעזור על האיסור הזה אבל נמנע' שלא יבא עייז ליידי פקוי' וכן המחבר הזה לאחר שרצה שלא יטמאו במאכלי' אסורי' אם לא יחזי עכ"פ חלב חשש שיוכל עייז לבא ליידי פקוי' ברוב הזמן שגורדי' לכך כ' כי עכ"פ יותר טוב שיחפרנס בחלב אבל פשיטא שאיסור זה ככל איסורי' דרבנן.

סימן תכב: בענין חלב עכ"ל

מה שאמר בענין צד הייתי בפני יחזמים בחלב שחלבו עכ"ל ואין ישראל רואה לסמוך על הפר"ח, אם זה נראה ככל האנשים או שיש בזה איזה טעם מיוחד דוקא שם.

תשובה

הוא דוקא לענין פה"י כשביל שפניאה הגאון המנהג צ"ל לא ממה בזה אבל המהדרקם פשיטא שלא יתנוג בזה היתי'.

סימן תכג: בדה"ל

בענין חלב שחלבו עכו"ם מ"ש דדוקא כבתי היחזמים יש היתי לסמוך על הפר"ח כשביל שפניאה גאון המנהג צ"ל לא ממה בזה, ק"ל מהיכי חתי' לחשוב אשר בימי ד"ל לא הי' על צד החכמה ומצד הכבדא היי' בענין לומר דלא הי' לו על מה למחזר ולאידך ניכא אם יש היתי כבתי' איך אפשר דלשאר אנשים אין היתי ומי איכא מידי דלשדאי' זה מותר ולהשע' אסור וזולת אשכנזים וספרדים וכדומה.

תשובה

מ"ש אך אפשר פשיטא דמקור' חולה שצריך לכשר ואין כז"א מה שנמצא מותר לספרדי אפי' במדק' שאין בו סכנה בודאי' ראוי להקל' וכדבר הזה אם נחמיר' יש להחש שיבא ג"כ לפעמי' ליידי סכנה בזה

חלק יורה דעה

קכח

כשר שיבדק בדה"מ וימתין כשיעור שעה ויה שיעור ומותר לאכול חלב. ע"כ. האם להחזיר כן לזולת עד ל' דנהרבה כחולה לענין שפה ולענין חניניה, אף באופן שהיא מרגשת אי"כ בריאה לנפיה, אלא דאפשר דכל זה הי' בודאי' לה, בשגם החולה כעצמו קשה לו לשער כפרתו דבר זה.

תשובה

אם צריכה לכך פשיטא שראוי להקל' חוד ל', ואפשר אפי' כ"ז שמניחה או מעורבת' אם מרגיש שצריכה כמו לענין חניני' חוץ מה"ב.מנע'

סימן תלז:

להעביר כלי זכוכית מוחלב לבשר כלי זכוכית שנשתמש בהם חלב אם מותר להשתמש בהן אח"כ בשר, וכן אם נשתמש בהן טרפות אם נעשים טרפה, וכן לענין דיעבר' - ובסי' תל"א ספ"ז מצינו בזה פלוגתא לענין חמץ בפסח דלעית המחבר אין בולעין כלל ומותר לכתחלה ע"י שטיפה בעלגתא, ולדעת הרמ"א לא מהני ליה אפילו הגיעה וכן המנהג באשכנזי' ובמדינתו אלו ע"כ. והנה לדעת הרמ"א ע"כ משהו מותר בלעי' ואי"כ בשאר איסורים לכתחלה יהא אסור משום דאין מבטלין לכתחלה, ובדיעבד ג"כ יהא אסור דאזול דעת הרמ"א דהם בולעין הרבה כמו כלי חרס אחרי דתחלה ברייתן מן החול', ואולי יי"ל דאין ללמוד מהם אף לענין לכתחלה דיי"ל אפשי' במחלוקת לא מפשינן ואחרי דלדעת המחבר לא בלעי' כלל יוכל להיות דהרמ"א שסובר דבלעי' היינו רק משהו, ולפי מה שהובא בתקנת ארם כלי' ג"כ ס"י דאם נבלע איסור מועט ככלי כשר אם דרכו של אותו כלי להשתמש בו בשפע וכרי בדבר שהוא פגום לכ"ע מותר, ואי"כ אי נימא דהיי' רק משהו אי"כ אם הייה אינו כן יזמן דהוא נט"ל נמי יהיה מותר אפילו לכתחלה, ושאני חמץ בפסח דאסור במשהו ואפילו נתן טעם למנם (תמ"ז ס"י) ואין כזן מבטל' אסור לכתחלה אחרי דהוא אינו מבוין לבטל'.

אפי' היה גזירה לגזירה, ואולי י"ל דגזרו אף ביש בו שיעור ביטול אטו אם אין בו שיעור ביטול, וזה לענין שאין לבטל חלב בעין בבשר שיש ס' פגמים בנרו ולענין שאין לבטל חלב של חלב אינו כ"י ע"מ לאכול עם בשר י"ל דגזרו אינו כ"י אטו כן יומנו ואולי י"ל עוד דלרוב הפוסקים דסברי אין מבטלים אסור הוא מדרבנן היינו דגזרו אטו אין כן שיעור ביטול - אולם אחרי דלא ברייה ליה להרענ"א ב"י סמון פ"ז [אדבריי' השי"ך ס"ק י"ט וי"ל: דדון דאין מבטלין הוא רק לענין אפילה הנגזה אבל לענין ביטול לא מצינו ועדיין צ"ע] אי אסור לבטל חלב בבשר באיסור ביטול - משמע דסובר טעם אחר הא דאסור לבטל איסור לכתחלה, דלטעם הנוכח אין נפ"מ כין ברי"ה לשאר איסורים - דבפמ"ג ק"ה משב"ז ס"ק א כותב: ובכלל פיה כתי' [הרמ"ז] דוכוכיה אינו בולע בכבוש דבי"ג בקל"ה נמי פסק כן, והקשה מאז"ח ת"א סכ"ז ותי' חומרא דחמץ וכ"ו.

תשובה

פשיטא דלכתחילה יותר בזה לייחד לחלב כפי"ע אפי' בכלי זכוכי' אם משתמשים בו דרך עירוי.

סימן תיד: נאמנות גוי במסיתו לפי תומנו

בשי"ך יר"ד סימן צח סק"ב כתב דלחכי מהימן העכו"ם מסלי"ח כזן דהוי דאורייתא משום דאיכא למימקם עילא דמלחא, ע"כ. משמע דסברתו הוא משום דהעכו"ם מירחה לשיק' במילואא דעבידא לגלויי. והנה מקודם הכבי' דברי מחותנו דליכא למומר הטעם דמערבך הרא"ש קפילא דוקא משום חזקה אומן לא מצינו חזקה דהיי' הוא מסל"ח, מוכח מזה כיון דהיי' מסל"ח לא אמרינן בזה סברא דמירחה. ואולי צ"ל דהשי"ך ומחותנו ד"ל פליגי כסברא זו ודלעת השי"ך גם במסל"ח שייך הטעם מלרחה ואפשר משרי"ה חוקק דברי מחותנו כהתי' עגול.

תשובה

הסברא דאומן לא מצי חזקה' מהני גם לדאי' אבל כיון שצריך לשאלו באופן שלא ידע שאנחנו עירי' לו שוב לא שייך החזקה הנ"ל דזה דוקא אם יודע שסומני' עליו אינו מריע אומנתי', אבל כסוף מסיק

קטב

שלמות חזים

סימן תיד: בכליעת קדרה

כטור יור"ד צ"ע הכבי' מהרשב"א דמזין במינו דהוי דרבנן מהני לגרף עד ס' גם הכלוע בדופני הקידיה אבל כמזין בשא"מ כוונת כרי' א"פ ואפי' טעם בעיקר דהוי דאורייתא אינו מצטרף ע"כ. וק"ל אם האיסור הוי כוונת כרי' א"פ אין יעויזי דעם הכלוע יהא ס' נגדו, הן כחבו הפוסקים דאין מה שכתב הקידיה ס' נגד היפנות ואין אפשר להפליג כ"כ שהכלוע יהא פי שבע ויותר נגד מה שכתב הקידיה.

תשובה

הפשוט שגמל איסור כרי' א"פ יש בו כוונת, אבל אם נשערי שהקדידה כלעה אין כזן ער"י כוונת כרי' א"פ, בזה לא מקילינן והייב מליקוח אם החזין כן.

סימן תכ: חשש חלב בהמה טמאה בא"י

כבא דאיתא בחשובות בגאונים הירפסיה מחלש בענין חלב שחלבו עכ"ל ואין ישראל רואה וחוקר שם במקום דליכא חזירים וגמלים אם יש היתי, ולפי"ז צ"ע לדעת הרמ"ח דבמקום דליכא למחש' להעורבות אין איסור אם שייך בא"י איסור, הגם דליכא חזירים אבל גמלים שיכחי' טרפא, והפר"ח כתב היתינו בעיר אמסטרדם.

תשובה

פשיטא דאסור לפי דינא דגמי'. עיי' סי' תכב עד תכח דמקור' בחת"ס שחולק' על הפ"ח.

סימן תכא: גדר איסור חלב עכ"ל

כספר דברי בעתו (שמוסרד לעורר ולהק' לכוותיהם של אל הנורדים בארצות הרקוקת שאין מצויים שם כשר כשר יהוא לעורר בא שלא יטמאו נפשותם כין הגויים) כתב דבמקומות הללו יכולים להקל' בחלב של עכו"ם אחרי דהאיסור הוי רק מק משום חשי - הגם דלא כתב שם להקל' בשבילם כשארי אסור דרבנן. ובענין לא מצאתי לעי"ע היכן מצינו קולא באיסור זה לגבי שאר איסורים דרבנן להקל' בשעת ההדקה כמו לענין פח

